

21

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL ve TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI: 631

YABANCI KELİMELERE KARŞILIKLAR

ANKARA, 1995

ap

KOMİSYON

Başkan : Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN
Üyeler : Prof. Dr. Zeynep KORKMAZ
Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR
Prof. Dr. İsmail PARLATIR
Prof. Dr. Yaşar ÖNEN
Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN
Prof. Dr. Meliha ANBARCIOĞLU
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Prof. Dr. Ayten COŞKUNOĞLU-BEAR
Doç. Dr. Necat BİRİNCİ
Doç. Dr. Leylâ KARAHAN
Doç. Dr. Sema BARUTÇU-ÖZÖNDER
A. Turan OFLAZOĞLU

Uzmanlar : Betül EYÖVGE
Tuna IŞIK

ISBN 975-16-0783-3

Baskı:
Semih Ofset Matbaacılık Yayıncılık ve Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. No: 74 İskitler 06060 ANKARA
Tel: 341 40 75 (4 Hat) • (Faks): 341 98 98

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	1
YABANCI KELİMELERE KARŞILIKLAR.....	13
TÜRKÇE KARŞILIKLAR DİZİNİ.....	75

SUNUŞ

Türk Dil Kurumu, 12 Temmuz 1932'de Atatürk tarafından kurulmuş millî bir kuruluşumuzdur. Kurumun amacı; "Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, O'nu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yükseliğe erdirmek- tir." 1982 Anayasasının 134. maddesiyle Türk Dil Kurumu, anayasal bir kuruluş hâline getirilmiş ve 11.8.1983'te kabul edilen 2876 sayılı Kanunla "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" çatısı altına alınmıştır. 1951'de değıştirilen amaç maddesi böylece yeniden, Atatürk'ün sağığında tespit edilmiş olan yukarıdaki şekilde döndürölmüştür. Şu anda Türk Dil Kurumu; 20'si Başbakan başkanlığındaki Yüksek Kurulca, 20'si Yükseköğretim Kurulunca seçilmiş; büyük çoğunluğu üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin öğretim üyelerinden oluşan 40 kişilik Bilim Kurulu ile çalışmalarını yürütmektedir.

Türk Dil Kurumunun görevlerini iki başlık altında toplamak mümkündür: 1) Türk dilini araştırmak, 2) Türk dilini yabancı etkilerden korumak ve geliştirmek.

Kuruluş tarihinden beri araştırmalar, bazen yavaşlayarak, bazen hızlanarak devam etmektedir. Türkçe Sözlük, Tarama ve Derleme Sözlükleri, Eski Türk Yazıtları, Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi, Kutadgu Bilig, Atabetü'l-Hakayık, Dede Korkut Kitabı gibi eserler, 1983'e kadar Kurumun yüzünü ağartacak çalışmalardır. 1983'ten sonra da 70'i aşkın ilmi eser yayımlanarak araştırma görevi yerine getirilmeye çalışılmıştır. Son yıllarda sayısı hızla artan bilimsel yayınlarımızı maalesef kamu oyuna fazla duyuramamaktayız. Birkaç yıldan beri Türk Dil Kurumu önemli projeler de üstlenmiştir. Bunlar, "Karşılaştırmalı Türk Lehçe ve Şiveleri Sözlüğü ve Grameri Saha Araştırması", "Göktürk (Runik) Yazılı Belge, Yazıt ve Anıtların Albümü", "Türkiye Türkçesi Sözlükleri" projeleridir. Lehçelerle ilgili proje 1994'te başlamıştır; Türk dünyasından ve Türkiye'den katılan 50'ye yakın bilim adamıyla yürütölmektedir. Sözlükler projesinde bir yandan tarihî sözlüklerimiz bugünün okuyucusu tarafından kullanılabilecek şekilde yayıma hazır-

lanacak, bir yandan tarihî metinlerin tek tek taranmasıyla Batı Türkçesinin Tarihî Sözlüğü ortaya konacak, bir yandan da 20. yüzyılın metinlere dayalı Büyük Türk Sözlüğü hazırlanacaktır. Bilim dallarına ait terim sözlükleri, eş anlamlı, zıt anlamlı kelime sözlükleri de bu projenin içindedir. Projeye ilgili çalışmalar 1993'ten beri yürütülmektedir. Göktürk yazılı metinlerle ilgili çalışma ise yeni başlamıştır; yurt içi ve yurt dışı bilim adamlarıyla birlikte yürütülecektir.

“Türk dilini yabancı etkilerden korumak ve geliştirmek” olarak belirlediğimiz ikinci görev de başından beri Türk Dil Kurumunun yerine getirmeye çalıştığı bir görevdir. Ancak bu görevin yerine getirilmesinde görüş farklılıkları ortaya çıkmış; uygulamalar kamu oyunda büyük tartışmalara, hatta bölünmelere yol açmıştır.

Başlangıçta Atatürk de dilimizi, bütün yabancı kökenli kelimelerden arındırmak istemişti. Birkaç yıl bu yolu denedi. Ancak kısa zamanda bunun çıkmaz bir yol olduğunu fark ederek 1935 güzünde, dilimize yüzlerce yıldan beri yerleşmiş olan kelimeleri atmaktan vazgeçti. Bunun yerine bilim terimlerinin Türkçeleştirilmesine hız verdi. Atatürk'ün ölümünden sonra maalesef tartışmalar dinmedi, artarak devam etti. Hele 1960'tan sonra konu âdeta bir kan davasına dönüştürüldü ve toplum bu yüzden bölünmelere uğradı. Türetilen kelimelerin çoğu sözlüklerde kaldı. Gençler çok defa yeni kelimeyi öğrenmediği gibi eski kelimeyi de öğrenemedi. Bazen de birkaç eski kelime için bir tek yeni kelime kazandı. Böylece yeni nesillerin söz varlığı zenginleşeceğine yoksullaştı. Kelime sayısının sınırlılığına eğitimdeki aksaklıklar da eklenince genç nesiller meramlarını doğru dürüst ifade edemez oldular; yazarken ve konuşurken doğru cümle kuramaz hâlde geldiler. Meşrutiyette ve Cumhuriyetin ilk yıllarında çeşitli arayışlarla zenginleşen üslûbümüzü da yitirdik. Şimdi artık kelimelerin kökenlerine kendimizi hapsediyor ve üslûp endişesi taşımıyoruz. Üslûpta çeşitlilik, kıvraklık diye bir kaygımız kalmadı.

1980'den sonra tartışmalar durulmuştur. Ancak geline nokta hiç de iç açıcı değildir. Zengin ve güzel bir dilin yoksul ve çirkin kullanıcıları olduk. Genç nesillerin dil ve kültür hafızasında ne Dede Korkut, Yunus Emre ve Karacaoğlu var; ne de Fuzûlî, Bakî ve Nedim. Ne Namık Kemal ve Tevfik Fikret var, ne de Abdülhak Hâmit ve Mehmet Âkif. Halit Ziya, Hüseyin

Rahmi, Yakup Kadri, Refik Halit, Ömer Seyfettin... Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Faruk Nafiz, Kemalettin Kamu... Reşat Nuri, Peyami Safa, Ahmet Hamdi, Sait Faik, Kemal Tahir... Ahmet Muhip, Necip Fazıl, Orhan Veli, Arif Nihat, Cahit Sıtkı... Bunların hiçbirisi gençliğimizin dil ve kültür hafızasında yoktur. Masallarımızın, halk hikâyelerimizin, türk ve manilerimizin, atasözü, bilmece ve deyimlerimizin zengin ve büyüklüğünden de gençlerimiz yoksun. Sadece bugünkü gençlerimiz değil, son birkaç neslin gençleri. Dilinin zenginlik ve güzelliğinin farkında olmayan; dil dağarcığını edebî geçmişinin, hatta çok yakın geçmişinin eserleriyle, bu eserlerdeki kelime ve deyimlerle doldurmayan; onlardaki binbir çeşit üslûbun tadına varmayan; sadece sokakta konuşulan dille yetinen insanlarımızın; uzaydan gelen ses ve görüntü dalgalarıyla, rengârenk elbiseler içinde ve kendi kültür geçmişlerinin zengin çağrışımlarıyla evlerimizin içine doluşan Avrupalı ve Amerikalı yabancılara hayran bakışlarla bakmalarından ve onların kelimelerine özenmelerinden daha tabii ne olabilir?

İçinde bulunduğumuz bu durumdan kurtulmanın yolu önce eğitimden geçer. Çocuklarımıza ve gençlerimize dilimizin zenginlik ve güzelliğini okul öğretecektir. Çocuklarımız ancak okulda okuma alışkanlığı kazanacaklar, edebî eserlerin tadına varmayı ancak okulda öğreneceklerdir. Öyleyse Türk Dil Kurumu olarak biz ne yapabiliriz?

Konunun, okulun sınırlarını aşan ve bütün toplumu ilgilendiren boyutları olduğu muhakkaktır. Kamu oyunun bu konuda belli bir dikkat ve şuur seviyesine ulaşması şarttır. Hatta eğitim düzeninin, ana dilini en iyi verecek şekilde belirlenmesi dahi kamu oyunun bilinçlenmesine bağlıdır. İnsanlarımızın, hiç değilse çocuklarına İngilizce öğretme arzusu ölçüsünde bir duyarlılığa sahip olmaları, eğitimde ana dilin istenilen seviyede ele alınmasını sağlayabilir. O hâlde Türk Dil Kurumunun yapması gereken; ana dili konusunda bir kamu oyu oluşturmak, insanlarımızda bir bilinç meydana getirmek, bu yolda imkânları ölçüsünde çalışmaktır. Tabii ki, politikacılarımız ve basın yayın organlarımız bu konuda daha fazla imkânlarla sahiptirler. Ancak onları harekete geçirme görevi de bizimdir.

Türk Dil Kurumu, çok fazla zaman ve emek isteyen ve uzun vadede aynı amaca hizmet edecek bilimsel çalışmalar yanında kamu oyu oluşturmak için de konferanslar, açık otu-

rumlar, Türkçe ve edebiyat öğretmenleriyle görüşmeler yapmakta; basın yayın organlarına görüş bildirmekte; aylık Türk Dili dergisindeki yazılarla konuyu canlı tutmaya çalışmaktadır. Ancak dilimize son zamanlarda hızla girmekte olan yabancı kelimelere karşı sadece bu faaliyetleri yapmak yetersiz kalmaktadır. Yabancı kelimelere karşı olduğumuzu söylemek ve yazmak kâfi gelmemektedir. Bu kelimelere karşı somut tekliflerle kamu oyunun önüne çıkmak gerekir. İşte bunu düşünen Türk Dil Kurumu bir *Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Komisyonu* oluşturmuştur. Komisyon hazırlıklarını tamamladıktan sonra 18 Kasım 1993 tarihinde ilk toplantısını yaparak çalışmaya başlamış ve 1994 Şubatından başlayarak bugüne kadar hiç aksatmaksızın her ay 15-20 kelimenin karşılığını kamu oyuna duyurmuştur. Yabancı kelimeler, anlamları, karşılıkları ve örnek cümleler içinde kullanılışları, her ay Kurumumuzun yayın organı olan Türk Dili dergisinde yayımlanmıştır. Basın yayın organlarımız ise açıklama ve örnekleri çoğunlukla almanuşlar, sadece kelimeleri ve karşılıklarını liste hâlinde vermişlerdir. İlk listeden bu yana 2 yıllık zaman geçmiş ve bugüne kadar 568 kelimeye karşılık teklif edilmiştir. Henüz yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasa bile bu kelimeler geniş bir kesimin ilgisini çekmekte ve aranmaktadır. Onları gazete ve dergi köşelerinden kurtarmak, aranınca bulunacak toplu bir yayın hâline getirmek bir ihtiyaç olarak kendini gösterdi. Elinizdeki kitapçık işte bu ihtiyaçtan doğdu.

Tekliflerimiz üzerinde 2 yıl içinde çok şey yazılıp söylendi. Olumlu ve olumsuz tepkiler gördük; pek çok eleştiriye muhatap olduk. Eleştirilerin çoğu, konuyu tam olarak anlatamayıştığımızdan, tekliflerimizin basın yayın organlarına eksik olarak yansıyışından kaynaklanmıştır. Bu eleştirilere zaman zaman gazete ve dergilerde, radyo ve televizyonlarda cevaplar verdik; kendi dergimizde cevaplar yayımladık. 2 yıllık çalışma, kamu oyunun hangi konularda tereddütleri ve soruları olduğunu da bize gösterdi. Elinizdeki kitapçık aracılığıyla bu eleştiri, tereddüt ve sorulara da toplu olarak cevap verme imkânı doğmuş bulunuyor. Böylece anlatamadığımız veya kamu oyuna ulaştıramadığımız hususları da burada ele alabileceğiz. Bunları madde madde kamu oyuna açıklamayı uygun buluyoruz.

1. Teklif ettiğimiz kelimelerle asla kamu oyunu zorlamıyoruz. Ne kanun bize böyle bir zorlama yetkisi vermiştir, ne de

bizim böyle bir niyetimiz vardır. Zorlamanın işi daha da güçleştireceğine, toplumda bölünme ve kavgalara yol açacağına inanıyoruz. Nitekim bunun tecrübesini uzun yıllar hep birlikte yaşadık. Biz kamu oyunu ana dili konusunda duyarlı olmaya çağırıyor, toplumda bir bilinç oluşturmaya çalışıyor ve insanımızın önüne somut tekliflerle çıkarak bu bilincin oluşturulacağına inanıyoruz.

2. Eleştirilerin bir kısmı bizim kullandığımız ve bazen de teklif ettiğimiz kelimelere yönelmiştir. Kelimeleri kökenleriyle değerlendirmek, toplumda maalesef yanlış bir tutum olarak benimsenmiştir. Bu tutum da yıllarca yürütülen yanlış dil politikasından kaynaklanmıştır. Bizden başka hiçbir millet; yüzlerce yıldan beri kullandığı, köylerde yaşayan insanlarına kadar ulaşmış, halk edebiyatı ürünlerine ve deyimlerine sınımsız, yüzlerce yılın çağrışım yükünü taşıyan kelimeleri, sadece kökenlerine bakarak *yabancı* diye damgalamaz. Bu tür kelimeler bizim malımızdır. Dil bilimine göre de kelimelerin bir dilin malı olup olmadığının ölçüsü, köken değil kullanımdır. İşte bu anlayışla biz yüzlerce yıl önce Çin, Soğdak, Fars, Arap, Rum, İtalyan, Rus ve Balkan dillerinden dilimize girmiş bulunan ve bugün de canlı olarak kullanılan *inci*, *mantı*, *kent*, *kamu*, *dıvar*, *pencere*, *kitap*, *şart*, *hayat*, *sınır*, *temel*, *pide*, *iskele*, *masa*, *portakal*, *vişne*, *çete* gibi kelimeleri, kökenleri ne olursa olsun bizim malımız sayarız. Onları hem yazılarımızda hem de yeni kavramlara karşılık ararken kullanırız. Son iki yüz yılda dilimize batıdan girmiş *elektrik*, *atom*, *demokrasi* gibi kelimeler de böyledir. Dilimizin kurallarına aykırı olarak türetilmiş kelimeler bile, eğer halkın diline iyice yerleşmişse, kavram kargaşasına yol açmıyor ve birkaç ayrı kavram yerine kullanılmıyorsa artık dilimizin malı olmuşlardır. *Kural*, *önem*, *bağımsızlık*, *bilinç* gibi kelimeler böyledir. Tabii bu, yanlış türetmeyi hoş karşılamak ve bunun devam etmesini istemek anlamını taşımaz. Bu sadece halkın malı olmuş kelimeler, dilin de malıdır anlayışının tabii bir sonucudur. Bu anlayışın toplumda uzlaşma sağlayacağına inanıyoruz. Tabii yazarların ve dili kullananların kelime seçimi kendi tercihlerine kalmıştır. Seçtikleri kelimelerden ötürü insanların kınanmasını doğru bulmayız.

O hâlde biz hangi kelimelere karşılık arıyoruz? Biz, dilimizde eskiden beri kullanılmakta olan kelimelere değil; son yıllarda Türkçeye girmekte olan kelimelere karşılık arıyoruz.

Bunların büyük bir kısmı son birkaç yıldır basın yayın organlarımızda kullanılıyor. Bir kısmı belki de 5-10 yıldan beri. Hatta bir kısmını 15-20 yıl, belki biraz daha geriye götürebiliriz. Ancak bunların hiçbiri, en ücra köyümüzdeki halk kitlelerine kadar yayılmamış, belki bundan da önemlisi, henüz manilerimize, deyimlerimize girerek kültürümüzün malı olmamıştır. Özellikle televizyonlarda, tanınmış politikacılarımızın ağzında, iş yerlerinin tabelalarında kullanılan bazı yabancı kelimeler birdenbire yaygınlık kazanıyor; gazetelerimiz ve şehirlerdeki insanlarımız tarafından sıkça kullanılıyor. Son yılların ürünü olan bu kelimeler, henüz dilimize tam olarak yerleşmiş ve kültürümüze mal olmuş sayılmazlar. Onlara karşılık bulursak ancak şimdi bulabiliriz. Halkta oluşacak şuur, bunların Türkçelerinin kullanılmasını ve yaygınlaşmasını sağlayabilir. Şu hâlde bizim ölçümüz, kelimelerin doğudan (Arapça, Farsça, Çince) veya batıdan (İtalyanca, Fransızca vb.) girmesi değil; eskilik-yenilik ve dilimize tam olarak yerleşip yerleşmemedir.

3. Amacımız dili yoksullaştırmak değil, zenginleştirmektir. Dilimizin malı olmuş kelimelere bunun için dokunmuyoruz. Ancak bir istilâ hâlinde ve bazen kendi kural ve imlâlarıyla Türkçeye girmekte olan yeni kelimelerin dilimizi mutlaka zenginleştireceğini ileri süremeyiz. Bu tür kelimelerin belli bir ölçüyü aşması, dilin önünü tıkamakta ve kendi imkânlarıyla gelişmesini önlemektedir. Osmanlı Türkçesi döneminde bunun acı tecrübesini yaşadık. Bugün o dönemi eleştiriyoruz. Aynı hatayı tekrarlamamalı; o gün de, bugün de daha çok aydın dilinde görünen özentinin önüne geçmeliyiz. Ancak hiç kimseyi dilinin veya kaleminin ucuna gelivermiş kelimeyi kullanmaktan alıkoymayız. Herkes meramını en güzel ve güçlü şekilde anlatacak kelimeyi kullanır. Biz insanlarımızın önüne, dilimizin imkânlarından yararlanarak milli ve yerli seçenekler de koyuyoruz. Dildeki ince anlam farklarını, çalarları (nüansları) ortadan kaldıracak bir tutumu asla benimsemiyoruz.

4. Bize yöneltilen eleştirilerden biri de dilimizde mevcut veya daha önce başkaları tarafından türetilmiş kelimeleri karşılık olarak göstermemizdir.

Biz dilimizi yaban otu gibi sarmakta olan kelimelere karşı bir hareket başlattık. Bu kelimelerin hepsi, dilimizde karşılıkları olmayan, yepyeni kavramları anlatmıyor. Birçoğunun dilimizde zaten karşılığı var veya önceden bir karşılık bulunmuş. *Antre-*

giriş; argüman-delil, kanıt; baz-temel, taban; branş-dal, şube, kol; departman-hölüm; kaos-kargaşa; korner vuruşu-köşe vuruşu; kriter-ölçüt, kıstas; oportünist-fırsatçı; prodüksiyon-yapım; sezon-mevsim; star-yıldız; şov-gösteri gibi. Biz yabancı kelimeleri ve karşılıklarını, bu sunuşun arkasında yer alan yazıyla birlikte kamu oyuna duyurduk. Başlangıçta birkaç ay bu yazıyı da basın yayın organlarına gönderdik ve dergimizde yayımladık. Orada "... dilimize yeni girmiş veya girmekte olan kelimelere karşı bazen yeni bir kelime bulunmakta, bazen de sözlüğümüzde var olan karşılıklar belirlenmektedir." diyerek bu hususu daha baştan ifade etmiştik. İnsanlarımız, Türkçede karşılıkları olan yabancı kelimeleri de maalesef kullanıyorlar. Hatta bazen onların Türkçede bir karşılığı olabileceği dahi aklımıza gelmiyor. Bu bakımdan dilimizde mevcut karşılıkları da hatırlatmayı uygun bulduk. Bu karşılıkların bir kısmı bizden önce türetilmiş ve teklif edilmiş olabilir. Biz seninbenim kavgasında değiliz. Güzel ve doğru bir teklif, benimsenirse hepimizin malı olur. Tekliflerinin benimsenmesi insanları üzmez, memnun eder.

5. Bir kavrama iki kelimelik karşılıklar bulmamız da eleştirilmektedir. Özellikle kavramın karşılığı batı dillerinde tek kelime ise bizim de onlara tek kelimelik karşılıklar bulmamız istenmektedir.

Kavramları, tek kelime yanında birden fazla kelimeyle de karşılamak bütün dillerin başvurduğu bir yoldur. Hem de sık sık başvurulan bir yol. İngilizcedeki şu kelimelere bakalım: *boot-hook* (çekiç), *to make rest* (dinlendirmek), *self-sacrificing* (fedakâr), *shoe-maker* (kunduracı), *to turn purple* (morarmak), *flower-pot* (sakı), *eyebrow* (kaş), *water-melon* (karpuz), *gap-toothed* (dişlek). İşte Fransızcadan da birkaç örnek: *prendre le change* (aldatılmak), *devenir violet* (morarmak), *vers le soir* (akşamleyin), *contre remboursement* (ödemeli), *non pointu* (küt), *pomme de terre* (patates). Almancada birkaç kelimedenden yapılmış upuzun sözler olduğunu herhangi bir Alman gazetesi elimize alır almaz görürüz. İşte Almancada bizim *kepçe* kelimesi: *Schöpf-löffel*. Şu Türkçe kelimelerin İngilizce, Almanca, Fransızca karşılıklarına bakalım.

kaynana	: mother-in-law	Schwiegermutter	belle-mère
kaynata	: father-in-law	Schwiegervater	beau-père

sabahlamak	: to sit up all night	die Nacht über aufbleiben	passer la nuit à
sabahlık	: dressing gown	Morgenkleid	robe de chambre
sabunluk	: soap dish	Seifenschale	porte- savonnette
manav	: fruit seller	Obst- und Gemüsehändler	marchand de légumes et de fruits

Örneklerden de görüldüğü gibi bizim tek kelimeyle karşıladığımız pek çok kavramı İngilizce, Almanca, Fransızca iki veya daha fazla kelime ile karşılamaktadır. Buraya ancak birkaçını aldığımız bu örneklerin sayısını binlerle ifade etmek mümkündür. Bazen bizde tek kelimeyle karşılanan kavramlar onlarda iki kelimeyle, bazen bizde iki kelimeyle karşılanan kavramlar onlarda tek kelimeyle karşılanır. Bu konuda bütün dillerin birbirine uyması zarureti yoktur. Tipik bir örnek verelim. *Göz kapağı* ile *kaş* arasında organ olmak bakımından hiç fark yoktur; ama biri için tek kelime, diğeri için iki kelime kullanıyoruz. Buna karşılık İngilizcede *kaş* için iki kelime (eyebrow) kullanılıyor.

Türkçede belirtisiz isim tamlamaları (*duvar kâğıdı*, *tulum peyniri*, *elmacık kemiği*, *işaret parmağı*), sıfat tamlamaları (*kuru fasulye*, *beyaz peynir*, *karayazı*, *baş parmak*), isnat grupları (*gözü açık*, *eli ağır*, *başı dik*, *gönlü geniş*) ve birleşik fiiller (*zikretmek*, *hasta olmak*, *göz atmak*, *kulak vermek*) başta olmak üzere kelime grupları, yeni kelime yapımında en az türetme kadar kullanılır. Diğer dillerde olduğu gibi bizim dilimizde de bunun binlerce örneği vardır. Dilde mevcut olan bu yol vaktiyle ihmal edildiği ve tek kelimeye ısrar edildiği için ister istemez uydurma ve dilin kurallarını zorlama yoluna gidilmişti. Elbette öncelikle, tek kelimelik karşılıklar bulmaya çalışıyoruz; ancak bu mümkün olmadığı zaman zorlama yerine iki kelimeye başvuruyoruz.

6. Farklı kavramları aynı kelimelerle karşılamamız da eleştiriler arasında yer alıyor. Aslında bundan kaçınıyor ve bu yola çok seyrek başvuruyoruz. Söz gelişi Fransızca *valeur* karşılığı olan *değer* kelimesini biz *kotasyon* karşılığında da teklif ettik. Burada bir karışma söz konusu olamaz; çünkü *kotasyon*

daima *döviz* ile birlikte kullanılır. '*Merkez Bankası döviz değerlerini yüksek açıkladı*' dersek buradaki '*değer*'in *valeur* değil, *kotasyon* karşılığında olduğu hemen anlaşılır. *Durum* kelimesini de hem *pozisyon*, hem de (karşılaşma henüz bitmemişse) *skor* karşılığında gösterdik. Bu kavramlar için *durum* dilimizde zaten kullanılmaktadır.

Bu konuda şunu da unutmamak gerekir. Farklı kavramların aynı kelimeyle karşılanması, bütün dillerde çok sık rastlanan bir durumdur. Bütün dillerin sözlüklerinde kelimelerin farklı anlamları "1, 2, 3..." şeklinde veya noktalı virgüllerle ayrılarak tek tek gösterilmiştir. Meselâ Redhouse'dan *fire* fiilinin anlamlarına bakalım: tutuşturmak; pişirmek; harekete getirmek; teşvik etmek; patlatmak; püskürtmek; tutuşmak; kızmak; ateş etmek. Bunlar farklı kavramlardır ama hepsi de *fire* kelimesiyle karşılanmıştır. Türkçe Sözlük'te *bakmak* fiilinin 15 anlamı sıralanmıştır. Yine de biz bu yola bugüne kadar çok az başvurduk. Tam tersine tek kelimenin farklı anlamlarına farklı karşılıklar teklif ettiğimiz örnekler çok daha fazladır. Meselâ *versiyon* bir yazmanın varyantlarını ifade ediyorsa *nüsha*, bir filmin varyantlarını ifade ediyorsa *biçimleme* ile karşılanmıştır. *Sofistike* sözünün felsefedeki anlamı için *yanıltıcı*, teknolojideki anlamı için *karmaşık*, aşağılayıcı anlamı için *bilmiş* karşılıkları teklif edilmiştir. '*By-pass*' in tıptaki karşılığı için *damar aktarma*, siyasetteki karşılığı için *devre dışı bırakma* terimlerini öne sürdük. Böylece burada da dilin zenginliğini göz önünde bulunduk.

7. Yeni karşılıklar bulmada Türk lehçelerinden de faydalanıyoruz. Son yıllarda Türk dünyasının önümüzde açılmış bulunması, bütün alanlarda olduğu gibi elbette dil alanında da karşılıklı etkilere yol açacaktır. Daha şimdiden Türkiye Türkçesindeki bazı kelimeler Türk dünyasında kullanılmaya başlanmıştır. Türk boylarından bazıları Rusça *samalyot* kelimesi yerine *uçak* kelimesini kullanıyorlar. Azerbaycan'da *çizgi film* kelimesi de kullanılmaya başlandı. Eğer onların Rusça sözler yerine daha fazla Türkçe kelime kullanmalarını istiyorsak biz de onların bazı güzel kelimelerini kullanmalıyız. Söz gelişi *açar* kelimesi Azerbaycan'da (Anadolu'da da) *anahtar* yerine kullanılan çok güzel bir kelimedir. Yine Azerbaycan'da *plâj* yerine *çimerlik* kullanılmaktadır. Yabancı kelimelere karşılıklar ararken yanibaşımızda duran bu zengin hazineden niçin faydalan-

mayalım? Üstelik kardeşlerimizin kelimeleri bizim de kelimelerimiz sayılmaz mı? Bu düşüncelerle *erk* (kondisyon), *uran* (slogan), *çalar* (nüans), *dalan* (lobi), *ülüş* (kota), *orun* (class) gibi kelimeleri Türk lehçelerinden seçtik ve görüldüğü gibi tamamen yabancı olan sözlere karşılık olarak teklif ettik. Az da olsa eleştirilerin bir kısmı -muhtemelen lehçelerden alındığı bilinmeksizin- bu kelimelere yöneltilmiştir. Hem ilişkilerimizin karşılıklı olarak gelişmesi için, hem de dilimizi kendi kaynaklarıyla zenginleştirmek için bu yolun doğru ve uygun olduğunu düşünüyoruz. Bize tamamen yabancı olan dillerden bile kelime alırken kardeş lehçelerden kelime almayı gayet tabii buluyoruz.

8. Yabancı dillerden kelime almanın normal olduğunu ileri sürenler de var. Bu görüşte olanlar bizim çabamızı boşuna buluyorlar. Bunlardan bir kısmı ise batıdan giren kelimelerin önünde durulamayacağını düşünüyorlar.

Diller arasındaki etkileşimi biz de kabul ediyoruz. Bütün dillerde alıntı kelimeler olduğu gibi bizim dilimizde de olacaktır. Ancak bu gerçeklik, dilimizin kapılarını yabancı etkilere sonuna kadar açmak ve yabancılaşmaya karşı tedbir almamak anlamına gelmez. Etkilenmenin bugün olduğu gibi çok ileri derecelere varması; dilimizin kendi kaynaklarından kendi kurallarıyla gelişmesi imkânını ortadan kaldıracak gibi milletimizin kendine güvenini de sarsabilir. Nitekim 17. ve 18. yüzyıllarda böyle bir dönem yaşadık. Birçok yazar ve şairimiz, dilimizde *ay*, *güneş*, *yıldız*, *gece*, *gündüz*, *göz*, *yanak*, *dudak* gibi güzel Türkçe kelimeler varken bunların *mâh*, *kamer*; *hurşid*, *şems*; *sitâre*, *necm*; *şeb*, *leyl*; *rûz*, *nehâr*; *çeşm*, *ayn*; *ruh*, *izâr*; *leb*, *şefe* gibi Farsça ve Arapçalarını kullanmışlardır. Yalnız bunları kullanmakla da kalmamışlar *mâh-ı nev* (yeni ay), *encüm* (yıldızlar), *çeşm-i siyah* (kara göz), *mürü'l-ayn* (göz ışığı), *gül-izâr* (gül yanaklı), *şeker-leb* (şeker dudaklı) gibi Farsça ve Arapça kural-lara göre yapılmış türev ve birleşiklerini de kullanmışlardır. Böylece dilimizin kendi yapısı içinde gelişmesini önlemişlerdir. Bugün giren kelimeler de tek başlarına girmekle kalmıyorlar; *by-pass*, *check-up* gibi kalıp hâlinde girenler; *flower center*, *trade center*, *hiper market*, *mega-show*, *Hotel Bonjour* şeklinde tamlama olarak girenler de var. Artık "*Otomobil in, at hız-sızlığı out*" gibi yarı Türkçe, yarı İngilizce cümleler; "*distribütör tarafından düzenlenen test drive ve piknik*" gibi tuhaf ifadelerle her gün karşılaşır olduk. Atalarımızın 300 yıl önce

yaptığını eleştiriyorduk; şimdi aynı işi biz yapıyoruz. 100 yıl sonra çocuklarımız da bizi eleştirmeyecekler mi? Belki de Türkçeyi tamamen unutacaklar ve eleştirmeyecekler. Eğer buna razıysak dilimizi yabancı etkilere sonuna kadar açabiliriz. Biz etkilenmenin bir ölçüde kaçınılmaz olduğunu; fakat şiddetle esen yabancı rüzgârlara karşı demokratik ve millî bir direnişin de mümkün ve şart olduğunu düşünüyoruz. Atatürk'ün "*Millî his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması millî hissin inkişafında başlıca müessirdir.*" sözlerindeki düşünceden ve dilin vatan olduğu fikrinden yola çıkarak Türk dilini koruyup geliştirmenin millî bir görev olduğunu kabul ediyoruz. "*Yabancı etkilere evet, millî direnişe hayır*" şeklinde özetleyebileceğimiz görüşlere katılmamız mümkün değildir. Biz Türkçe ile Türk olarak yaşamaya devam etmek azim ve kararındayız. Bu, zihnimizde bir ülkü, gönümüzde bir aşktır. İşte yabancı kelimelere karşılıklar bu ülküyle aşkın ve elbette ilmi ve meslekî birikiminizin sonucu olarak ortaya çıkıyor. Yine de ileri sürdüğümüz her kelimenin yüzde yüz doğru olduğunu; hiç hata yapmadığımızı iddia etmiyoruz. Elbette her insan ve kurul gibi bizim de yanlışlarımız oluyor. Hata yapmamanın tek yolu vardır: Hiç iş yapmamak. Fakat en büyük hata çalışmamak değil midir? O hâlde hata yapabileceğimizi daha baştan kabul ediyor ve okuyucularımızın bizi uyarılarını istiyoruz. Nitekim konuya duyarlı ve bilinçli okuyucularımızdan üçünün uyarılarını dikkate alarak *diskjokey*, *dizayn*, *komplikasyon* ve *sendrom* kelimelerine verdiğimiz karşılıkları düzelttik.

9. Tekliflerimizin kamu oyunda kabul görüp görmediği de merak edilen konular arasındadır. Basın yayın organlarımız, zaman zaman eleştiriler de, bazen alaylı bir dille verseler de tekliflerimizi kamu oyuna duyuruyorlar. TRT, her ay bütün birimlerine karşılıklarımızı ulaştırıyor. Ancak bunların duyuruldukları oranda kullanılmaya başlandıklarını söyleyemeyiz. Yeni kelimelerin tutunması, işin tabiatı gereği kolay değildir. Ayrıca unutulmamalıdır ki, biz modaya ve bu modayı hızla yayan iletişim araçlarına karşı bir hareket yürütüyoruz. Kelimelerimizin tutunması için en azından bu moda ölçüsünde propaganda araç ve imkânlarına sahip olmamız gerekir. Biz buna sahip değiliz. Fakat halkımızın, gençlerimizin ve aydınlarımızın bilinçleneceğine ve bir karşı akım yaratacağına inanıyoruz. Aynı güçte bir akım doğduğu zaman toplumsal gelişme bir kırılma

noktasına gelecek ve Türkçe kelimelere karşı hızlı bir eğilim başlayacaktır. Bu kırılma noktasına ulaşmaya kadar hareket hissedilmeyecek ölçüde yavaş yürür. İhtilâller dışında toplumdaki bütün sosyal gelişmeler bu şekilde oluşur. Hareketi başlatmamızın üzerinden daha bir yıl geçmeden konu, basın yayın organlarında sık sık tartışılır hâle gelmiştir. Bazı gazete ve dergilerimiz Türkçe üzerinde bir duyarlık gösterme gereğini duymuşlar, hatta bazıları dil köşeleri açmışlardır. Tabii ki bu sadece bizim hareketimizle bağlı değildir. Ancak konunun az da olsa güncelleştirilmesinde bizim karşılıklarımızın da rolü vardır. Esasen önemli olan bizim başarımız değil, konunun bir dava olarak benimsenmesi ve yayılmasıdır.

Belirttiğimiz karşılıklardan daha önce dilimizde var olanlar, bazı basın yayın organlarında ve özellikle TRT’de daha sık kullanılıyor. Hiç olmazsa bunların hızla yayılmakta olan yabancı karşılıklarında bir duraklama vardır. Spor terimlerinde TRT öteden beri Türkçe karşılıkları tercih etmektedir. Tamamen yeni olan tekliflerimizden de bazıları -az da olsa- kullanılır olmuştur. Bunları zaman zaman Türk Dili dergisinde yayımlıyoruz. Kartlarına *faks* yerine *belgegeçer* yazdıran ve bunu bize haber veren kimseler de vardır.

Biz kolay bir yol üzerinde yürümediğimizi biliyoruz. Çetin yollar yürekli ve inançlı insanlar ister. Çetin yollar azim ve sebat ister. Başlangıçta da belirttiğimiz gibi konu, başta Millî Eğitim ve basın yayın organları olmak üzere geniş kesimleri, hatta bütün toplumu ilgilendiren çok boyutlu bir konudur. Asla kendi kendisiyle sınırlı değildir; sosyoloji, psikoloji, tarih, din, edebiyat, müzik, hukuk vb. bütün bilim ve sanat dallarıyla ilgilidir. Dolayısıyla toplumun her kesiminin konuya duyarlı davranması gerekmektedir. Biz “millî şuur”un dil konusunda en önemli belirleyici olduğuna ve gereken “millî şuur”un mutlaka kendisini göstereceğine inanıyoruz.

Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN
Türk Dil Kurumu Başkanı

YABANCI KELİMELERE KARŞILIKLAR

Bizi biz yapan, bizi bir millet hâline getiren en önemli unsurun dil olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu bakımdan dilimizin üzerine titirmek, onu yabancı kelimelerin istilâsından korumak, onun serpilip gelişmesini sağlamak Türk dilini kullanan herkesin görevidir. Özellikle dil bilginleri, yazar ve şairler, mesleklerinin en önemli vasıtası olarak dili kullanan basın yayın mensupları bu konuda daha duyarlı ve dikkatli olmak zorundadır. Devlet adamlarımızın ve siyasilereimizin de örnek alınacak bir tutum içinde olmaları beklenir.

Bu önemli gerçeklere rağmen son zamanlarda dilimize karşı genel bir duyarsızlık ve umursamazlık gözlenmektedir. İmlâ ve dil yanlışları, telâffüz hataları her gün gözlerimize batmakta, kulaklarımızı tırmalamaktadır. Bunlar yetmiyormuş gibi batıdan giren kelimeler dilimizi yaban otu gibi sarmakta, dilimizin güzel kelimelerini unutturmakta ve kovmaktadır. Gün geçmiyor ki batının yeni bir kelimesi radyolarımızda, televizyonlarımızda, gazete ve dergilerimizde arziendami etmesin. Oralardan insanlarımıza ve özellikle gençlerimize sirayet eden bu kelimeler salgın bir hastalık gibi her tarafı sarmakta, bir yandan dilimizi zayıflatırken, bir yandan da onun güzelliğini bozmaktadır. 11.8.1983 tarih ve 2876 sayılı “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu”nun 37. maddesi, Türk Dil Kurumuna “bütün bilim, sanat ve teknik terim ve kavramlarını karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak, millî varlığımızın temel unsurlarından biri olan Türk dilinin kuşaklar arasında birleştirici ve bütünleştirici özelliklerini göz önünde tutarak, yeni nesillerde Türk dili sevgisini ve bilincini kökleştirecek, geliştirecek ve yaygın hâle getirecek her türlü tedbirleri almak, araçları hazırlamak, bunları kamu kurum ve kuruluşları ile resmî, özel eğitim-öğretim kurumları ve kuruluşlarının, basın ve yayım organlarının hizmet ve yararına sunmak, bu konuda gerekli her türlü iş birliğinde bulunmak” görevlerini vermiştir.

Kanunun yüklediği bu görevler yanında Türk diline karşı hassasiyet içinde olmamız gerektiğini de dikkate alarak Kuru-

mumuz bazı tedbir ve faaliyetleri kararlaştırmış bulunmaktadır. Bunlardan biri Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Komisyonunun kurulmasıdır. Türk dili ve edebiyatı uzmanlarından oluşturulan komisyon, isteyen Bilim Kurulu üyelerimizin de katılımıyla, her ay toplanmakta, önceden tespit edilip üzerinde çalışılmış kelimeler için teklif edilen karşılıkları tartışmakta ve görüşmeler sonunda bir veya birkaç karşılık üzerinde anlaşmaya varmaktadır. Böylece dilimize yeni girmiş veya girmekte olan kelimelere karşı bazen yeni bir kelime bulunmakta, bazen de sözlüğümüzde var olan karşılıklar belirlenmektedir. Komisyonca kabul edilen ve üzerinde anlaşmaya varılan kelimeler her ay dergimizde yayımlanacak; ayrıca ilgili kurumlara ve basın yayın organlarına gönderilecektir.

İlgili kuruluşların, basın yayın organlarımızın, yazar ve şairlerimizin, öğretmenlerimizin, Atatürk'ün deyişiyle dilimizi "kutsal bir hazine" sayan bütün aydınlarımızın konuya hassasiyetle eğileceklerinden eminiz.

absürd : Fransızca absurde (saçma, zırva, anlamsız). Kelimenin karşılıkları dilimizde zaten vardır: **saçma, anlamsız**. Örnek: *Modacılar bu anlamsız (saçma) tasarımlardan para kazanmayı beklemiyorlar.*

absürd komedi : saçma komedi.

adisyon : Fransızca addition (ekleme; hesap). "Lokanta, otel vb. yerlerdeki hesap" anlamında kullanılan adisyon için bizim de teklif ettiğimiz kelime aynıdır: **hesap**. Örnek: *Garson hesabı getiriyor.*

agrement : Fransızca agrément (hoşluk; izin, rıza; tat; süs). Dilimizde, diplomasideki anlamıyla kullanılan agreman kavramı için teklif ettiğimiz karşılık: **uygunluk**. Örnek: *Fransa hükûmeti, büyük elçimiz için uygunluk vermişti.*

air-conditioned : Havalandırma cihazı bulunan. Teklif edilen karşılık: **havalandırılmalı**. Örnek: *Havalandırılmalı arabalar yazın çok rahat oluyor.*

air-conditioner : Havayı düzenleyen, sıcaklığı ayar eden âlet. Teklif edilen karşılık: **havalandırma**. Örnek: *Bu arabada havalandırma olmadığı anlaşılıyor.*

akreditif : Fransızca accreditif, "bir bankanın başka bir bankaya biri için verdiği ödeme emri" anlamında kullanılır. Bu söz için önerimiz **güven yazısı** veya **güven hesabı**'dır. Örnek: *Güven yazısında gerektiğinde bazı notlar bulunabilir. Akreditif yanında aynı köke dayanan akredite sözü de vardır. Genellikle Türkçe "olmak" fiiliyle birlikte kullanılır. Bu söz yerine önerimiz **güvenirliği onaylanmış olmak**'tır. Örnek: *Biz orada güvenilirliği onaylanmış bir firmayız ve Rus kanunlarına bağlıyız.**

alâkart : Fransızca à la carte (listeye göre). Karşılığı: **seçmeli yemek**. Örnek: *Seçmeli yemek usulünde istediğiniz yemeği yiyebiliyorsunuz.*

alan markajı : alan tutma. bk. markaj.

amblem : Fransızca emblème (soyut bir şeyin, bir kavramın sembolü olan varlık veya eşya, belirtke). Kurulumuz bu söze karşılık olarak **belirtke** sözünü benimsemiştir. Örnek: *İki partinin ortak kurultayında parti adı ve belirtke sorunu ele alınacak.*

angajman : Fransızca engagement (rehin; taahhüt; anlaşma; bağlantı). Bu kelime için dilimizde güzel bir karşılık vardır: **bağlantı**. Örnek: *Şimdiden hiçbir seçim tarihi için bağlantıya girmeyelim.*

angaje : bağlanmış.

angaje etmek : bağlamak.

angaje olmak : bağlanmak, üstlenmek.

animasyon : Fransızca animation (canlanma; çizgi film). İkinci anlam için teklifimiz: **canlandırma**. Örnek: *Törendeki canlandırma gösterileri büyük ilgi topladı.*

animatör : Fransızca animateur (canlandırıcı; sunucu; çizgi film yapımcısı). Teklifimiz: **canlandırıcı**. Örnek: *Japon canlandırıcıları film pazarını tuttular.*

ankesörlü telefon sözünde geçen **ankesör** Fransızcadan dilimize geçmiştir. Fransızca encaisseur sözü “para alıcı, tahsildar, mutemet” anlamındadır. Bu kelimenin fiil biçimi olan encaisser ise “sandıklamak, kasaya koymak” anlamlarındadır. Bu söz için Kurulumuz, **kutulu telefon** karşılığını önermektedir. Örnekler: *PTT Genel Müdürlüğü, konut ve iş yerlerinde yapılan görüşmelerle kutulu telefonlardan yapılan görüşmelerin fiyatlarını artırdı. Kutulu telefonla yapılan görüşmelerde kullanılan küçük jetonun fiyatı bin lira olarak belirlendi.*

ansambl : Fransızca ensemble (bütün, bütünlük, topluluk). Eski Sovyetler Birliği’nde ve Türk cumhuriyetlerinde müzik ve oyun toplulukları için kullanılan ansambl için teklif ettiğimiz karşılık: **topluluk**. Örnek: *Kırım oyun ve müzik topluluğu, izleyicilerin büyük takdirini kazandı.*

antagonist : Fransızca antagoniste sözü “hasım, vuruşan, karşıt, çatışan” anlamlarındadır. Bu söz için önerimiz **düşmanca** veya **hasımca** kelimeleridir. Aynı köke dayanan **antagonizm** sözüne ise **düşmanlık**, **hasımlık** karşılıklarını öneriyoruz. Örnek: *Onun değerlendirmesiyle insan toplumu sınıflar arası düşmanca çatışmadan kurtuluyor.*

anti-damping : Teklif ettiğimiz karşılık: **karşı düşürüm**. Örnek: *Avrupa Birliği karşı düşürümü bırakmalıdır.*

antipati : Fransızca antipathie (sevimsizlik, soğukluk, ısınamama). Bu kavram için de dilimizde güzel karşılıklar vardır: **itcilik**, **sevimsizlik**, **soğukluk**. Örnekler: *Bu adama karşı içimde inanılmaz bir soğukluk doğmuştu. Etrafına tuhaf bir iticilik (sevimsizlik, soğukluk) yayıyordu.*

antipati duymak : kanı kaynamamak.

antipatik : Fransızca antipathique (sevimsiz, soğuk). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **sevimsiz**, **itici**, **soğuk**. Örnek: *Bu davranışlarıyla çok sevimsiz (itici, soğuk) görünüyorsun.*

antre : Fransızca entrée (giriş). Bu kelime için dilimizde güzel bir karşılık vardır: **giriş**. Örnek: *Evin girişi çok geniş tutulmuş.*

a posteriori : A priori kelimesinin zıddı olan bu kavram için teklif edilen karşılık: **soncul**. Örnek: *Deney yoluyla elde edilen bilgiler soncul bilgilerdir.*

a priori : Fransızca a priori (denemeye dayanmadan, akıl yoluyla önceden kabul edilen). Teklif edilen karşılık: **öncül**. Örnekler: *Öncül bilgiler insanı yanıltabilir. Zaman ve mekân kavramları Kant felsefesinde öncül kavramlar olarak kabul edilir.*

aranje etmek : Türkçe “etmek” yardımcı fiiliyle Fransızca aranje kelimelerinden oluşan bu birleşik fiil **düzenlemek**, **düzenlenmek** fiilleriyle karşılanır. Örnek: *Finale kalan eserler TRT tarafından yeniden düzenlendi.*

aranjman : Fransızca arrangement (belirli sesler, çalgılar veya topluluklar için yazılmış bir eserin, başka sesler, çalgılar veya topluluklar tarafından söylenip çalınabilmesi için o eserde yapılan değişiklik). Kurulumuz bu kelime için **düzenleme** teriminin uygun olduğunu tespit etmiştir. Örnek: *Düzenlemesini dünyaca ünlü bir müzik ustası yapmıştı.*

aranjör : Fransızca arrangeur. Bu söz için de **düzenlemeci** uygun bir karşılıktır. Örnek: *Kasetin düzenlemeciliğini onlar üstlenmişti.*

arbitraj : Fransızca arbitrage. Ticarî bir terim olarak dilimize geçen bu kelime “hisse senedi, tahvil, döviz gibi değerli kâğıt ve paraları daha kârlı görülen başka kâğıt ve paralarla değiştirme işi” anlamında kullanılmaktadır. Bu söze Kurulumuz, **ara kazanç** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Ara kazanç, çeşitli piyasalardaki fiyat farklarından yararlanmak için malın bir ülkeden alınıp bir başka ülkeye satılmasıdır. Ara kazanç, ekonomik hayatta para işlerinden en kârlı biçimde yararlanma şekli olarak kullanılmaya başlandı.*

argüman : Fransızca argument (kanıt, delil). Bu kelimenin dilimizde zaten karşılıkları vardır: **kanıt**, **delil**. Örnek: *Dosyada yer alan kanıtların (delillerin) hukukî dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.*

asist : İngilizce assist (yardım etmek). Sporda hem yardım, hem yardımcı anlamında kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılıklar: **yardım**, **yardımcı**.

asist (asiste) etmek : yardım etmek.

asisti : yardımcısı.

asistlik : yardımcılık.

aşağılık kompleksi : aşağılık duygusu. Örnek: *Aşağılık duygusuna kapılmalarına gerek yok.*

aut : İngilizce out (dışarı, dışarıda). Topun, karşı takım oyuncularınca köşe ile kale arasındaki çizgiden veya kale üstünden alan dışına çıkarılması. Karşılığı: **dış.**

auta atmak : dışa atmak.

auta çıkmak (gitmek) : dışa çıkmak.

aut atışı (yapmak) : dış atışı (yapmak).

aut çizgisi : dış çizgisi.

Örnekler: *Nielsen'in sert vuruşu, kale üstünden dışa çıktı. Hakan mutlak bir golü, topu dışa atarak harcadı. Top yandan dışa çıktı.*

back ground : İngilizce back ground (arka plân, zemin, fon). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **arka plân** (mekân için), **geçmiş** (zaman için). Örnekler: *Şarkıcının arka plânında bulutlar görünüyordu. Nobel kazanan romancının geçmişinde bir edebiyat ortamı vardı.*

bar-kot : Fransızca barre (dikey çizgi) + Fransızca code. "Bir ürünün paketi üzerine basılmış bulunan ve ürün hakkında ki çeşitli bilgileri gösteren dikey çizgiler" anlamıyla dilimizde çok yeni olarak kullanılmaya başlayan bar-kot için teklif ettiğimiz karşılık: **çizgi im.** Örnek: *Mağazalardaki optik okuyucular, çizgi imlerden malın fiyatını çıkarıyor.*

baz : Fransızca base (temel; temel ilke; üs). Teklif edilen karşılıklar: **temel, taban.** Örnek: *Altın fiyatlarını temel (taban) olarak alırsak daha sağlam sonuçlara ulaşırız.*

benchmarking : İngilizce benchmarking. Bu sözü ilk kullanan gazetecilerden biri verdiği haberde şöyle tanımlıyor: "Şirketler eskiden sır gibi sakladıkları bilgileri artık rakipleriyle paylaşmakta sakınca görmüyorlar. Hatta bir şirketin bilgilerini diğer şirkete ulaştırmak yeni bir iş alanı olmuş. Yapılan işin adı da benchmarking." Özgün imlâsıyla da kullanılmaya başlanan bu söz, bizde yerleştirilmeye çalışılan bu anlamıyla "bilgi satmak" genel kavramını taşımaktadır. Kurulumuzun bu söz için bulduğu karşılık **bilsat**'tır. Bunun yanında **bilgileşim** sözü de yeri geldiğinde kullanılmalıdır. Örnekler: *Hatta bilgileşim yapacağınız şirketin kendi faaliyet alanınızda olması gerekmi-*

yor. Amerika'da yedi sekiz kişilik jet uçakları üreten bir şirket, satışlarını nasıl artıracığını düşünürken bir lokanta zinciriyle bilsat yapmış ve kısa sürede elli iki uçak satmış.

best-seller : İngilizce best (en iyi) + seller (satıcı). "En çok satan, satış rekoru kıran (kitap)" anlamında kullanılan bu kavram için teklifimiz: **çoksatar.** Örnek: *"Umut Eşiğinde" adlı eser çoksatar listelerinde ilk sırada yer alıyor. Bu ayın çoksatarı Yeni Hayat.*

bienal : Fransızca biennial (iki yılda bir olan). "İki yılda bir tekrarlanan yarışma, şölen, sergi vb. olaylar" için kullanılan bienal sözüne karşılık olarak teklif ettiğimiz kelime: **yıl aşırı** (şenlik, şölen, sergi vb.). Örnek: *Kasım ayında yapılacak olan Dördüncü Yıl Aşırı Resim Sergisi'ne Türk ressamları da katılacak.*

billboard : İngilizce billboard (ilân tahtası). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **duyuru tahtası, ilân tahtası.** Örnek: *Belediye duyuru (ilân) tahtalarının kira ücretlerini yeniden belirledi.*

blokaaj : Fransızca blocage (dondurma, belirli bir noktada tutma). Daha çok askerlik, bankacılık ve futbol alanlarında kullanılan blokaaj ve bloke etmek kelimeleri için tekliflerimiz: **tutmak, durdurmak.** Örnekler: *Kaleci uçarak topu tuttu. Bankadaki hesabımızla ilgili işlemler durduruldu.*

bloke para : tutulmuş para.

bounspas : İngilizce bounce (sıçratmak, sektirmek) + pass (pas). Basketbolde topu sektirerek verilen pas. Teklif edilen karşılık: **sektirme pas.** Örnek: *Kendisine gelen sektirme pası, güzel bir hareketle sayıya çevirdi.*

branç : İngilizce brunch (sabahla öğle arasında yenen ve her iki öğün yerine geçen yemek). Teklif ettiğimiz karşılık: **kuşluk yemeği.** Örnek: *Bazı oteller, tatil günlerinde kuşluk yemeği veriyorlar.*

branş : Fransızca branche (dal). Bu kelime için dilimizde güzel karşılıklar vardır: **dal, şube, kol.** Örnekler: *Yeni Türk Edebiyatı bilim dalı. Türk dilinin çeşitli kolları vardır.*

brifing : İngilizce briefing (özetlemek). "Bir konuda bilgilendirme amacıyla yapılan toplantı" anlamında kullanılan brifing için teklifimiz: **bilgilendirme.** Örnek: *Aylık ekonomi bilgilendirmesi bugün yapılacak.*

brifing almak : bilgilendirilmek, bilgi almak.

brifing vermek : bilgilendirmek, bilgi vermek.

brokır : İngilizce broker (simsar, komisyoncu). Dilimizde bu kelimenin karşılığı zaten vardır: **simsar**. Örnek: *Ev bulmak için simsarlara başvurmadan başka yol kalmadı.*

business class : İngilizce business (iş, meslek; ticaret) + class (sınıf, zümre; mevki). Teklifimiz: **işlik orun**. Örnek: *Sanayiciler çoğunlukla işlik orunda seyahat ediyorlar.*

by-pass : İngilizce by-pass (atlama). Tıptaki by-pass için teklif ettiğimiz karşılık: **damar aktarma**. Örnek: *Kardeşim dün damar aktarma ameliyatı geçirdi. Siyasette kullanılan by-pass için teklif ettiğimiz karşılık: devre dışı bırakmak. Örnek: Yetki yasasıyla Meclisin devre dışı bırakıldığı ileri sürüldü.*

catering : İngilizce catering (yiyecek tedarik etme, yemeklerin hazırlanmasını ve hizmetini üstüne alma). Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **yemek hizmeti**. Örnek: *Büyük şehirlerde gözde lokantaların yanında yemek hizmeti veren kuruluşlar da çoğalmaya başladı.*

change : Fransızca change (değişme, değiştirme). Fransızca change, İngilizce exchange kelimeleri özellikle banka ve döviz bürolarında para değişimi için kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılıklar: **para değişimi, para alım satımı**. Örnek: *Para değişimi (para alım satımı) yapan bürolar çoğaldı.*

çekap : İngilizce check up on (soruşturmak, araştırmak). Dilimizde genel sağlık kontrolü için kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **tam bakım**.

çekap yaptırmak : Çekap kelimesi son zamanlarda daha çok "yaptırmak" fiiliyle bir arada kullanılıp yaygınlaşmaktadır. Bunun için teklif ettiğimiz karşılık: **tam bakım yaptırmak**. Örnek: *Bugün hastahaneye giderek tam bakım yaptırdım.*

çek etmek : İngilizce check (durdurmak; engel olmak; kontrol etmek). Son zamanlarda "kontrol etmek, tahkik etmek" anlamıyla dilimizde yaygınlaştığı gözlenmektedir. Teklif ettiğimiz karşılıklar: **yoklamak, denetimlemek**. Örnek: *Son bir kez yokladıktan (denetimledikten) sonra kesin kararı verelim.*

damping : İngilizce dumping (indirme, düşürme, tenzilat). Ekonomi terimi olarak damping, "indirim (tenzilat) ve ucuzluk" kavramlarından daha kapsamlı bir fiyat düşürmeyi anlatmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **düşürüm**. Örnek: *Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Almanlar düşürüm yaparak, çelik ürünlerini İngilizlere, Alman müşterilerden iki kat ucuza sattılar.*

dead line : İngilizce. "Herhangi bir şeyin yapılması veya tamamlanması için en son zaman" anlamında kullanılan bu terime karşılık olarak teklif ettiğimiz kelimeler: **süre sonu, (zaman) sınırı**. Örnek: *Kitapların ciltlenmiş olarak teslimi için tespit edilen süre sonu (zaman sınırı), 31 Aralık 1994'tür.*

dealer : Bu söz de İngilizceden dilimize geçmiştir. Dealing örneğine bakarak bu kelimeye de Kurulumuz **satımcı** karşılığını önermiştir. Örnekler: *Tahtakale bilmecesini çözmek için bir satımcı ile ahbaplık kuruyorum. Merkez Bankasının satımcıları telefona sarılmışlardı.*

dealing : İngilizce olan bu kelime "iş, alış veriş, muamele" anlamlarına gelir. Bir bankacılık terimi olarak "para piyasalarında alım satım yapma işi" anlamındadır. Kurulumuz bu söz için **satım** sözünü önermektedir.

de facto : Lâtince de facto (bilfiil, fiilen). "Hukukî tanınmadan önceki fiilî tanınma, fiilî durum" anlamında kullanılan bu terim için teklif ettiğimiz karşılıklar: **edimli olarak**. Örnek: *Kuzey Irak'ta edimli bir durum olduğu ileri sürülmektedir.*

defans : Fransızca défense (savunma). Savunma kelimesi dilimize yerleşmiş güzel bir Türkçe kelimedir. Sporda da defansın yerini alması dileğimizdir. Örnek: *Savunmaya çekilen takım, ani akınlarla sonuç almayı başardı.*

defansif : Karşılığı: **savunmaya dayalı**. Örnek: *Ev sahibi takım savunmaya dayalı bir oyun çıkardı.*

deflasyon : Fransızca déflation (para durgunluğu, para darlığı; piyasada bulunan para miktarının azaltılması, para şişkinliğinin giderilmesi). Bu söz için Kurulumuz **durgunluk** ve **para kısıtlaması** kelimelerini önermiştir. Örnekler: *Para kısıtlamasına fiyatları sabit tutmak veya düşürmek için başvurulur. Durgunluk, tedavüldeki paranın azaltılması, ekonomik daralma ve satın alma gücünün artmasıdır.*

deflâtör : Teklifimiz: **para kısıtlayıcı** veya doğrudan **kısıtlayıcı**. Örnek: *Para kısıtlayıcı rakamlara bakıldığında öngörülen vergi hedeflerinin biraz iyimser olduğu göze çarpıyor.*

deklârasyon : Fransızca déclaration. "Bildirme, duyurma, ilân etme" anlamında Türkçede kullanılan bu söz, "kamu oyuna yapılan açıklama, bildiri" anlamıyla da geçmektedir. Bu söz için Kurulumuzun önerdiği karşılık **bildirge**'dir. Deklâras-

yon sözü yanında aynı kökten **deklâre** etmek ve **deklâre** edilmek kelimeleri de bulunmaktadır. Bunlardan **deklâre** etmek için **bildirmek**, **açıklamak**, **deklâre** edilmek için **bildirilmek**, **açıklanmak** fiilleri kullanılmalıdır. Örnekler: *Gazete, bundan bir ay önce yayımladığı bildirgede, bundan böyle doğru haber vereceğini, kavgalardan uzak kalacağını ilân etti. Bu husus, yetkili kimselerin ağızlarından resmen bildirilmedi. Hükümet, bütün tedbirleri içeren orta ve uzun vadeli yeni bir paket ile kamu oyu önüne çıkmalı, neyi ne zaman yapacağını bildirmeli.*

demagog : lâf ebesi, lâfazan. Örnek: *Dün yapılan iktisat toplantısını özellikle lâf ebelerinin (lâfazanların) izlemesi gerekirdi.*

demagoji : Fransızca démagogie (halk avcılığı, lâf ebeliği). “Mugalâta” kelimesiyle de karşıladığımız demagoji için teklif ettiğimiz karşılıklar: lâf ebeliği, lâfazanlık. Örnek: *Konu-yu ciddi olarak tartışmak yerine lâf ebeliğini (lâfazanlığı) tercih ediyor.*

demarke durum : boşa olma durumu.

demarke olmak : Fransızca démarqué (işareti, markası kaldırılmış; sporda markajdan kurtarılmış). “Boşa olmak veya rakip oyuncuların tutmasından (gölgelemesinden) kurtulmuş olmak” anlamında kullanılan bu söz için teklif edilen karşılıklar: **boşa olmak**, **sıyrılmak**. Örnek: *Ali, rakip oyuncuların gölgelemesinden sıyrıldı.*

demonstrasyon : Fransızca démonstration. Bunun için Türkçe Sözlük’te de önerildiği gibi **gösteri** sözünün kullanılması teklif edilmiştir. Örnek: *Karşı görüşte olanlar işi gösteriye dönüştürdüler.*

depar : Fransızca départ (yola çıkma, hareket, kalkış). “Yarışın başlama anı” anlamında kullanılan bu söz için teklif ettiğimiz karşılık: **çıkış**. Ancak bu kelimenin birleşik fiiller içinde farklı kullanılışları vardır. Onların karşılıkları da aşağıda gösterilmiştir.

depara kalkmak : hızla kalkmak.

depar atmak : hızlanmak.

depar hakemi : çıkış hakemi.

deparı atmak : hızlanış yapmak.

Örnekler: *Arif, o öldürücü hızlanışlarını yapamadı. Yücel, son dakikalarda hızlandı (hıza kalktı).*

departman : Fransızca département (bölüm; eyalet; bakanlık). Dilimizde mağazaların ve fakültelerin bölümleri için bazı kimselerce kullanılmaktadır. Oysa bu anlamda **bölüm** kelimesi Türkçenin güzel kelimelerinden biridir. Örnekler: *Fakültemizin Tarih bölümü; kadın giyimi bölümü; pazarlama bölümü; satış bölümü.*

deplâse olmak : yer değiştirmek.

deplâsman : Fransızca déplacement (yer değiştirme). 1) Takımın başka bir şehir veya ülkede oynaması. 2) Oyun sırasında oyuncunun yer değiştirmesi. Birinci anlam için teklif edilen karşılık: **yabancı saha**. Örnek: *Yabancı sahada oynamamıza rağmen başarı kazandık.*

deplâsmana çıkmak (gitmek) : yabancı sahaya çıkmak (gitmek).

İkinci anlam için karşılık: **yer değiştirme**.

depresyon : Fransızca dépression “çökme, göçme, çukurlanma, kuvvetten düşme” anlamlarındadır. Bu söz için önerimiz, **çöküntü** veya **ruh çöküntüsü** dür. Örnek: *Ekonomide yaşanan çöküntü haziran sonu bilânçolarına yansdı.*

determinizm : Fransızca déterminisme (gerekircilik). “Aynı şartlarda aynı sebeplerin aynı sonuçları doğurması” anlamında bir felsefe terimi olan determinizm için daha önce uygun bir karşılık bulunmuştu: **gerekircilik**. Örnek: *Sıfır derecede suyun donması gerekirciliğin güzel bir örneğidir.*

determinist : gerekirci. Örnek: *Gerekirci felsefede te-sadıflere yer yoktur.*

detone (olmak) : Fransızca (patlamak, infilâk etmek; falso yapmak, perdeyi şaşırmak). Mecazen “aykırı düşmek” anlamına da gelir. Bizde daha çok müzik alanında kullanılan bu kelime için önerimiz **perdesizleşmek** veya **perdesi bozulmak** tır. İsim olarak bu söz “patlama, falso yapma, aykırı düşme” anlamındadır. Bu kullanım için **perdesiz** karşılığı uygun görülmüştür. Örnekler: *Son zamanlarda ünlü tenor Pavorotti’nin bazı ariyaları söylerken sesinin perdesizleştiği gözleniyor. Sanatçının sesi bu hafta kelimenin tam anlamıyla perdesizdi.*

devalüasyon : Fransızca dévaluation (bir ülkenin parasının yabancı bir paraya göre değerinin düşürülmesi, satın alma gücünün azalması). Bu kelimeye karşılık olarak **değer düşürme** kelimesi benimsenmiştir. Örnek: *İhracatı artırmak için değer düşürmeye başvurmak ilke olarak yasaklanmıştır.*

Aynı köke dayanan devalüe olmak, devalüe etmek biçimindeki kullanımlar ise, **değer düşürmek** sözüyle karşılanabilir. Örnekler: *Hafta içinde yaklaşık yüzde on değeri düşürülen para. Banka yetkilisi, döviz kurunun 6-8 oranında değerinin düşürüldüğünü belirtti.*

dinamo : Fransızca dynamo (mekanik enerjiyi elektrik enerjisine çeviren âlet). Sporda, mecazî olarak "sürükleyici oyuncu, güç kaynağı" anlamlarında kullanılmaktadır. Bu anlamlar için tekliflerimiz: **sürükleyici, güç kaynağı**. Örnekler: *Suat takımın sürükleyicisi idi. Bir güç kaynağı gibi oyunu götürdü.*

disk : Fransızca disque (disk; plâk). Spor, müzik vb. alanlarda dairevî, yassı cisimler için kullanılan bu kavrama bütün alanlarda şu karşılık uygun düşmektedir: **teker**.

disk atmak : **teker atmak**. Örnek: *Sporcumuz teker atmada rekor kırdı.*

disket : **tekercik**. Örnek: *Bilgisayar tekerciklerini saklamak çok daha rahat oluyor.*

diskjokey : İngilizceden Türkçeye geçen bu kelime disk-player kelimesine verilen karşılık örnek alınarak **tekerçalarıcı** diye karşılanmıştır (kısaltması: **TÇ**). Örnek: *Sunucumuz tekerçalarıcılık görevini de birlikte yürütüyor.*

disk-player : İngilizce disk (yassı, dairesel cisim) + player (çalan, çalmak için kullanılan cihaz). Kurulumuz bu söz için **tekerçalar** karşılığını önermektedir. Örnek: *Arçelik yeni müzik seti ve tekerçalarlarını büyük bir reklâm kampanyasıyla tanıttı.*

disponibilite : Fransızca disponibilité (kullanılabilirlik; elde bulunan ve kullanılabilir durumda olan para; tasarruf; açığa çıkarılmış, bakanlık emrine alınmış). Dilimizde bankacılıktaki anlamıyla kullanılan disponibilite sözü için teklif ettiğimiz karşılık: **hazır para**. Örnek: *Bankaların hazır para yükümlülüklerinin artırılması, Merkez Bankasının işini kolaylaştıracak.*

disponibl değer : **hazır değer**.

distribütör : Fransızca distributeur (dağıtıcı). Bu kelime için dilimizde zaten **dağıtıcı** sözü vardır. Örnekler: *Şirketimizin Anadolu'nun çeşitli illerinde yüzden fazla dağıtıcısı bulunmaktadır. Otomobilin elektrik donanımında bir arıza var, galiba dağıtıcısı değişecek.*

dizayn : İngilizce design (plân, taslak, proje; gaye, amaç; fikir). Son zamanlarda, üretilecek, şekil verilecek âlet ve nesnelerin çizimini anlatmak üzere sıkça kullanılan bu kelime için Kurulumuz **çizim** kelimesini teklif etmişti. Ancak grafik tasarımcısı İlhan Bilge'den aldığımız ve Türk Dili dergisinin Ağustos 1995 sayısında yayımladığımız mektupta, dizaynın karşılığı olarak "tasarım" sözünün yaygın olduğu ifade edilmektedir. Sayın Bilge'nin uyarısı doğrultusunda dizayn için teklif edilen karşılık: **tasarım**. Örnek: *Yarışmaya katılacak tasarımcılar, yeni tasarımlar geliştirecekler.*

dizayn edilmek : **tasarım lanmak**.

dizayn etmek : **tasarım lamak**.

dizaynır : **tasarımcı**.

done, data : Fransızca donnée, İngilizce data (veri, muta). Osmanlıcası, uzun hecelerle muta olan bu kavram için güzel bir karşılık bulunmuş ve bu karşılık yerleşmiştir: **veri**. Örnek: *Bütün bilgiler veri bantlarına kaydedildi.*

doping : İngilizce doping. Bir spor yarışması sırasında, vücuda üstün hareket ve enerji sağlamak için kullanılan uyarıcı ilâç. Doping kelimesi için teklifimiz **uyarıcı**'dır. Örnekler: *Karşılaşmadan önce uyarıcı kontrolü yapılıyor. Sporculara uyarıcı testi uygulandı.*

double team : İngilizce double (iki kat, çift) + team (takım). İki oyuncu tarafından baskı altına alınma. Teklif ettiğimiz karşılık: **çifte kışkaç**. Örnek: *Erman, Necati ve Levent tarafından çifte kışkaç alındı.*

dripling : İngilizce dribbling. Bu söz, sözlüklerde "topu yavaş yavaş vurarak ileri götürmek" anlamındadır. Bu spor terimine karşılık olarak Kurulumuz, **top sürme** ve **sürüş** sözlerini önermiştir. Örnek: *Arif çok çalıştı, sahada âdeta mekik gibiydi. Özellikle yaptığı top sürmelerle (sürüşlerle) puan topladı.*

duayen : Fransızca doyen (en yaşlı, en kıdemli; dekan; baş papaz). Dilimizde birinci anlamıyla kullanılmaktadır. Bu anlam için şu karşılıkları teklif ediyoruz: **kıdemli, aksakal**. Hemen hemen bütün Türk lehçelerinde "yaşlı, kıdemli, kendisine danışılan kişi" anlamında "aksakal" kelimesi kullanılmaktadır. Örnekler: *Kendisine "Sen artık bürokratların kıdemlisi (aksakalı) oldun" dedim. İş dünyasının aksakalı (kıdemlisi) Vehbi Koç, dün güzel bir konuşma yaptı.*

duble : Fransızca double (iki kat, çift, çifte, katmerli). Bu kelime için önerimiz **çift** 'tir. İçecek şeylerde ise duble sözü, **iki ölçü** sözüyle karşılanır.

duble bad diye de geçen bu söze **ikili yatak Kurulumu**zun önerdiği yeni bir karşılıktır.

dubleks : **iki katlı**.

economy class : İngilizce economy (ekonomi) + class (sınıf, zümre; mevki). Teklifimiz: **hesaplı orun**. Örnek: *Yolcuların çoğu hesaplı orunu tercih ediyor.*

efekt : İngilizce effect (radyo ve televizyon yayınlarında, tiyatro oyunlarında veya film seslendirmelerinde hareketleri izlemesi gereken seslerin tabii kaynakların dışında optik, mekanik, kimyasal yöntemlerle gerçekleştirilmesi). Bu söz için Kurulumuzun önerdiği karşılıklar, **sesleme** veya **etkileme** 'dir. Örnek: *Bu kısa film, birtakım özel seslemelerle seyircinin ilgisini topluyor. Görsel efekt biçiminde çok geçen bu kullanımda ise görsel etkileme karşılığı daha uygun düşmektedir. Örnek: Film, çarpıcı görsel etkilemeleri ile türünün klâsikleri arasına girmiş bir eser.*

efor : Fransızca effort (çaba, gayret; güç). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **çaba, gayret, güç**. Örnek: *İnsan belirli iklim şartlarında belirli bir çaba (gayret, güç) sarf eder.*

ekarte etmek : Fransızca écarté sözü "ayırma, uzaklaştırma, sapa, ücra" gibi anlamlara gelir. Dilimizde en fazla spor dalında kullanılır. Türkçe "etmek" fiiliyle çekime girer. Ekarte etmek kelimesine karşılık olarak dilimizde **elemek** ve **saf dışı bırakmak** sözleri vardır. Örnek: *Galatasaray Manchester'i eleyince (saf dışı bırakınca) yaptığımız çılgınlık ve çocuklukları düşüncün bir kere.*

ekipman : Fransızca équipement (donatma, donatım; gereç, malzeme). Ekipman kelimesi için teklif ettiğimiz karşılıklar: **takım, donanım**. Örnekler: *Banka, inşaat aşamasında donanım desteği yapıyor. Yeni otomobil modellerimizde bundan sonra fabrikamızın ürettiği lastikleri orijinal takımlar olarak göreceksiniz.*

ekoloji : Yunanca oikia (ev, konut) + logos (konu). Fransızca écologie. "Canlıların aralarındaki bağlantıları ve ortamlarıyla olan ilişkilerini inceleyen biyoloji dalı" anlamında kullanılan ekoloji sözü için zaten dilimizde var olan bir kelimeyi teklif ediyoruz: **çevre bilimi**. Örnek: *Çevre bilimi alanında*

uzmanlara ihtiyacımız var.

ekolojik : **çevreyle ilgili, çevre bilimiyle ilgili**.

ekolojik denge : **çevre dengesi**. Örnek: *Termik santrallerin kirliliğe yolaçarak, çevre dengesini bozduğunu biliyoruz.*

ekolojik felâket : **çevre felâketi, çevre yıkımı**. Örnek: *Orman yangını, bizim için bir çevre felâketidir.*

eksperyans : Fransızca expérience (deney; deneme; deneyim, tecrübe). Bu kelimenin karşılıkları dilimizde zaten vardır: **deneme, deneyim, tecrübe**. Örnek: *Benim için güzel bir deneme (deneyim, tecrübe) oldu.*

ekspozisyon : Fransızca exposition (serme, sergileme; sergi). Son zamanlarda basında sıkça görmeye başladığımız bu kelimeye hiç ihtiyacımız yoktur; çünkü bu kavram için dilimizde çok güzel karşılıklar vardır: **sergileme, sergi**. Örnek: *Dört gün devam edecek sergiye ilgi hayli fazla.*

ekspozisyon günleri : **sergileme günleri**.

ekstre : Fransızca ektrait (öz, ruh, hülâsa; seçme parçalar, seçmeler; suret, kopya). Bankacılık faaliyetlerinin yoğunlaşmasıyla birlikte yaygınlaşmaya başlayan bu söze Kurulumuz, genel anlamda **öz**, ekonomide geçen anlamıyla **özet** ve **hesap özeti** karşılıklarının uygun olacağını kararlaştırmıştır. Örnek: *Bankadan 7500 dolar tutarında bize ait olmayan alışverişlerle dolu bir hesap özeti geldi.*

eliminasyon : Fransızca élimination (eleme, çıkarma, dışarıda bırakma). Bu sözün dilimizde zaten karşılığı vardır: **eleme**. Örnek: *Takımlar iki ayrı grupta tek maçlık eleme sistemi ile karşı karşıya gelecek.*

elimine etmek : **elemek**.

elimine olmak : **elenmek**.

emisyon : Fransızca émission (piyasaya çıkarma; dışarı çıkarma; yayma). "Kâğıt para, tahvil, bono vb. menkul değerlerin piyasaya sürülmesi" anlamında kullanılan bu terim için teklif ettiğimiz karşılık: **sürüm**. Örnek: *Dengeyi tutturabilmek için faizlerin yüksek, sürümün sınırlı tutulması gerekmektedir.*

empati : İngilizce empathy. "Bir başkasının duygularını anlayabilme" anlamında kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **duygudaşlık**. Örnek: *Derneğimiz bir duygudaşlık olma yolunda.*

empoze : Karşılığı: **dayatılmış**. Örnek: *Dayatılmış fikirlerle sağlıklı bir sonuca ulaşamaz.*

empoze etmek : Fransızca imposer (zorla kabul ettirmek). Son zamanlarda bazı yazarlarımızca kullanılan **dayatmak** bizce de uygun bir karşılıktır. Örnek: *Yukarıdan dayatılan bu kararları kabul etmemiz mümkün değildir.*

endeks : Fransızca index. Dilimize önceleri indeks şeklinde ve sadece "dizin" anlamıyla girmiş bulunan bu söz son zamanlarda endeks söyleniş ve yazılışıyla ve çeşitli türevleriyle başka anlamlarda da yaygınlaşmaya başlamıştır. "Alfabetik liste" anlamındaki **dizin** kelimesi, dilimize artık yerleşmiş bulunan güzel bir Türkçe kelimedir. Bir konudaki çeşitli merhale ve durumları gösteren liste ve tablolar için de dilimizde bir karşılık vardır: **gösterge**. Örnekler: "Geçim endeksi" yerine "geçim göstergesi"; "fiyat endeksi" yerine "fiyat göstergesi". *Borsa Bileşik Göstergesi.*

endeksleme, endekslenme : Teklif ettiğimiz karşılıklar: **ayarlama, ayarlanma**. Örnek: *Bütün politikalar yerel seçimlere ayarlanmış görünüyor.*

endeksli : Son zamanlarda bu kelime, ekonomide veya başka konuların ekonomik ifadeyle anlatılmasında "ayarlı, bağlı" anlamlarında sık sık kullanılmaktadır. Dilimizdeki **ayarlı, bağlı** kelimeleri bu kavramı rahatça karşılayabilir. Örnekler: *Dolara ayarlı, dolara bağlı, ayarlı tahvil. Her şey seçimlere bağlı.*

endirekt (atış) : Fransızca indirect (dolaşık; dolaylı). Kasıtlı olmayan bir hata için verilen, ancak gol olabilmesi için topun ikinci bir oyuncuya daha dokunması gereken ceza (vuruşu). Karşılığı: **çift vuruş**. Örnek: *Kemal'in hatası çift vuruşla cezalandırıldı.*

enflasyon : Fransızca inflation (piyasadaki para miktarı ile malların ve satın alınabilir hizmetlerin toplamı arasındaki açığın büyümesinden ortaya çıkan ve fiyatların toptan yükselmesi, para değerinin düşmesi biçiminde kendini gösteren ekonomik süreç, para şişkinliği). Bu kelimenin Türkçe Sözlük'te de belirtildiği gibi **para şişkinliği** sözüyle karşılanması uygun görülmüştür. Para şişkinliği bazı kullanımlarda yalnızca **şişkinlik** olarak da enflasyon sözünü karşılamaktadır. Örnekler: *Ağustos ayının şişkinlik rakamları bugün açıklanıyor. Gelişmiş ülkelerde yıllık para şişkinliği olarak yüksek bulunacak rakamlar, bizde aylık para şişkinliğini ifade ettiği zaman bir bayram yapmadığımız kalıyor.*

enstantane : Fransızca instantané (bir anlık; ansızın). Bir anlık görünüşü, durumu anlatmak üzere dilimizde kullanılan enstantane için teklifimiz: **anlık (görünüş)**. Örnekler: *İlham anlık bir olaydır. Biraz önce izlediğimiz anlık görünüşün hemen fotoğraflanması gerekirdi.*

enstrüman : Fransızca instrument (âlet, makine, cihaz; çalgı, saz, senet, evrak). Bu kelime dilimizde son zamanlara kadar daha çok **çalgi âleti** anlamıyla kullanılmıştır. Bir müzik terimi olarak Türkçeye yerleşen bu söz, ekonomi alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Bu anlamı için Kurulumuz, **malî belge** sözünü önermektedir. Örnek: *Riski sevmeyenlerin ilgi odağı olan yatırım fonları, 1993 yılında en çok talep gören malî belgelerden biri oldu.*

enstrümental : sözsüz.

ent : İngilizce hand (el). Futbolde, kaleci dışındaki oyuncuların topa el ve kol ile müdahale etmesi. Karşılığı: **elle oynama**.

ent var : el var.

ent yapmak : elle oynamak.

Örnek: *Küçük Ahmet elle oynayınca, hakem düdüğünü çalarak "el var" dedi.*

entegrasyon : Fransızca integration. Son zamanlarda insanların bir toplumla bütünleşmesini, uyumunu anlatmak için sık kullanılan bu söz için teklif edilen karşılıklar: **bütünleşme, uyum**. Örnek: *Türk işçilerinin Alman toplumuyla bütünleşmesi (uyumu) kolay olmuyor.*

entegre : Sanayi, teknoloji ve plânlama alanında birçok sıfat tamlamaları kuran entegre sözü için teklif ettiğimiz karşılık: **bütünleşmiş**. Örnekler: *Bütünleşmiş sanayi, bütünleşmiş tesis, bütünleşmiş devre, bütünleşmiş plân.*

entegre olmak : Karşılığı: **bütünleşmek, uyum sağlamak**. Örnek: *Portekizliler Ortak Pazar ülkeleriyle tamamen bütünleştiler.*

enterkonnekte : İngilizce interconnect (bir elektrik veya makine güçleri taşıyanlar arasında bağ kuran şebeke). Kurulumuz bu kelime için **bağlaşım** karşılığını önermiştir. Örnek: *Avrupa'ya gaz ileten bir bağlaşım gaz hattından Türkiye'nin beslenmesi kararlaştırıldı.*

envanter : Fransızca inventaire (1. Bir ticaret kuruluşunun para, mal ve diğer varlıklarıyla genel olarak borçlu ve

alacaklı durumlarını nicelikleri ve değerleriyle ayrıntılı olarak gösterme. 2. Bu durumu gösteren çizelge.) Kurulumuz, bu kelime için **döküm** sözünü önermiştir. Örnek: *Bu uçakların aşınma (yıpranma) payları sıfır olsa bile dökümleri yüksek meblağlara ulaşmaktadır.*

ergonomi : Fransızca *ergonomie* (iş bilimi). “Verimliliği artırmak için; çalışanların, yerin, zamanın ve araçların en iyi şekilde kullanılması yöntemlerini araştıran bilim dalı” anlamındaki *ergonomi* terimi için teklifimiz: **iş bilimi**. Örnek: *İş biliminin özünde, ürün ve insan ilişkilerinin en yüksek seviyede uyumlu bir bütün oluşturması ilkesi vardır.*

ergonomik : işe yarar, işe uygun. Örnek: *Mobilyalarımız, özgün tasarımları ve işe uygun yapıları ile iş yerinizdeki rahatınız için üretildi. Aynı kavram için elverişli sözü de kullanılabilir.*

fair-play : İngilizce *fair* (güzel; zarif, dürüst) + *play* (oyun). Sporda “dürüst oyun” anlamında kullanılan bu terim için biz de **dürüst oyun** karşılığını teklif ediyoruz. Örnek: *Stuttgart'ta pazar akşamı bir dürüst oyun ödülü verilecek.*

faks : Fransızca *fac-similé* (tıpkı basım) sözlerinden kısaltma. “Yazı, resim vb. belgelerin kopyasını uzaktaki bir yere aktaran makine” anlamında kullanılan faks için teklif ettiğimiz karşılık: **belgegeçer**. (kısaltması: **belgeç**) Örnek: *Belgegeçer makineleri son günlerde çok pahalalandı.*

fakslamak : belgegeçerle göndermek. Örnek: *Sabahın altısında belgegeçerle gönderilen yazıları aldım.*

fast break : İngilizce *fast* (çabuk, tez, hızlı) + *break* (kıрма, parçalama, bozma). Basketbolde, karşı tarafın toplanmasına fırsat vermeden yapılan hızlı hücum. Teklif edilen karşılıklar: **hızlı akın, hızlı hücum**. Örnek: *Takımımız, hızlı akınlarla (hücumlarla) rakibini bunalttı.*

faul : İngilizce *fault* (hata, kusur, kabahat). Sporda kurallara aykırı hareket. Teklif ettiğimiz karşılık: **hata**.

faul vuruşu : hata vuruşu. Örnek: *Hata vuruşunu İlker yapıyor.*

fenomen : Fransızca *phénomène* (olay; şaşılabacak şey; görüngü). Yunanca “*phainomena*”dan. Felsefede “somut, algılanabilir ve denenebilir olay ve nesne” anlamında kullanılan fenomenin bu anlamı için güzel bir karşılık daha önce teklif edilmişti: **görüngü**. Örnek: *Kant'a göre biz ancak görüngüleri*

bilebiliriz.

fenomenizm : **görüngücülük**. Örnek: *Görüngücülük, bilgi alanının görüngülerle sınırlı olduğunu kabul eder.*

Fenomen kelimesi felsefi anlamı dışında günlük dilde de yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu kullanılış için teklifimiz: **(şaşılabacak) olay**. Örnekler: *Hayretten titretecek bir olay karşısında bulunuyoruz. Adam, olay hâline geldi.*

festfud : İngilizce *fast* (çabuk, tez, hızla) + *food* (yemek, yiyecek, besin). Dilimizde son zamanlarda “ayak üstü yemek, atıştırmak” için kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **ayak üstü** (yemek, yiyip içmek, atıştırmak). Örnek: *Ayak üstü bir şeyler yiyip hemen gidelim. Bu tür lokantalara da ayak üstü denebilir. Örnek: Şu ayak üstü lokantasında bir şeyler atıştırıp işimize bakalım. Ayrıca yeni açılan büyük mağazalarda festfud bölümleri bulunmaktadır. Bunun için teklif ettiğimiz karşılık: hazır yemek (bölümü).*

fiks menü : Fransızca *fix* (sabit) + *menu*. Karşılığı: **tek liste**. Örnek: *Gideceğimiz aş evinde tek liste uyguluyorlar.*

fikstür : İngilizce *fixture* (sabit şey). Yarışmaların zaman ve sırasını belirleyen çizelge. Teklif edilen karşılık: **karşılaşma takvimi, takvim**. Örnekler: *Takımımızın büyük bir takvim avantajı var. Karşılaşma takvimi henüz belirlenmedi.*

fiksin : İngilizce *fiction* (hayali olay ve kahramanlardan oluşan eser, kurmaca eser). Teklif edilen karşılık: **kurgu**. Örnek: *Roman, hikâye, masal, film ... bunların hepsi birer kurgudur. Science-fiction için bilim-kurgu karşılığı dilimizde zaten yaygınlaşmıştır.*

fiktif : Fransızca *fictif*, İngilizce *fictive* (hayali, uydurma, sahte). Teklif edilen karşılık: **kurmaca**. Örnek: *Roman kurmaca bir yapıya sahiptir.*

final : Fransızca *finale* (son karşılaşma). Final ve onunla ilgili kullanışlar için şu karşılıkları teklif ediyoruz. Final: **sonuç, sonuç karşılaşması**; final maçı: **sonuç karşılaşması (maçı)**; yarı final: **yarı sonuç**; çeyrek final: **çeyrek sonuç**; finale kalmak: **sonuca kalmak**; yarı finale kalmak: **yarı sonuca kalmak**; finalist: **sonuç oyuncusu, sonuç takımı, sonuç yarışması**. Örnekler: *Anadolu Lisesi yarı sonuçta Ankara'yi temsil edecek. Mtlili takımımız çeyrek sonuca kaldı. Karşı takımı 4-3 yenerek sonuç takımı olmaya hak kazandı.*

final four : İngilizce *final* (son) + *four* (dört). Elcemele

oyunlar sisteminde son dört takım(a girmek). Teklif ettiğimiz karşılık: **son dört**. Örnek: *Takımımız, önce üst küme, sonra da son dört hakkını elde edecektir.*

finiş : İngilizce finish (bitme, bitirme). Yarışın bitmesi; yarışın bittiği yer veya çizgi anlamlarında kullanılan bu söz için teklif ettiğimiz karşılık: **varış**. Örnek: *Koşucular varışa iyice yaklaştılar.*

finişe kalkmak : **varış için hızlanmak**.

firmware : İngilizce firmware. Bu söz için Kurulumuz, **bellenim** karşılığını kabul etmiştir.

first-class : İngilizce first (birinci, ilk) + İngilizce class (sınıf, zümre; mevki). Uçaklarda birinci mevki için kullanılmaktadır. Bu terim için çeşitli Türk lehçelerinde "yer, mevki, makam" anlamına gelen "orun" kelimesini kullanarak şu karşılığı teklif ediyoruz: **birinci orun**. Örnek: *Birinci orunlu ilk uçuşlar salı günü başlıyor.*

first lady : İngilizce first (ilk, birinci, baş) + lady (hanım, hanımefendi). Son zamanlarda basınımızda "cumhurbaşkanının hanımı" anlamında kullanılan bu terim için teklifimiz: **başhanımefendi**. Örnek: *Başhanımefendinin bazı demeçleri eleştiriliyor.*

fitness center : İngilizce fitness (liyakat; uygun ve yerinde oluş; sıhhatte oluş) + center (merkez). Kurulumuz bunun yerine **sağlıklı yaşam merkezi** sözünün kullanılmasını önermiştir. Örnek: *Boğaziçi Üniversitesinin Boğaz manzaralı havuzundan sonra sağlıklı yaşam merkezi de hizmete girdi.*

fizibilite : İngilizce feasibility (yapılabilirlik, uygulanabilirlik). "Herhangi bir girişimin işletme ve ekonomi yönlerinden durumunu önceden tespit etme" anlamında kullanılan fizibilite için teklif ettiğimiz karşılık: **uygulanabilirlik**. Örnekler: *Ülkemizde milyarların harcanması için kararlar alınırken, uygulanabilirlik, çoğunlukla ikinci plânda kalıyor. Yatırım projeleri uygulanabilirlik hesaplarına dayanır.*

flâş : İngilizce flash (fotoğraf lâmbası; fotoğraf lâmbasının ışığı; önceliği olan çarpıcı haber veya müzik parçası). Her kavram için ayrı ayrı terimler kullanılması uygun bulunmuştur.

Fotoğraf lâmbası için: **çakar**. Örnek: *Fotoğraf makinesinin çakarı yanmadı.*

Fotoğraf lâmbasının ışığı için: **çakıntı**. Örnek: *Fotoğrafi çakıntı ile çekersek daha net görüntü elde edebiliriz.*

Çarpıcı müzik parçası ve haber için: **çarpıcı, gözde**. Örnekler: *Petrol anlaşmasıyla ilgili haber, günün en çarpıcı haberi idi. Son yılların gözde ismi; son yılların gözde parçası.*

formasyon : Fransızca formation (meydana getirme, oluşturma; kurma, kurulma). Dilimizde "şekil alma" anlamında kullanılan bu kelime için teklifimiz: **biçimlenme**. Örnek: *Oyuncular, biçimlenmelerini tamamlamış, yetenekli oyuncular.*

forum : Lâtince forum (Eski Roma'da belli işleri görüşmek üzere halkın toplandığı alan; belli bir konu üzerinde düzenlenmiş ve dinleyicilerin de söz alabildiği toplantı; tartışma alanı). Karşılığı: **meydan, söz meydanı**. Örnekler: *Televizyonumuz her perşembe, saat 20.00'de bir söz meydanı düzenleyecek. Büyük bir "insan hakları ve demokrasi meydanı" düzenlemeli.*

forvet : İngilizce forward (ileride olan, öndeki; ön, ileri). "Takımın ileri hattında görevlendirilmiş olan oyuncu" anlamı için **ileri uç oyuncusu, hücum oyuncusu** karşılıkları teklif edilmektedir. Örnek: *İleri uç oyuncular (hücum oyuncuları) başarılı olmadı. "İleri uç oyuncularından oluşan hücum hattı" anlamı için teklif ettiğimiz karşılık: **ileri uç**. Örnek: *İleri uçta yer alan oyuncuların hava hakimiyeti çok iyiydi.**

fraksiyon : Fransızca fraction (bir siyasî partinin politikasını parlâmentoda, yerel yönetimlerde yürütmek için teşkilâtlanmış grup, bölüntü, bölüğü). Fraksiyon kelimesine iki karşılık önerilmiştir: **hizip** ve **bölüntü**. Örnek: *Tespit edebildiğimiz kadarıyla partide birkaç bölüntü (hizip) var.*

franchising : İngilizce franchising (oy verme hakkı; imtiyaz; muafiyet; bir şirketin mallarını satma yetkisi). Kelime, son anlamıyla basında kullanılmaya başlamıştır. Özellikle yabancı şirketler, isim ve markalarını kullandırarak büyük şehirlerimizde kendi ürünlerini satan iş yerleri açmaktadırlar. Teklif ettiğimiz karşılık: **isim hakkı**. Örnekler: *İsim hakkı vererek Türkiye'de hızla yayılmakta olan İtalyan hazır giyim markası Stefanel, Mersin'de de mağazasını açtı. Şu anda isim hakkı veren firma sayısının 100'ü, mağaza sayısının da 1000'i aştığı sanılıyor.*

frikik : İngilizce free (serbest) + kick (tekme). Bu terim için güzel bir karşılık zaten kullanılmaktadır: **serbest vuruş**.

full-time : İngilizce full (dolu; meşgul; tam) + time (zaman). "Kanunî olarak kabul edilmiş iş günü" anlamı için de dilimizde güzel bir karşılık daha önce teklif edilmişti: **tam gün**. Örnek:

Tam gün çalışan öğretim üyeleri tazminatlarından da yararlanıyorlar.

fundamentalizm : İngilizce fundamentalism (Protestanlıkta aşırı muhafazakârlık, Kitab-ı Mukaddes'i harfe göre tefsir etme). Dilimizde, dinin başlangıçtaki naslarını temel alan ve bunu bir devlet sistemi olarak uygulamak isteyen görüşler için kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **köktencilik**. Örnek: *İran'da köktencilik yaygın bir akımdır.*

fundamentalist : İngilizce fundamentalist. Teklif ettiğimiz karşılık: **köktenci**. Örnek: *Son zamanlarda köktencilerin etkisi artmaktadır.*

fütürist : Fransızca futuriste (gelecekçilik yanlısı). Bu kelimenin Türkçe Sözlük'te de belirtildiği gibi **gelecekçi** sözüyle karşılanması uygun görülmüştür. Örnek: *Bakan, 2000'li yılların Türkiye'sine ilişkin gelecekçi çeşitlemeler yapıyor.*

Kök bakımından ortak olan **fütürizm** sözünün gene Türkçe Sözlük'te belirtildiği gibi **gelecekçilik**, **fütüroloji**'nin ise **gelecek bilimi** olarak karşılanması görüş birliğine varılmıştır.

Genelkurmay Lojistik Dairesi Başkanlığı : **Genelkurmay Donanım Dairesi Başkanlığı**. bk. lojistik.

global : Fransızca global. "Bütün dünya ölçüsünde, geniş bir bakış açısıyla" anlamlarında son zamanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kelime için **küresel**, **dünya çapında** karşılıkları uygun bulunmuştur. Örnekler: *Konuyu küresel bir bakışla ele almak. Bunlar dünya çapında değişimlerdir.*

globalleşmek : Karşılığı: **küreselleşmek**. Örnek: *Proqramın hedefi dünya ile bütünleşmek ve küreselleşmektir.*

global olarak : Teklif edilen karşılık: **yuvarlak olarak**.

guard : İngilizce guard (muhafız, nöbetçi). Daha çok basketbolde "oyun kurucu" anlamında kullanılan bu terim için biz de **oyun kurucu** karşılığını teklif ediyoruz. Örnek: *A takımı formasını giyen genç oyun kurucu, başarılı oyunuyla göz doldurdu.*

gusto : İtalyanca gusto (tat, tatma; zevk; istek). Son zamanlarda dilimizde "zevk" anlamında kullanıldığı gibi, bir gazetemizin de sayfa başlığı olarak kullanılmaktadır. Kelimenin karşılığı dilimizde zaten vardır: **zevk**. Örnek: *Klâsikler, bir kültür, bir zevk, bir seviye ölçütüdür.*

Sayfa başlığı için teklifimiz: **Sabah keyfi**.

hakem triosu : "Hakem üçlüsü" anlamına gelen bu

terimin kullanılması doğru değildir. Çünkü karşılaşmada "üç hakem" değil, "hakem ve yardımcı hakemler" söz konusudur. Bu bakımdan kavramın doğru karşılığı olarak **hakem ve yardımcı hakemler** kullanılmalıdır. Örnek: *Hakem ve yardımcı hakemler çok başarılıydılar.*

handikap : İngilizce handicap (engel). Bu kelime için dilimizde zaten **engel** sözü vardır. Örnek: *İlk yarıda rüzgâra karşı oynayan takım, bu engele rağmen güzel bir gol kazandı.*

hardware : İngilizce hardware (bir bilgisayar sistemindeki giriş ve çıkış aygıtları, ana işlem birimi, bellek aygıtları ve öteki donanımlar). Kurulumuz, bu kelime için **donanım** sözünü karşılık olarak benimsemiştir.

hat-trick : İngilizce hat-trick. Bir spor terimi olarak kullanılan ve "bir maçta üç gol" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **üçleme** kelimesini önermektedir. Örnek: *Adana Demirspor takımına karşı ortaya konulan gol gösterisinde Küçük Orhan üçleme yaparken Ogün, Hami ve Ünal diğer gollere imza atan oyunculardı.*

hit : İngilizce hit (darbe, vuruş; isabet; başarı). En başarılı film ve müzik parçası anlamında kullanılan bu kelime için dilimizde **gözde** sözü güzel bir karşılık olabilir. Örnekler: *Sanatçının son parçası gözde oldu. Yönetmenin son filmi gözdeliğe aday gösteriliyor.*

holigan : İngilizce hooligan (sokak serserisi). Bu kelimenin dilimizde zaten karşılıkları vardır: **serseri**, **hayta**. Örnek: *Gittikleri her yerde olay çıkartan seraseriler (haytalar) için güvenlik güçleri çok geniş tedbirler almaya başladı.*

hukşat : İngilizce hook (kanca, çengel) + shoot (atış). Sepete yan dönmüş olarak, dışta kalan kolla, çengel şeklinde yapılan atış. Teklif edilen karşılık: **çengelleme**, **çengel (atış)**. Örnek: *Suat'ın çengel atışıyla (çengelleme atışıyla) iki sayı daha kazandık.*

in (olmak) : İngilizce in (içinde, -da / -de; süslenmiş; mevsiminde). Son zamanlarda gazetelerimizde, moda olan şeyler sayılırken sık sık kullanılmaktadır. İngilizcedeki "to be in fashion" karşılığında fiil olarak tekliflerimiz: **tutulmak**, **tutulur (tutulan) olmak**. Örnekler: *Yeni dizi, ilk bölümünden itibaren tutulur oluverdi (tutulmaya başladı). Bodrum, gençler için bu bayramın en çok tutulan tatil beldesi oldu. Moda listesinin başlığı olan "in" için teklifimiz: tutulanlar.*

inisiyatif : Fransızca initiative (öncelik; tedbir; girişim). “Bir şeyi ilk olarak yapma işi, karar alabilme yeteneği, öncelik ve karar üstünlüğü” anlamlarında kullanılan inisiyatif için teklif ettiğimiz karşılıklar: **öncelik, üstünlük**. Örnekler: *Kıbrıs konusunda öncelik almaktan çekinmemeliyiz. Savaşta üstünlüğü ele geçirdiler.*

inisiyatifi ele almak : üstünlüğü (önceliği) ele almak.
inisiyatifi ele geçirme : üstünlüğü (önceliği) ele geçirme.

instant coffee : İngilizce instant (acil, anı, hemen) + coffee (kahve). Dilimizde “neskafé” olarak yaygınlaşmıştır. Oysa neskafe bir markadır. Instant coffee için teklif ettiğimiz karşılık: **hazır kahve**. Örnek: *Artık herkes hazır kahve içeriyor; bense Türk kahvesini tercih ediyorum.*

jakobenizm : Fransızca jacobenisme (cumhuriyetçilik, devrimci demokratlık). “Toplumdaki değişikliklerin yöneticilerce tepeden inme buyruk ve yöntemlerle yapılmasını uygun bulan görüş” anlamında basında kullanılan bu terim için Türkçe bir karşılık da yine basınımlar tarafından kullanılmaktadır: **tepeden inmecilik**. Örnek: *Tepeden inmecilik toplumda birtakım patlamalara yol açabilir.*

jakoben : tepeden inme.

jogging : İngilizce jogging (itmek, dürtmek; yavaşça gezinmek). “Bedeni ısıtmak için ağır adımlarla yapılan koşu” anlamında son zamanlarda kullanılmaya başlayan jogging için teklifimiz: **koşmaca**. Örnek: *Genç kızlar Anıtkabir yolunda koşmaca yapıyorlardı.*

kampüs : İngilizce campus, dilimizde “şehir dışında kurulmuş üniversitelerin yayılmış olduğu alan” anlamında kullanılmaktadır. Bu söz için **yerleşke** karşılığı uygun görülmüştür. Örnek: *İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Yüksek Okulu yerleşkesinde bugün 14.30’da “Resim Heykel ve Seramik Sergisi” açılıyor.*

kamufle : Fransızca camouflage. Başlangıçta “askerlerin ve savaş araçlarının yaprak, boya vb. şeylerle gizlenmesi” anlamında kullanılan kamufle’nin anlamı zamanla genişlemiş, “kişi ve grupların çeşitli yollarla gerçek kimliklerini saklamaları” için de kullanılır olmuştur. Teklif ettiğimiz karşılık: **gizleme**. Örnek: *Eskiden sadece komandolar gizleme yaparlardı; şimdi herkes gizleme yoluyla kimliğini saklıyor.*

kamufle : Karşılığı: **gizlenmiş**.

kamufle etmek : Karşılığı: **gizlemek**. Örnek: *Tankları, çalı çırpı ve yapraklarla gizledik.*

kaos : Yunanca khaos (boşluk, sonsuz karanlık). Diğer batı dillerinde olduğu gibi dilimizde de mecaz anlamıyla, “kargaşa, karışıklık” karşılığında kullanılmaktadır. Bu anlamın karşılıkları dilimizde vardır: **kargaşa, karışıklık**. Örnek: *Ülke ekonomisi büyük bir kargaşa (karışıklık) içinde bulunuyor.*

karambol : Fransızca carambolage (çarpma, karışıklık). Teklif ettiğimiz karşılık: **karmaşa**. Örnek: *Ceza alanı içinde yaşanan karmaşada Acar, takımına bir sayı kazandırdı.*

kariyer : Fransızca carrière (taş ocağı; koşu yeri; meslek). Dilimizde “meslek” anlamında girmekte olan bu kelimeye teklif ettiğimiz karşılıklar: **meslek, uzmanlaşma**. Örnekler: *Mesleğinde ilerlemek için büyük çaba harcıyordu. Mesleki uzmanlaşmasına iki yıl önce başlayan aktör, şöhret basamaklarını hızla tırmanıyor.*

kariyer yapmak : meslekte yükselmek, uzmanlaşmak.

karizma : Grekçe charisma (lütuf, ihsan). Dilimizde “önde gelen kişilerin büyüleyiciliği, etki gücüne sahip olması” anlamında kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **büyüleyici özellik**. Örnek: *Atatürk, büyüleyici özelliği olan bir önderdir.*

klâsman grubu : Fransızca classement (sınıflandırma) + group (küme, grup). Teklif ettiğimiz karşılık: **alt küme**. Örnek: *Alt küme karşılaşmalarında da umduğumuzu bulamadık.*

klip : İngilizce clip (kırpma, kırkma; darbe; adım). “Sinema filmlerinden kesilmiş kısım veya ekrandaki müzik programlarında arka zemin olarak hazırlanmış görüntüler” anlamında kullanılan bu kelime için şu karşılıkları teklif ediyoruz: **görüntüleme, görümsetme**. Örnek: *Bir yandan parçayı dinliyor, bir yandan da şarkıcının arkasında yer alan görüntülerle (görümsetmelerle) parça arasında ilgi kurmaya çalışıyorlardı.*

know-how : İngilizce know (bilmek) + how (nasıl). Son zamanlarda dilimizde “bir işin nasıl yapılması gerektiği hakkındaki bilgi” anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **yöntem bilgisi**. Örnek: *Güvenlik alanında yöntem bilgisi bakımından size yardımcı olabiliriz. Ekonomi ve ticarete bir şirket veya kuruluşun bilgi, üretim veya işletme*

yöntemlerini satması veya kiralaması anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **bilgi satma, bilgi kiralama**. Örnek: *Şirketimiz ürettiği bilgisayarlarla ilgili bilgileri başka bir kuruluşa sattı (kiraladı).*

koç : İngilizce coach (antrenör). Dilimize daha önce girmiş bulunan antrenör yerine son zamanlarda çoğunlukla koç kelimesi kullanılmaktadır. Antrenör ve koç kelimeleri için teklif ettiğimiz karşılık: **çalıştırıcı**. Örnek: *Takımın çalıştırıcısı, "Bundan sonra karşılaşmalara daha iyi hazırlanacağız." dedi.*

kodifikasyon : Fransızca codification (derleme; düzenleme; sıralama). Hukukta "kanunları tedvin etmek" anlamında kullanılmaya başlanan bu terim için teklifimiz: **düzenleme**. Örnek: *Bugüne kadarki bütün kanun düzenleme hareketlerinde gerek ticaret, gerekse borçlar hukuku, şahıs ile sermayeyi birbirinden ayırmıştır.*

kodifiye etmek : düzenlemek.

kolokyum : Lâtincede colloquium (ilmî ve fıkri konuları tartışmak üzere yapılan akademik toplantı; doçentlik bilim sınavı). Teklif ettiğimiz karşılık: **bilimsel toplantı**. Örnek: *Türk Dil Kurumunun düzenlediği "Gramer Sorunları Bilimsel Toplantısı"nda birçok konu üzerinde duruldu.*

kompakt disk (kısaltması: CD) : yoğun teker (kısaltması: YT). Örnek: *Bilgisayarda kullanılan ve büyük ölçülerde bilgi taşıyabilen yoğun tekerlerin (YT'lerin) ilgi görmesi bekleniyor.*

kompetitif : Fransızca compétitif. "Daha çok satıp kâr etmek için ticarete üstünlük sağlamak" anlamında kullanılan bu söze Kurulumuz **yarışım** kelimesini önermiştir. Dilimizde eskiden beri bulunan **rekabetçi** kelimesi de yeri geldiğinde bu sözün yerine kullanılabilir. Örnek: *O dönemlerde sanayi yarışımı değildi.*

Aynı köke dayanan dilimizde bir de **kompetition** kelimesine rastlanmaktadır. Bu söz için de önerilen karşılık **yarışım** dır.

kompleks : Fransızca complexe (hemen kavranamayan, çözümü güç olan, karışık; bir sanayiî oluşturan parçaların bütünü; hastalıklı davranışları ortaya çıkaran, kişinin bilincini az çok şartlandıran, baskı altında tutulmuş hatıra, duygu ve düşüncelerin bütünü). Üyelerimizce her kavram için ayrı ayrı

terimler kullanılması uygun görülmüştür.

"Hemen kavranamayan, çözümü güç olan, karışık" anlamı için teklifimiz: **karmaşık**. Örnek: *Sistem yavaş yavaş karmaşık bir durum aldı.*

Turizm kompleksi veya binalar kompleksi yerine: **kuruluşlar veya tesisler bütünü**. Örnek: *Antalya'nın Belek kıyıları birbirinden güzel turizm tesisler bütünüyle doludur.* Bu arada çeşitli ihtiyaçları karşılamak için yapılmış tarihi yapıların bütünü söz konusu olduğunda kompleks yerine **külliyeye** sözü kullanılmalıdır. Örnek: *Süleymaniye Külliyesi.*

Kelimenin psikolojideki anlamı için teklifimiz: **ruh karmaşası**.

komplikasyon : Fransızca complication (karmaşık, karışık hâle getirme). Bu kelime için Kurulumuz genel anlamda **karışıklık** sözünü karşılık olarak önermiştir. Örnek: *BM Genel Sekreterliği Türkiye'nin isteğine, bölgedeki ülkelerin asker göndermesinin Barış Gücü'nün tarafsızlığını bozabileceği ve karışıklık yaratabileceği gerekçesiyle karşı çıkıyor.*

Kelimenin tıptaki kullanımı için Kurulumuz, **yan etki** sözünü önermişti. Ancak Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Hastalıkları Anabilim dalında öğretim üyesi olarak görev yapan Yrd. Doç. Dr. M. Akif Kılıç'tan aldığımız mektupta "yan etki" sözünün side effect'in karşılığı olduğu, komplikasyon kelimesine karşılık olarak "istenmeyen durum" sözünün daha uygun düşeceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Trakya Üniversitesi Anestezi ve Reanimasyon Anabilim dalında araştırma görevlisi olarak çalışan Dr. Mustafa Muhittin'den aldığımız mektupta da komplikasyon kelimesinin karşılığında "karmaşa" sözünün yaygın olarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Sayın Kılıç ve sayın Muhittin'in önerileri doğrultusunda komplikasyon kelimesinin tıptaki kullanımı için teklif edilen karşılıklar: **karmaşa ve istenmeyen durum**. Örnek: *Peptik ülserin karmaşası (istenmeyen durumu) kanamadır.*

(کرب) **komplike** : Fransızca compliqué (öğelerin veya gerekli işlemlerin sayısının çokluğu, çeşitliliği yüzünden anlaşılması, yapılması güç olan şey). Kurulumuz bu kelime için **karışık** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Olay o kadar hızlı gelişti ki karışık ve içinden çıkılmaz bir hâl aldı.*

komplot : Fransızca complot (düzen, tuzak). Kelimenin dilimizde güzel bir karşılığı vardır: **tuzak**. Örnek: *İddiaların bir*

tuzak olduğunu biliyoruz.

komplo kurmak : tuzak kurmak.

kondisyon : Fransızca condition (durum; şart). Dilimizde daha çok sporcular için kullanılır ve sporcunun hem beden, hem ruh bakımından durumunu ifade eder. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **erk**. Örnek: *Oyuncuların erki çok iyi*. Erk, eski Türk metinlerinde ve bugünkü bazı Türk lehçelerinde "güç" anlamında kullanılan güzel bir kelimedir.

kondisyoner : Fransızca condition'dan. Oyuncuların beden ve ruh bakımından durumunu, erkini koruyup geliştiren kimse. Teklif ettiğimiz karşılık: **geliştirici**. Örnek: *Takımın iyi bir geliştiriciye ihtiyacı var.*

konfirmasyon : Fransızca confirmation (doğrulama, tasdik; teminat). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **doğrulama, geçerleme**. Örnek: *Yabancılar çok önem verdikleri doğrulama (geçerleme) ve bazı ödeme sorunları yüzünden borsaya uzak duruyorlardı.*

konfirme etmek : doğrulamak, geçerlemek.

konfirme ettirmek : doğrulatmak, geçerletmek.

konformizm : Fransızca conformism. Yürürlükteki kurum, ölçüt veya şartlara eleştirici bir değerlendirme yapmaksızın uyma, bunlarla uyuma. Gazetelerin bazı köşe yazarları tarafından kullanılan bu söz için Kurulumuz, **uymacılık** veya **uyarcılık** kelimelerini önermiştir. Örnek: *Toplumda uymacılığa (uyarcılığa) doğru bir eğilim başlamıştı.*

کورنگی kongre : Fransızca congrés (delegelerin katılımıyla yapılan toplantı, kurultay). Bu kelimenin dilimizde zaten güzel bir karşılığı vardır: **kurultay**. Örnek: *Parti, olağan üstü kurultay kararı aldı.*

konjonktür : Fransızca conjoncture (rastlaşma; fırsat; toplu durum). Sosyal bilimlerde, "bir kurum, kuruluş, olay veya faaliyeti çevreleyen unsur ve şartların tümü" anlamına gelen ve son zamanlarda basın yayın organlarında da bu anlamda kullanılan konjonktür için önceden de güzel bir karşılık teklif edilmişti: **toplu durum**. Örnek: *Milletler arası toplu durum, bu kararların uygulanmasına imkân vermeyecektir.*

konkordato : İtalyanca concordato (anlaşma). "İflâs hâlindeki iş adamının alacaklıları ile yaptığı borç ödeme anlaşması" anlamındaki bu terim için teklif ettiğimiz karşılık: **iflâs anlaşması**. Örnek: *Malî durumu bozulan şirket iflâs anlaşması*

ilân etti.

konsantrasyon : Fransızca concentration (1. Bir sıvı içindeki su veya sıvı miktarı, azalarak koyulaşma. 2. psikol. Dikkat toplasımı). Konsantrasyon sözü için Kurulumuzca önerilen karşılık **yoğunlaşma**'dır. Örnek: *Bu işe tam bir yoğunlaşma sağlamışken birtakım aksilikler çıktı.*

konsantre : yoğunlaştırılmış.

konsantre etmek : yoğunlaştırmak.

konsantre olmak : yoğunlaşmak.

konsensus : İngilizce consensus (fikir birliği, fikir mutabakatı, çoğunluğun fikri). Son zamanlarda dilimizde, "toplumun çeşitli kesimlerinin bir konuda aynı düşünceye ulaşması, aynı düşünceyi taşıması" anlamında yaygın olarak kullanılmaktadır. Oysa bu sözün dilimizde karşılıkları vardır: **uzlaşma, mutabakat**. Örnek: *Bu konuda toplumda bir uzlaşma (mutabakat) sağlanmıştır.*

konsept : Fransızca concept (kavram). Bu sözün dilimizde güzel bir karşılığı vardır: **kavram**. Kavram sözü dilimizde uzun zamandır kullanıldığı hâlde bazı aydınlarımız maalesef konsept sözünü tercih etmektedirler.

konsolidasyon : Fransızca consolidation. "Devlet borcunun vadesinin uzatılması" anlamında çok sık kullanılan ve eskiden "tahkim" kelimesiyle karşılanan bu terim için teklif ettiğimiz karşılık: **pekiştirme**. Örnek: *Borcumuzu pekiştirme yoluyla bütçemizi rahatlatabiliriz.*

konsolide : Karşılığı: **pekiştirilmiş**. Örnek: *Borçlarımın bir kısmı pekiştirilmiş olduğu için şimdilik ödeme sıkıntımız yok.*

konsolide bütçe : Karşılığı: **destekli bütçe**. Örnek: *Destekli bütçenin bir trilyon lira açık verdiği belirlendi.*

kontör : Fransızca conteur (konuşan, bir şeyler söyleyen, anlatan). Bu söze Kurulumuzun bulduğu karşılık **konuşumluk**'tur. Örnek: *Buna göre, konutlarda yapılan bir telefon görüşmesinin konuşumluk ücreti 800 liradan 850 liraya çıkarıldı.*

kontrast : Fransızca contraste (zıtlık, aykırılık). Dilimizde bu kelime için birkaç karşılık vardır: **zıtlık, karşıtlık, tezat**. Örnek: *Gökdelenlerle gecekondular tam bir zıtlık (karşıtlık, tezat) teşkil ediyordu.*

kontrastlı : zıt, karşıt, tezatlı.

kontratak : Fransızca contre (karşı) + attaque (akın, hücum). Akın hâlinde olduğu için savunması zayıflayan bir takıma karşı birden başlatılan, beklenmedik akın. Son zamanlarda yaygınlaşan **anî akın** bu terim için güzel bir karşılıktır. Örnek: *Ev sahibi takım anî akınlarla gole gitti.*

konvertibilite : Karşılığı: **çevrilgenlik**. Örnek: *Paramızın çevrilgenliği arttı.*

konvertibl : Fransızca convertible. "Serbestçe dövize çevrilebilir para" anlamında kullanılan bu kelime için teklif edilen karşılık: **çevrilgen**. Örnek: *Türk parası çevrilgen hâle geldi.*

koprodüksiyon : Fransızca co-production. Karşılığı: **ortak yapım**. Örnek: *Türk film şirketlerinin yabancı şirketlerle hazırladığı ortak yapımlar çok azdır.*

korner : İngilizce corner (köşe, köşe başı). Futbol alanında yan ve kale çizgilerinin kesişme noktası. Bu anlamda teklif edilen karşılık: **köşe**. Örnek: *Mutlu'nun köşeden uzattığı topu Feyyaz sert bir vuruşla kaleye gönderdi.*

kornere çıkarmak, çıkmak : Futbol, hentbol, su topu vb. oyunlarda oyuncunun topu, kendi yarı alanındaki kale çizgisinin dışına çıkarması; topun bu şekilde dışa çıkması. Karşılığı: **köşeye çıkarmak, çıkmak**. Örnek: *Top savunmaya çarparak köşeye çıktı.*

korner vuruşu : Karşı takım oyuncusu tarafından kale çizgisi ucundan (köşeden) yapılacak serbest vuruş. Karşılığı: **köşe vuruşu**. Örnek: *Ali'nin köşe vuruşunu Hakan değerlendirdi ve kafayla kaleye gönderdi.*

kot : Fransızca code (yasa; kural; şifre). Özellikle bilgisayar dolayısıyla son zamanlarda yaygınlaşmaya başlayan kot sözü, "bir bilgi veya kavramı anlatan işaret, şifre" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için Divanü Lûgati't-Türk, Kutadgu Bilig gibi eserlerimizde "işaret" anlamında kullanılan **im** kelimesini teklif ediyoruz. Örnek: *Bazı ülkelerde herkesin bir im numarası bulunmaktadır.*

kota : Fransızca quota (ayrılan pay, kontenjan). "İthal edilecek malların tür, oran ve miktarlarını gösteren liste" anlamında kullanılan kota kelimesi için teklif ettiğimiz karşılık, eski Türk metinlerinde ve bugünkü Türk lehçelerinin birçoğunda "pay" anlamında yer alan "üleştirmek" fiiliyle ilgili bir sözdür: **ülüş**. Örnek: *Dokuma ürünlerimize uygulanan ülüşün*

kaldırılmasını istedik.

kotasyon : Fransızca cotation (değerini tespit etme, değerlendirme). Son zamanlarda basın yayın organlarında daha çok "döviz değeri" anlamında kullanılan bu kelimenin karşılığı dilimizde zaten vardır: **değer**. Örnek: *Merkez Bankası döviz değerlerini yüksek açıkladı.*

kotasyon vermek : **değer açıklamak**.

kote edilmek : **ülüşe alınmak**.

kote etmek : **ülüşe almak**.

kotlamak : Teklif ettiğimiz karşılık: **imlemek**. Örnek: *ÖSS giriş sınavına başvururken formdaki ilgili yerleri doğru imlemek gerekir.*

krampon : Fransızca crampon (kanca, çengel). Spor ayakkabılarının altına yerleştirilen ve kaymayı önleyen, deriden veya madenden küçük konik parçalar. Teklif ettiğimiz karşılık: **tutmalık**. Örnek: *Tutmalıklar, çimlerde kaymayı önüyor.* Spor yazarları ve muhabirlerince krampon kelimesi çok defa "futbol ayakkabısı", hatta mecazî olarak "futbolcu" yerine kullanılmaktadır.

kreasyon : Fransızca création (yaratılma; yaratma). Son zamanlarda moda dünyasında yeni modeller için sıkça kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **yaratım**. Örnek: *Düzenlenen defilede ilkbahar yaratımları gösterildi.*

kreatif - kreatör : İngilizce creative (yaratıcı), Fransızca créateur (yaratıcı). Dilimizde yeni modeller ortaya koyan kimse için kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **yaratımcı**. Örnek: *Yaratımcılarımız, yeni modelleriyle Avrupa moda dünyasında da isimlerini duyurdular.*

kredibilite : Fransızca crédibilité sözü dilimizde "kredi, itibar, güvenilirlik, borç olarak alınan veya verilen mal, para" anlamlarında kullanılır. Bu söz için önerimiz **güvenilirlik**'tir. Örnek: *Bankanın, Türkiye'nin güvenilirliğini olumsuz yönde değerlendirmesi, dövizin yükselmesine, borsanın inişine yol açtı.*

kriter : Fransızca critère (ölçüt, kıstas). Bu kelimenin dilimizde zaten karşılıkları vardır: **ölçüt, kıstas**. Örnek: *Genellikle seçmen yaşı ölçüt (kıstas) olarak kabul ediliyor.*

krupiye : Fransızca croupier (kumarhane oyun görevlisi). Bu kelime için **oyun görevlisi** veya çocuk oyunlarında "cbe" sözünden hareketle **kumar ebesi** karşılıklarını teklif

ediyoruz. Örnek: *Oyun görevlisi (kumar ebesi), kazanan numaraları yüksek sesle masadakilere bildiriyordu.*

kümüleşyon : katlanma, birikme, kümelenme.

kümüleşif : Fransızca cumulatif (bir araya gelen, birbirine eklenen). Dilimizde daha çok “birikmiş, katlanmış” anlamlarında kullanılan bu kavram için teklif ettiğimiz karşılıklar: **katlanmış, birikmiş, kümeli.** Örnek: *Üniversitemizin bu yıl bütçe dışındaki birikmiş (kümeli, katlanmış) gelirleri 21 milyar lira olmuştur.*

kümüleşif olarak : katlanarak.

lâbirent : Fransızca labyrinthe (çıkış yeri kolaylıkla bulunamayacak kadar karışık koridorları olan yapı). Lâbirent sözüne **dolambaç** karşılığı önerilmiştir. Bu sözün mecazlı kullanımlarında **karmaşık** uygun bir karşılıktır.

lânse etmek : Fransızca lancer (gözde) + etmek. “Tanıtmak amacıyla öne sürmek” anlamında kullanılan bu fiil için teklifimiz: **öne sürmek.** Örnek: *“Yeni bir yıldız doğuyor” uranıyla (sloganıyla) öne sürülen oyuncu, şimdiden parlamış görünüyor.*

leasing : İngilizce leasing (kiralama; kira kontratı). Son zamanlarda bir ekonomi terimi olarak gazetelerde sık sık görülen bu kelimeye hiç ihtiyaç yoktur. Bu kavramın dilimizde karşılığı zaten vardır: **kiralama.** Örnek: *Artık Türk kiralama şirketleri, yurt dışından bir malı kiralayarak Türkiye’ye getirebiliyorlar.*

lease etmek : kiralamak.

leasingci : kiralayıcı.

libero : Futbolde, “savunmanın gerisinde bulunan serbest savunma oyuncusu” anlamında kullanılan bu kelime için güzel bir karşılık vardır: **son adam.** Örnek: *Ahmet, karşılaşmaya son adam olarak çıktı.*

likit : Fransızca liquide (sıvı, akıcı; nakit). Likit için dilimizde güzel bir karşılık vardır: **sıvı.** Ancak son zamanlarda, bir ekonomi terimi olarak “kullanılması hemen mümkün olan para” anlamında yaygınlaşmıştır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılıklar: **nakit, akışkan.** Örnek: *Piyasada nakit (akışkan) sorunu arttı ve sanayici borcunu ödeyemez duruma düştü.*

likidite : Fransızca liquidité (sıvılık, akışkanlık; paraya çevrilebilirlik). Teklif ettiğimiz karşılık: **akışkanlık.** Örnek: *Düşük kur politikasının uygulandığı bir sırada aşırı bir akış-*

kanlık yaratıldı.

literatür : Fransızca littérature (edebiyat; bir konudaki yayınların tümü). İkinci anlam için de dilimizde **edebiyat** kelimesi kullanılır. Ayrıca Azerbaycan Türkçesinde de literatür yerine “edebiyat” sözü kullanılmaktadır. Biz de aynı karşılığı hatırlatıyoruz. Örnekler: *Tıp edebiyatı, hukuk edebiyatı.*

lobi : İngilizce lobby (dehliz, hol, koridor, bekleme odası). Bu kelime hem “otellerin girişindeki bekleme salonu” anlamında, hem de “(ilk önceleri meclisin bekleme salonlarında ve koridorlarda yapıldığı için) belirli bir devletin veya grubun çıkarlarını sağlamak üzere yapılan kulis faaliyeti” anlamında kullanılmaktadır. Her iki kavram için de Kars’ta ve Azerbaycan’da “hol” anlamında kullanılan bir kelimeyi teklif ediyoruz: **dalan.** Örnekler: *Oteldeki dairemde aşağı inerek dalanda bekleyen konuklarımla buluştum. Rum ve Ermeni dalanlarının faaliyetleri Amerikan kamu oyunu etkiliyor.*

lobici : dalancı.

lobicilik : dalancılık.

logo : İngilizce logotype (alâmeti farika). “Bir olayı, bir kuruluşu simgeleyen ayırıcı işaret, harf veya söz” anlamında son zamanlarda sıkça kullanılan logo için teklif edilen karşılık: **ayırmaç.** Örnek: *2000 yıllarını simgeleyen ayırmaç TRT ekranlarında sık sık gösteriliyor.*

lojistik : Fransızca logistique (mantıkî matematik; askerlikte ikmal). Dilimizde askeri terim olarak kullanılan lojistik için teklif ettiğimiz karşılık: **donanım.** Örnek: *Yakalanan sanıkların örgüte donanım desteği sağladığı anlaşıldı.*

Lojistik Komutanlık : Donanım Komutanlığı.

Lojistik Plânlama Şubesi : Donanım Plânlama Şubesi.

lot : Fransızcadan dilimize geçen bu kelime, “kısmet, talih, şans, baht, nasip, kur’a” anlamlarına gelir. Bankacılıkta sıkça geçen bu söz, “borsada kota alabilmek için gerekli asgari şirket sermayesi veya pay, hisse” anlamlarında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu kelime için **tutam** sözünü önermektedir. Örnekler: *On dört bin tutam alım emrinin bulunduğu Erdemir’de beş altı bin tutamlık satış yapılırken iki büyük banka da satıcılar arasındaydı. Oturumun sonuna kadar tahtada bir tutam bile işlem olmadı.*

lumpen : Almanca lumpen (paçavra; sefil). Sosyal sınıf-

ların seviyesizliğini anlatmak için kullanılan lümpen sözüne teklif ettiğimiz karşılıklar: **sefil, seviyesiz**. Örnek: *Her üniformayı faşist belleyen seviyesiz (sefil) sol örgüte böylece göz kırplacak.*

maç : İngilizce match (akran, denk; uygun çift; karşılaşma, müsabaka). Dilimizde spor terimi olarak sonuncu anlamıyla kullanılmaktadır. Bazı yazar ve spikerlerimizin kullandığı **karşılaşma** kelimesi, maç için çok güzel bir karşılıktır. Örnek: *Bugünkü karşılaşma seyircilere heyecanlı dakikalar yaşattı.*

makro : Yunancadan gelen ve bazı batı dillerinde eklen-diği kelimeye "büyük" anlamını katan ön ek. Teklifimiz: **geniş, büyük**.

makro aç : geniş aç.

makro ekonomi : bütüncü ekonomi.

makro hedef : büyük hedef.

makro ölçek : geniş ölçek.

mantalite : Fransızca mentalité (anlayış, zihniyet; düşünce, kanaat). Bu kelimenin karşılıkları dilimizde vardır: **zihniyet, anlayış**. Örnek: *Bu zihniyetten (anlayıştan) kurtulmamız gerekiyor.*

marj : Fransızca marge (kenar, pay, bölüm). "Kâğıt kenarında bırakılan boşluk" anlamı için de, ticaretle kullanılan "maliyet ile satış arasındaki fark" için de teklif ettiğimiz karşılık: **pay**. Örnekler: *Kâğıdın kenarında bırakılan pay oldukça geniş tutulmuş. Kâr payı yüzde altmış olarak hesaplanıyor.*

marjinal : Fransızca marginal (kenarda olan; sıradan, basit). Siyasette kullanılan "aşırı uçta bulunan" anlamı için teklif ettiğimiz karşılıklar: **uç, uçta, sıra dışı**. Örnek: *Türkiye'de bazı ideolojiler, uçta bir aydın hareketi olarak kalmıştır.*

marjinalleşme : uca kayma.

Ekonomide marjinal sözü, son birimi ölçü almayı anlatır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **son birim**.

marjinal değer teorisi : son birim değer teorisi.

marjinal gelir : son birim geliri.

marjinal maliyet : son birim maliyeti.

marjinal yarar (fayda) : son birim yararı (faydası).

markaj : Fransızca marquage (işaretleme; damgalama). Karşı takım oyuncusunun rahat hareket etmesini ölçmek amacıyla sürekli olarak izlenmesi, kontrol altında tutulması. Teklif ettiği-

miz karşılıklar: **(adam) tutma, gölgeleme**. Örnek: *Rıdvan'a sıkı bir gölgeleme uyguladılar. Vural, Ali'yi tutmakla (gölgelemekle) görevlendirildi.*

markaja alınmak : tutulmak, gölgelenmek.

markajcı : gölgeleyici.

marke etmek : (adam) tutmak, gölgelemek.

market : İngilizce market (pazar; çarşı; piyasa). Dilimizde daha çok "kapalı satış merkezleri" için kullanılan markete teklif ettiğimiz karşılık: **satış merkezi**. Örnek: *Bütün mutfak malzemesini satış merkezinden aldım.*

matine : Fransızca matinée. Türkçede "tiyatro, sinema, konser salonu ve benzeri yerlerde yapılan gündüz gösterisi" anlamında kullanılan bu söze Kurulumuz, **gündüzlük** kelimesi-ni karşılık olarak göstermiştir.

medya : Lâtince mediatas (araç, aracı, vasıta). Dilimizde hem iletişim araçlarını, hem de iletişim ortamını anlatır tarzda kullanıldığından her ikisinin de teklif edilmesi uygun görülmüştür: **iletişim araçları, iletişim ortamı**.

mega : Grekçe megas, megalê (büyük). Son zamanlarda yaygınlaşmaya başlayan bu kelimenin karşılığı dilimizde zaten vardır: **büyük**. "Mega proje, mega star" yerine pek âlâ "büyük proje, büyük yıldız" denilebilir. Daha etkili ifade için dilimizde başka karşılıklar da vardır: **dev, devasa, muazzam**. Örnekler: *Dev proje, devasa proje, muazzam proje.*

menecer : İngilizce manager (yönetmen; müdür; idare memuru). "Bir spor dalının veya takımın teknik yöneticisi" anlamında kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **yürütücü**. Örnek: *Galatasaray'ın yürütücüsü Adnan Sezgin, futbolcuları sakın olmaya davet etti.*

menü : Fransızca menu (yemek listesi). Karşılığı: **yemek listesi**. Örnek: *Yemek listesini getirir misiniz?*

metafor : Fransızca métaphore (mecaz; istiare). Son zamanlarda gazetelerin sanat ve kültür sayfalarında sıkça gördüğümüz bu sözün karşılığı dilimizde zaten vardır: **mecaz**. Örnek: *Aragon sineması imgeler ve mecazlarla dolu.*

metaforik : **mecazî, mecazlı**. Örnek: *Bu hikâyenin aşırı mecazlı (mecazî) bir yapısı var.*

metodoloji : Fransızca methodologie. Felsefe başta olmak üzere çeşitli bilim dallarında "yöntem araştırmak ve yeni yöntemler yaratmak için ilkeler geliştiren bilim" anlamına gelen bu

söz için Kurulumuz **yöntem bilimi** sözünü benimsemiştir. Basınımda sık sık geçen metodoloji sözü bazen yanlış olarak yöntem anlamında kullanılıyor. "Çözüm için yeni metodolojilere ihtiyaç var" gibi kullanımlarda metodoloji için doğrudan **yöntem** veya **yöntem arayışı** demek yeterlidir.

metro : Fransızca métropolitain (ana kente ait) sözünden kısaltma. Ankara ve İstanbul'da yapılmakta olan metro sözüne şimdiden bir karşılık bulunması gerekir. Kurumumuz, "denizaltı" örneğine uygun olarak **yeraltı (treni)** karşılığını teklif etmektedir. Örnekler: *Ankara'daki yeraltı yapımı bitmek üzere. Patlama, yeraltına binmeye hazırlananlarda büyük bir korku yarattı.*

metropol : Fransızca metropole. Teklif edilen karşılık: **ana kent**. Örnek: *Ana kentlerin belediye başkanları sık sık halkın karşısına çıkıyor.*

mikro : Yunanca "mikros"tan gelen ve bazı batı dillerinde eklendiği kelimeye "küçük" anlamını katan ön ek. Teklifimiz: **dar, küçük**.

mikro ekonomi : **birimci ekonomi**.

mikro milliyetçilik : **dar milliyetçilik**.

minimarket : **bakkal**.

misyon : Fransızca mission (özel görev). Karşılıkları: (özel) **görev, amaç**. Örnek: *Atatürk'ün görevi (amacı), Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmaktır.*

monetizasyon : **para basma, paraya çevirme**.

monetize etmek : Fransızca monétiser (paraya çevirmek, para basmak) fiilinden. Teklif ettiğimiz karşılıklar: **paraya çevirmek, para basmak**. Örnek: *Hazinenin ne yapıp edip iç borçlanma piyasasını oluşturması gerekir. Aksi takdirde ya borç erteleme, ya da para basma yoluna gidilecektir.*

monopol : Fransızca monopole (tekeli). Bu kavrama dilimizde güzel bir karşılık bulunmuş ve tutunmuştur: **tekel**. Örnek: *Kapitalist düzende sanayii tekeller kontrol ediyor.*

moratoryum : Fransızca moratorium (borç ödemesinin ertelenmesi). "Vadesi gelmiş bir borcun anlaşma yoluyla ertelenmesi" anlamındaki bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **borç erteleme**. Örnek: *İki devlet arasında borç erteleme anlaşması yapıldı.*

motivasyon : Fransızca motivation (harekete getirme, saik). Psikolojide, iktisatta, sporda vb. alanlarda "bir insanın işe

başlamayı, harekete geçmeyi, öğrenmeyi ister hâle gelmesi" anlamında kullanılmaktadır. "Güdüleme" terimi hayvan gütmeyi çağrıştırdığı için benimsenmemektedir. Teklif ettiğimiz karşılık: **isteklendirme**. Örnek: *Takımın, çalıştırıcının isteklendirmesine ve olumlu yaklaşımına ihtiyacı var.*

motive etmek : Teklif ettiğimiz karşılık: **isteklendirmek**. Örnek: *Çalıştırıcı Türkçe bilmediği için takımı isteklendiremiyor.*

multivizyon : Fransızca multi (çok) + vision (görüş, görme kuvveti). Dilimizde **multivizyon gösterisi** diye kullanılmaya başlanan bu söz için **çok yansıtımlı gösterim** karşılığı önerilmiştir. Örnek: *Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin 50. Genel Kurulunda çok yansıtımlı gösterim büyük ilgi topladı.*

network : İngilizceden dilimize geçen bu söz, bilgisayarın yaygınlaşmasıyla daha sık kullanılmaya başlandı. "Aynı bilgi kaynaklarını paylaşan çok sayıda iletişim hatlarıyla birbirine bağlı bilgisayar şebekesi" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **bilişim ağı** sözünü karşılık olarak benimsemiştir. Örnek: *Şirketimiz yeni teknikleri kullanarak bilişim ağına girmeye hazırlanıyor.*

no-frost : İngilizce no (hayır, yok, değil) + frost (donma, buz tutma, ayaz). Bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **karlanmaz**. Örnek: *Karlanmaz buzdolabı almayı düşünüyorum.*

nominal : Fransızca nominal (adla ilgili, ad gibi; ismen mevcut, sözde). Son zamanlarda bir ekonomi terimi olarak yayılan nominal sözü, para, tahvil vb. taşınabilir değerlerin üzerlerinde yazılı bulunan itibarî kıymeti anlatmak için kullanılmaktadır. Bu kavram için dilimizde güzel karşılıklar vardır: **saymaca, itibarî**. Örnek: *Kredilerde geçen yıl kaydedilen saymaca (itibarî) artış oranı % 96.6 idi.*

non-stop : İngilizce non-stop (aralıksız, duraklamadan). "Şehirler arası otobüslerin bir yerde mola vermeden yaptıkları seferler" için dilimizde son zamanlarda kullanılmaya başlayan bu söz için teklif ettiğimiz karşılıklar: **duraksız, molasız**. Örnek: *Ankara-İstanbul otobüslerinin bazıları duraksız (molasız) sefer yapıyorlar.*

nostalji : Fransızca nostalgie. Osmanlıcadaki "daüssıla" kelimesinin karşılığı olan nostalji, son zamanlarda "geçmişe duyulan özlem" anlamıyla moda olmuştur. "Daüssıla"

anlamı için teklif ettiğimiz karşılık: **sıla özlemi**. Örnek: *Yurt dışında, sıla özlemiyle yanıp tutuşuyor. "Geçmişe duyulan özlem" anlamı için dilimizde var olan özlem ve hasret kelimeleri kullanılmalıdır. Çünkü bu kelimelerde "geçmiş" kavramı zaten vardır. Örnek: Fotoğraf sergisinde eski İstanbul özlemi (hasreti) hakimdi.*

nostaljik : Teklif edilen karşılık: **özlemli**. Örnek: *İçimi özlemli duygular doldurdu.*

nüans : Fransızca nuance (renklerde açıklık, koyuluk derecesi; ince, küçük fark). Dilimizde daha çok "ince, küçük fark" anlamında kullanılan bu söz için iki karşılık teklif ediyoruz: **çalar, ince ayırım**. "Çalar" sözü Azerbaycan Türkçesinde nüans için kullanılmaktadır. "Çalmak" fiilinin bizde de kullanılan "sarıya çalmak, kırmızıya çalmak" örneklerindeki anlamdan çıkmıştır. Örnek: *Yoksa hem vezin bozulur, hem de "işit" ile "dinle" arasındaki çalar (ince ayırım) kaybolur.*

ofans : Teklif edilen karşılık: **hücum**.

ofansif : Karşılığı: **hücumaya dayalı**. Örnek: *Takımı, sürekli olarak hücumaya dayalı oyuna yönlendiriyorlar.*

ofsayt : İngilizce off + side (yan; kıyı; yön). Teklif ettiğimiz karşılık: **açığa düşme**.

ofsayta düşmek (düşürmek) : **açığa düşmek (düşürmek)**.

ofsayt gerekçesi : **açığa düşürme gerekçesi**.

ofsaytı bozmak : **açığa düşürememek**.

ofsayt taktiği : **açığa düşürme taktiği**.

Örnekler: *Hakem, açığa düşürme gerekçesiyle golü saymadı. Hakan sık sık açığa düşüyordu.*

okazyon : Fransızca occasion (fırsat; etken; kelepircilik). Dilimizde "fırsat" ve "kelepircilik" anlamlarında kullanıldığı görülmektedir. Teklif ettiğimiz karşılıklar: **fırsat, kelepircilik**. Örnekler: *Büyük bir fırsat yakaladık. Kelepircilik mallar ucuz oluyor.*

on-line : "Bilgisayar sisteminde ana işlem biriminin doğrudan doğruya denetimi altında olan kısım" anlamında kullanılan bu terim için bilgisayarlarımız güzel bir karşılık kullanılmaktadır: **çevrim içi**. Örnek: *Sistemlerin çevrim içi bağlantısı PTT'nin kiralık hattı ile sağlandı.*

oportünist : **fırsatçı**.

oportünizm : Fransızca opportunisme (fırsatçılık, ey-

yamcılık). Bu kelimenin de dilimizde karşılığı vardır: **fırsatçılık**. Örnek: *Siyasette fırsatçılığın asla hoş karşılanmaması gerekir.*

opsiyon : Fransızca option (seçme, tercih; seçilecek şey; şık). Ekonomide, almak veya satmak konusunda kesin karar verme yetkisini ifade eder. Belirlenen süre içinde alıcı veya satıcı karar vermek zorundadır. Bu anlamda teklif ettiğimiz karşılık: **seçme yetkisi**. Örnek: *Alıcı veya satıcı belirlenen süre içinde seçme yetkisine sahiptir. Bankacılıkta ise opsiyon kelimesi, "borç senetlerinin ödenmesi için vade tarihinden itibaren tanıyan iki iş günü" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **ödeme süresi**. Örnek: *Borç senetlerinin ödeme süresi içinde ödenmesi gerekir.* Opsiyon sözü, özellikle ulaşım, bilet alımında kullanılmakta ve ayırtılan biletin belli bir zamana kadar alınıp alınmayacağına karar verme süresini ifade etmektedir. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **seçme süresi**. Örnekler: *Biletinizi almanız için size yarına kadar seçme süresi tanıyoruz. Süreli bilet (opsiyonlu bilet).**

ordövr : Fransızca hors-d'oeuvre (konu dışı; çerez, meze). "Asıl yemekten önce yenen soğuk yiyecekler" anlamında kullanılan ordövr için teklif ettiğimiz karşılıklar: **yemek altı, ön yemek**. "Alt" ve "üst" kelimeleri dilimizde "önce" ve "sonra" anlamına da gelmektedir. "Kahvaltı" kahveden önce demektir; "yemek üstüne" yemekten sonra demektir. Bazı aş evlerimizde yemekten önce gelen sıcak yiyecekler "bardak altı" denilmektedir. Bu anlam ve örneklere dayanarak "yemek altı" karşılığını teklif ediyoruz. Örnek: *Yemek altından (ön yemekten) sonra balık ısmarlasak daha iyi olacak.*

out (olmak) : İngilizce out (dışarıda, dışında; tamamen). "In" kelimesinin zıt anlamı olarak "modası geçmek, modası geçmiş şeyler" karşılığında kullanılmaktadır. İngilizce "to be out of fashion" karşılığında fiil olarak tekliflerimiz: **tutulmamak, tutulmaz olmak**. Örnek: *Televizyonda her gün yayımlanan "Ana", eski programlarını tekrar ettiği için tutulmaz oldu.*

Modası geçmişler listesinin başlığı olan "out" için teklifimiz: **tutulmayanlar, tutulmaz olanlar**.

overnight : İngilizce overnight (geceleyin; bir gece içinde). Bir ekonomi terimi olarak basında kullanılmaya başlanan bu terim için teklif ettiğimiz karşılıklar: **gecelik, bir gecelik**. Örnekler: *Gecelik faizler çok düşük. Geçen hafta Merkez*

Bankasına verilen bir gecelik miktar, bir ara 15 trilyona ulaştı.

palyatif : Fransızca palliatif (kısaca bir süre için etkisi olan, geçici, geçici tedbir). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **geçici, anlık**. Örnek: *Geçici (anlık) tedbirlerle bu iş çözülemez.*

panel : Fransızca panel (dinleyiciler önünde yapılan tartışmalı görüşme, açık oturum). Bu kelimenin dilimizde güzel bir karşılığı vardır: **açık oturum**. Örnek: *Düzenlediğimiz açık oturumda üç bilim adamı konuyu tartışacak.*

panorama : Yunanca pan (bütün) + horama (görünüş). Fransızca panorama (engin görünüş). "Yüksək yerden bakıldığında gözler önünde ufka kadar uzanan geniş görünüş, genel görünüş" anlamında kullanılan bu kelime için teklifimiz: **genel görünüm**. Örnek: *Çağdaş Türk sanatından bir genel görünüm vermeyi amaçladık.*

panoramik : **genel görünümlü**. Örnek: *Edebiyatımızı genel görünümlü bir bakışla değerlendirdik.*

paradigma : Fransızca yoluyla dilimize giren ve Lâtince asıllı olan paradigma "örnek, model, numune" anlamlarına gelir. Kelime "çekim" anlamıyla gramerde de kullanılır. Bu söz için teklif ettiğimiz karşılık **değerler dizisi** veya doğrudan **dizi** dir. Örnek: *Bilim adamları ülkenin değerler dizisindeki bozukluğu ortaya koyar.*

paradoks : Fransızca paradoxe (aykırı düşünce; tuhaf-lık; saçmalık). Dilimizde bu kavramın karşılıkları zaten vardır: **çelişki, aykırılık, saçmalık**. Örnek: *"Bütün genellemeler yanıltır" hükmü, kendisi de bir genelleme olduğuna göre, içinde bir çelişki (aykırılık, saçmalık) bulunduruyor demektir.*

paradoksal : Fransızca paradoxal (aykırı düşünce niteliğinde; tuhaf, çelişkili; saçma). Bu kavramın da dilimizde karşılıkları vardır: **çelişkili, aykırı, saçma**. Örnek: *"Sanat toplumsal bir olaydır" dedikten sonra "sanat mı toplum mu" diye sormak çelişkili (aykırı, saçma) olur.*

parametre : Fransızca paramètre (cebirde denklemin kat sayılarına giren değişken nicelik). Dilimizde matematik, istatistik ve ekonomide kullanılan bu terim için teklif ettiğimiz karşılık: **değişken (sayı)**. Örnek: *Ekonominin önümüzdeki yıllarda nerelere gideceğini, hangi değişkenlere oturtulacağını tartışıyoruz.*

parite : Fransızca parité (iki ülke parasının, bu ülkelerin her birinde değişim değeri, eşitliği). Son zamanlarda gazetelerin

ekonomi sayfalarında sıkça geçen bu söze Kurulumuz, **değer eşitliği** kelimesini önermiştir. Örnekler: *Dolar, mark değer eşitliği 1,55'in altına inerek son altı ayın en düşük seviyesine geldi. İş dünyasının ünlü dergileri, her yıl başında ekonomik büyüme, işsizlik, değer eşitliği gibi göstergelere ilişkin çeşitli tahminleri yayımlıyor.*

partner : İngilizce partner (eş, arkadaş, ortak). Kurulumuz da aynı karşılıkları teklif etmektedir: **eş, ortak, arkadaş**. Örnekler: *Almanya, Ankara'daki diğer ortağın Büyük Britanya olmasını tercih etmiştir. Yıldız, dansa Hakan'a eşlik etti.*

part-time : İngilizce part (parça, kısım) + time (zaman). Bir gün için belirlenmiş çalışma saatlerinden daha az saatlik çalışmayı anlatmak üzere kullanılan part-time için dilimizde oldukça yaygınlaşmış bir terim zaten vardır: **yarım gün**. Örnekler: *Yarım gün çalışacak tezgâhtar araniyor. Bazı doktorlar hasta-hanede yarım gün çalışıyorlar.*

patent : İngilizce patent (bir buluşun veya o buluşu uygulama alanında kullanma hakkının bir kimseye ait olduğunu gösteren belge). Bunun değişik kullanımları için Kurulumuz şu karşılıkları önermiştir:

patent : **buluş**.

patent hakkı : **buluş hakkı**.

patentine almak : **tekeline almak**.

patentli : **buluşlu**.

Örnek: *Yabancı yatırımcı istiyorsanız, ilaç sektöründe buluş sorununu en kısa zamanda çözüme kavuşturmak zorundasınız.*

penaltı : İngilizce penalty (ceza, para cezası). Teklif edilen karşılık: **ceza vuruşu**.

penaltı alanı : **ceza alanı**.

penaltı atmak : **ceza vuruşu vurmak**.

penaltı kaçırmak : **ceza vuruşu kaçırmak**.

penaltı noktası : **ceza noktası**.

Örnekler: *50. dakikada ceza vuruşundan bir sayı kazandık. Mustafa, ceza vuruşunu kaçırdı.*

performans : Fransızca performance (elde edilen sonuç, başarı). Bir oyuncu veya takımın gösterebileceği en iyi derece. Teklif ettiğimiz karşılık: **başarım**. Örnek: *Türk takımı üstün bir başarıyı gösterdi.*

periyot : Fransızca periode "devir, devre" anlamındadır.

Dilimizde var olan **dönem** ve **devir** kelimeleri bu sözün yerine kullanılmaktadır. Bu bakımdan dönem ve devir uygun karşılıklardır.

periyodik : Bu kelime için **sürelî** sözünün kullanıldığını hatırlatmak gerekir. Ayrıca yerine göre **dönemli** de denilebilir. Örnekler: *Plânlarını kısa dönemlerde uygulamaya koyacak. Bakanlık, sürelî (dönemli) yayınların çıkmasına ara verdi. Konu bütün dönemli (sürelî) toplantılarda ele alındı.*

persona non grata : Lâtince (iyi karşılanmayan kişi). Bu kavram için şu karşılık dilimizde yaygınlaşmıştır: **istenmeyen kişi**. Örnek: *Söz konusu ülkenin elçisi son demeçleri dolayısıyla istenmeyen kişi ilân edildi.*

perspektif : Fransızca perspective (uzaktan görünüş, derinlik; görüş açısı). Önceleri resim sanatında dilimizde kullanılan bu kelime son zamanlarda bakış (görüş) açısı anlamıyla da yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu anlam için teklifimiz: **bakış açısı**. Örnek: *Olayları geniş bir bakış açısıyla düşünmek gerekiyor.*

Resimdeki anlam için teklifimiz: **derinlik**. Örnek: *Sergi-de yer alan resimlerde derinlik çok iyi verilmiş.*

pitoresk : Fransızca pittoresque sözünü Türkçe Sözlük, “durumu ve görünüşü resim konusu olmaya değer (görünüş)” diye tanımlar. Bu söze karşılık olarak önerimiz **göz alıcı, görünümlü, resimsi**’dir. Üslup için önerdiğimiz karşılık ise **renkli**’dir.

pivot : Fransızca pivot (eksen, mihver; mil). Basketbolde, “hücum ettiği çembere sırtını dönmüş olarak oynayan, ele geçirdiği topu pergel hareketiyle potaya yollayan hücum oyuncusu” anlamında kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **eksen oyuncu**. Örnek: *Larry, Avrupa’nın en iyi eksen oyuncularından biri olarak gösteriliyor. Oyuncunun bir ayağını sabit tutarak yaptığı dönme hareketi anlamında kullanılan pivot hareketi için pergel hareketi kullanılmalıdır.*

plâket : Fransızca plaque sözünü dilimizde “metal-den, türlü biçimlerde yapılan kabartma levha” anlamındadır. Daha çok bir özveriyi, bir başarıyı kutlamak veya belirli bir günü anmak amacıyla verilen plâket için Kurulumuzun önerisi **onurluk**’tur. Örnek: *Atatürk Kültür Merkezinde yapılan kutlama töreninde sanatçıya bir de onurluk sunuldu.*

plâse : Fransızca placer (yerleştirmek). Çeşitli oyunlarda

topu istenilen yere gönderme. Teklif ettiğimiz karşılık: **yerinde (vuruş)**. Örnek: *Vural, bir yerinde vuruşla karşılaşmanın sonucunu belirledi.*

plâselemek : **yerinde vuruş yapmak**. Örnek: *Oğuz, sertçe bir yerinde vuruş yaptı.*

Kelime **plâse etmek** şeklinde ekonomi alanında da kullanılmaktadır. Daha çok “gelir getirici bir işe para bağlamak” anlamında dilimizde kullanılan bu kelime için Kurulumuz, **yatırmak, yatırım yapmak** karşılıklarının uygun olacağı görüşüne varmıştır. Örnek: *Kendilerine emanet edilen fonları öyle yerlere yatırmışlar ki, üzerine bir bardak su iç gitsin.*

plâsman : Fransızca placement. Bu ticaret sözü dilimizde iki anlamda kullanılmaktadır. Bunlardan biri “parayı gelir getirici, taşınır veya taşınmaz bir mala yatırma, mevduat” tır. Kelimenin ikinci anlamı ise “millî ekonominin veya bir ticarî kuruluşun üretim veya hizmet gücünü artırıcı nitelikte olan aktif değerlerine yapılan yeni eklemeler”’dir. Bu söz için Kurulumuz, **yatırım** kelimesini uygun bulmuştur. Örnek: *Şirketin Yönetim Kurulunda yatırımların Doğu Anadolu’ya yönelik olarak artırılması kararı alındı.*

plâtform : Fransızca plate-forme (yüksek yer; taşıtlarda sahanlık). Son zamanlarda daha çok “bir topluluğun veya toplulukların hareket alanı” anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **alan**. Örnek: *Uluslar arası alanda başarı göstermek önemlidir.*

play-back : İngilizce play-back (hareket ve mimiklerin önceden kaydedilmiş sese uydurulması). “Play-back”te ses, izlediğimiz sanatçıdan değil, banttan gelmektedir; fakat sanatçı, o anda söylüyormuş hissini uyandırmak için söyler gibi yapmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **söylemseme**. Örnek: *Minikler arası söylemseme yarışı yapıldı.*

play-back yapmak : **söylemsemek, söylemseme yapmak, söylemsemeye sunmak**.

playmaker : İngilizce play (oyun) + maker (yapan, yapıcı). Takım hâlindeki oyunlarda oyun kuruculuğu yapan oyuncu. Karşılığı: **oyun kurucu**. Örnek: *Takımın oyun kurucusu Ali, karşılaşmanın kaderini etkileyen oyuncu idi.*

play-off : İngilizce play (oyun) + off. Elemeli oyunlar sisteminde elenmeyen takımlar arasına (basketbolde ilk sekize) girmek. Teklif ettiğimiz karşılık: **üst küme**. Örnek: *Takım, üst*

kümeye girememenin üzüntüsünü yaşıyordu.

polemik : Fransızca polémique (kalem kavgası; kavgacı). Aslında "kalem kavgası" anlamına gelen, fakat son zamanlarda sözlü kavgalar için de kullanılan polemik için teklif ettiğimiz karşılıklar: **kalem kavgası, söz dalaşı, dalaşma**. Örnekler: *Böylece gazetemiz yararsız kalem kavgalarını da önlemiş olmaktadır. Üzerinde ciddi olarak düşünülmesi gereken bulunulmuştur. sonunda söz dalaşı (dalaşma) konusu hâline getirdiler.*

popülarite : Fransızca popularité (halkça tutulma, sevilme). Teklif ettiğimiz karşılık: **(halkça) tutulma**. Örnek: *Bir şöhretin halkça tutulması, onun şımarık tavırlarını eleştirmemize engel değildir.*

popülaritesi artmak : **(halkça) daha çok tutulmak**.

popüler : Fransızca populaire (halkın sevdiği; halka ait). Dilimizde daha çok "halk tarafından tutulan ve tanınan" anlamında kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılıklar: **(halkça) tutulan, (halkça) tutulmuş**. Örnek: *Şarkıcımız halkça tutulan (tutulmuş) pek çok parçaya imzasını attı.*

popüler olmak : **(halkça) tutulmak**.

popülist : **halkçı, halk yordakçısı**.

popülizm : Fransızca populisme (halkçılık). Dilimizde hem "halkçılık", hem de anlam kötüleşmesine uğrayarak "halk yordakçılığı" karşılığında kullanılmaktadır. Bu kavramlar için dilimizde güzel karşılıklar zaten vardır: **halkçılık, halk yordakçılığı, ucuz halkçılık**. Örnekler: *Halkçılık, yöneticilerin halkla doğrudan doğruya ilişki kurmasını gerektirir. "Herkes bir parmak bal" sunan halk yordakçılığı (ucuz halkçılık) bugünlerde pek tutuluyor.*

portföy : Fransızca porte (taşıyan), feuille (yaprak, kâğıt). Bu kelimenin karşılıkları dilimizde zaten vardır: **cüzdani, para cüzdani, para çantası**.

potpuri : Fransızca pot (çömlek; kap; testi) + pourri (çürümüş; çözülmeye, dağılmaya başlamış). Pot-pourri (çeşitli et ve sebzelerden yapılan bir yahni türü; her parçası bir başka yerden alınmış müzik). Son anlamıyla dilimizde bir süreden beri kullanılan potpuri için teklif ettiğimiz karşılık: **karmaca**. Örnek: *Rumen orkestrası Balkan ülkeleri folklorundan bir karmaca çalıyordu.*

poşet : Fransızca pochette (ceketin üst sol cebi; küçük paket). Dilimizde naylon torba ve hazır çay paketi için kullanılır.

maktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **torba**. Örnek: *Şu yiyecekleri torbaya koyar mısınız? Poşet çay için: salma (torba) çay.*

pozisyon : Fransızca position (durum; yer, konum). "Oyuncuların alandaki yeri veya sayı yapabilecek durumda olması" anlamında kullanılan bu söz için teklif edilen karşılık: **durum**. Örnek: *Takımımız, iki defa gol durumuna girdiyse de bu durumları değerlendiremedi.*

pragmatizm : Fransızca pragmatisme (uygulayıcılık, faydacılık). Bu kavram için şu karşılıklar dilimizde zaten kullanılmaktadır: **faydacılık, yararcılık**. Örnek: *Amerikan faydacılığı (yararcılığı) daima kaliteli insana değer veriyor.*

pragmatik : **faydacı, yarcı**.

pres : Fransızca presse (baskı makinesi; sıkma makinesi; basın; yoğun iş). Spor terimi olarak, bir takımın karşı kaleye akını sırasında uygulanan yakın savunma ve baskı. Teklif ettiğimiz karşılık: **baskı**. Örnek: *Her iki takım da iyi baskı uygulamaları için oyun bir hayli kilitlendi.*

prestij : Fransızca prestige (itibar, güvenilir olma, saygınlık). Bu kavramın karşılıkları dilimizde vardır: **saygınlık, itibar**. Örnek: *Tuhaf davranışları yüzünden saygınlığını (itibarını) kaybetti.*

prezantabl : Fransızca présentable (sunulabilir, gösterilebilir, gösterişli). Dilimizde "sunulmaya, göstermeye değer, eli yüzü düzgün" anlamlarında kullanılan bu kelime için aynı anlatımlardan faydalanılabilir: **eli yüzü düzgün, gösterişli**. Örnek: *Eli yüzü düzgün (gösterişli) adayların şansı daha fazla.*

prezantasyon : Fransızca présentation (sunuş, takdim; gösterme; görünüş; tanışırma). Görüldüğü gibi dilimizde bu kavramın bütün anlamlarını verecek karşılıklar vardır: **sunma, sunuş, gösterme; tanıştırma**. Örnek: *Konuyu sunuşunuz çok güzel oldu.*

prezante etmek : Fransızca présenter (sunmak; sergilemek; açıklamak; tanıtmak). Bu kavramın karşılıkları dilimizde zaten vardır: **tanıtmak, sunmak**. Örnekler: *Önce size kendimi tanıtayım. Düşüncelerini sunmayı çok iyi biliyor.*

prime-time : İngilizce prime (ilk; baş; asıl; bir şeyin en olgun dönemi) + time (zaman; saat). "Televizyonun en çok izlenen saatleri" için kullanılan bu terime teklif ettiğimiz karşılık: **altın saatler**. Örnek: *Altın saatlerde en çok izlenen kanalı belirlemek üzere bir araştırma yapıldı.*

prodüksiyon : Fransızca production (gösterme, ortaya koyma; oluşum; ürün; üretim; yapım). Dilimizde daha çok sinema ve televizyon terimi olarak kullanılan bu kelime için güzel bir karşılık daha önce teklif edilmiştir: **yapım**. Örnek: *Filmin yapımı için harcanan para milyarları aştı.*

prodüktör : Fransızca producteur. Karşılığı: **yapımcı**. Örnek: *Sanatçı filmin hem yönetmenliğini, hem yapımcılığını üstlendi.*

profil : Fransızca profil (yandan görünüş, insan yüzünün yandan görünüşü). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **görünüş, görüntü**. Örnekler: *Başbakanlar, deneyimli, ülkenin görüntüsü sayılabilecek çeşitli kişilerle ilgi kurar. Otomobil şirketleri görünüş araştırmasına önem verir.*

promosyon : Fransızca promotion (ilerleme, yükselme; artırma, çoğaltma). Son zamanlarda "gazetelerin satışlarını artırmak üzere başvurdıkları armağan kampanyaları" için promosyon kelimesi sıkça kullanılır olmuştur. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **özendirme**. Örnek: *Gazeteler birbirlerinin özendirme kampanyalarını kötülememe konusunda anlaşmışlar.*

prosedür : Fransızca procédure (yargılama usulü; yargılama evreleri). Dilimizde "bir amaca ulaşmak için tutulan yol ve yöntem" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **izlek**. Örnek: *Uçakların satışlarında ihale kanunları ve yönetmeliklerin emrettiği izleğe aynen uyulmuştur.*

protokol : Fransızca protocole (tören düzeni, sözleşme tutanağı). Birinci anlam için teklif ettiğimiz karşılıklar: **tören düzeni, öncelik sırası**. İkinci anlam için: **sözleşme tutanağı, sözleşme**. Örnekler: *Yerinde durmayarak tören düzenini (öncelik sırasını) bozmuştu. İki ülke kültürel iş birliği sözleşmesi imzaladı.*

prototip : Fransızca prototype (ilk örnek). Teklifimiz: **ilk örnek**. Örnekler: *Geçen yıl ilk örnekleri hazırlanan bilgisayarların üretimine geçildi. Çalıkuşu romanındaki Feride, batılı ve aydın Türk kadınının ilk örneği sayılabilir.*

provizyon : Fransızca provision (tedarik, ihtiyat, erzak; avans). Bankacılıkta "bir çekin para olarak karşılığı" anlamında kullanılan bu söz için **karşılık** kelimesini teklif ediyoruz. Örnek: *Bankaların karşılık ve masraf adı altında aldıkları*

paralar, müşterilerinin mağdur olmasına yol açıyor.

provokasyon : Fransızca provocation (kışkırtma, tahrik). Kelimenin karşılığı dilimizde zaten vardır: **kışkırtma**. Örnek: *Ziyaretin kışkırtma olduğunu ileri sürdüler.*

provokatör : kışkırtıcı.

provoke etmek : kışkırtmak.

prömiyer : Fransızca première (birinci, ilk). "Oyunun ilk temsili" anlamında kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **ilk gösteri**. Örnek: *Piyesin ilk gösterisi salı günü yapılacaktır.*

rafting : İngilizce rafting (sal yapmak; sal ile taşımak; sal kullanmak). Dilimizde "sal yarışı" anlamında kullanılmaya başlanan rafting için teklif ettiğimiz karşılıklar: **salcılık, sal yarışı**. Örnekler: *Sal yarışında (salcılıkta) zafer Almanların. Beşinci Avrupa Salcılık (Sal Yarışı) Şampiyonluğu.*

rant : Fransızca rente (gelir, düzenli gelir). Son zamanlarda bir ekonomi terimi olarak yayılmaya başlamıştır. "Bir mal veya paranın emek verilmeden, belli bir süre içinde sağladığı gelir" anlamında kullanılmaktadır. Bu kavram için teklif ettiğimiz karşılık: **getirim**. Örnek: *Getirimi de göz önünde tutulursa, gayrimenkul her zaman kazançlı sayılır.*

rantabl : Fransızca rentable (gelirli; verimli). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **verimli, getirimli**. Örnekler: *En verimli iş yerleri kapanma tehlikesiyle karşı karşıya. Son günlerde hisse senetleri daha getirimli görünüyor.*

rantiye : Fransızca rentier (gelirleri olan kimse). Ekonomi terimi olarak "bankadaki parasının veya hisse senetlerinin geliriyle yaşayan kimse" anlamında kullanılmaktadır. Rant için bazen kullanılan "getiri" sözü, rantie sözüne karşılık bulmakta bizi zorladığı için "rant" a getirim, "rantiye" ye **getirimci** karşılığını teklif ediyoruz. Örnek: *Bazıları, yüksek faizin bir getirimci sınıfı yaratacağını ileri sürüyor.*

reality-show : İngilizce realty (gerçek, gerçeklik) + show (eğlendirici nitelikte gösteri). "Anında tespit edilen gerçek sahneler" olarak dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuz **gerçekleme (gösterisi)** karşılığını önermiştir. Örnekler: *Gerçekleme gösterilerinin Türkiye'deki örnekleri hızla artıyor. "Yakın Takip, Olay Var, Sıcağı Sıcağına, Kayıp Aranıyor, Yangın Var" bu türün örnekleridir. Hülya Uğur'un sunduğu Apolitik adlı gerçekleme gösterisinde bu akşam yine birbirin-*

den ilginç konularla politika üzerine sohbet var.

refüj : Fransızca refuge (taşların çok geçtiği yollarda yayaların karşıdan karşıya geçmesi için yolun ortasında düzenlenmiş kaldırım, orta kaldırım). Bunun için Türkçe Sözlük'te de belirtildiği gibi **orta kaldırım** sözü önerilmiştir. Örnekler: *Sürüklenen kamyon orta kaldırıma takıldı. Başkent'in orta kaldırımlarında bulunan çimler terk edilmiş bir görünüm veriyor.*

rehabilitasyon : Fransızca réhabilitation (bir kimsenin iş yapmaya engel olan sakatlığını veya yetersizliğini gidermek amacıyla uygulanan tedavi). Bu söz ekonomide de geçer. Tıp ve ekonomi dallarındaki kullanımları için Kurulumuz, **iyileştirme** sözünü önermektedir.

reklâm spotu : reklâm ışıntısı. *bk. spot.*

rekolte : İtalyanca ricolte (tarımda bir yılda derlenen ürünlerin bütünü). Bu söz için Kurulumuzun önerisi (**toplam ürün ve (yıllık) ürün**)'dür. Örnekler: *Pamukta Ege yıllık ürünü % 41'i oluşturunuyor. Bu yıl bölgede 550 bin ton fındık toplam ürünü bekleniyor.*

rekonstrüksiyon : Fransızca reconstruction "yeniden yapma, inşa etme, yeniden kurma, imar etme" anlamlarında kullanılmaktadır. Bu söz için önerimiz **yeniden kurma**'dır.

resepsiyon : Fransızca reception (alma; karşılama; kabul töreni; kabul; kabul yeri). İki anlamıyla dilimizde yaygınlaşmaya başlamıştır. 1) Resmî ziyafet. Eskiden "resmî kabul" (i uzun değil, ilk hece vurgulu) denilen bu kavram için teklif ettiğimiz karşılık: **kabul töreni**. Örnek: *Dolmabahçe Sarayı'nda verilecek kabul törenine 500 kişi çağrıldı.* 2) Otel vb. yerlerde müşteri kabul edilen bölüm. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **kabul yeri**. Örnek: *Otele yerleşmek için önce kabul yerine başvurmamak gerekiyor.*

resesyon : Fransızca recésion (gerileme; piyasadaki durgunluk). Dilimizde daha çok piyasadaki durgunluğu anlatmak için kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılık: **durgunluk**. Örnek: *Ekonomide süregelen durgunluk, aynı zamanda işsizliğe de yol açıyor.*

restitüsyon : İngilizce restitution, "var olmayan veya bir bölümü var olan yapıların belgelerine dayanarak özgün biçime kavuşturulması" anlamında kullanılmaktadır. Bu söz için önerimiz **yeniden tasarımı**'dır.

restorasyon : Fransızca restauration "onarma, yeniden canlandırma, onarip ilk durumuna getirme" anlamındadır. Bu söz için önerdiğimiz karşılıklar **yenileme** ve **onarım**'dır. Örnek: *Onarıma muhtaç olmasına rağmen yeterli ödenek gönderilmediği için kütüphane içten içe çürüyor. Aynı kökten dilimizde restore sözü de vardır. "Etmek" yardımcı fiiliyle kullanılan bu söz için önerimiz yenilemek ve onarmak'tır. Örnek: 1991'de Garanti Koza İnşaat'ın yenilediği eski lengerhane 1993'te müze olarak hazırlandı.*

revalüasyon : Fransızca réévaluation (bir paranın değerini, altına veya döviz göce yeniden ayarlama). Bu söz için **değer artırma** karşılık olarak önerilmiştir. Örnek: *Eğer gazeteciler biraz sıkıştırmış olsalardı, Törünler, lirada değer artırmanın bir gün sonrasında, piyasalarda yaşanacak durumu da açıklayabilirdi.*

revizyon : Fransızca révision (düzeltme, değiştirme). Bu kelime için dilimizde güzel karşılıklar vardır: **düzeltilme, yenileme, yenilenme**. Örnekler: *Son düzeltmede (yenilemede) hesaplanan büyüme hızı % 2 idi. Kabinedeki yenilenme beklentileri boşa çıktı.*

revize edilmek : **düzeltilmek, yenilenmek.**

revize etmek : **düzeltilmek, yenilemek.**

revizyonist : **değişimci**. Örnek: *Değişimciler, doktrinin esaslarını bozdular.*

reyting : İngilizce rating (sınıflandırma, takdir). Son zamanlarda "ülkenin veya kuruluşların ekonomik durumunu, ödeme gücünü değerlendirme" anlamında bir iktisat terimi olarak kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılıklar: **değerlendirme, takdir**. Örnekler: *Değerlendirme (takdir) kuruluşu, değerlendirme (takdir) notu.*

rölanti : Fransızca ralenti "ağırlaştırılmış, ağırlaştırma" anlamlarındadır. Fiili ralentir'dir. Bu söz için önerimiz **yavaşlatılmış**'tır. Örnek: *Türkiye'de ekonomik kriz patlamadan önce bazı projeler ister istemez yavaşlatılmıştır.*

rölantide : **askıda, yavaşlatılmış.**

rölanti oynamak : (oyunu) **ağırdan almak.**

rölantiye almak : **yavaşlatmak, (motorlu araçlarda) boşa almak, boşa durmak.**

rövanş : Fransızca revanche (öç; öç alma; ikinci karşılaşma). Sporda, "bir takımın veya bir sporcunun yenildikten sonra

aynı rakiple ikinci defa karşılaşması" anlamında kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **ikinci karşılaşma**. Örnek: *Oyuncular, ikinci karşılaşmada rakiplerine göz açtırmayacaklarını söylediler.*

rövanşı almak : Karşılığı: **ikinci karşılaşmayı kazanmak**.

sabotaj : Fransızca sabotage (baltalama). Dilimizdeki karşılığı: **baltalama**. Örnek: *Kazada, baltalama ihtimali de gözden uzak tutulmuyor.*

sabote etmek : Fransızca saboter (baltalamak) fiilinden. Dilimizde bu söz için güzel bir karşılık zaten vardır: **baltalamak**. Örnek: *Kışkırtıcı sözler ülkemizin gelişmesini baltalamaktadır.*

Yangın çıkarmak suretiyle baltalamak için dilimizde özel bir kelime vardır: **kundaklamak**.

sansasyon: Fransızca sensation (duyulanma; güçlü heyecan). Dilimizde "insanlar üzerinde yaratılan güçlü heyecan ve ilgi" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **dalgalanma, dalgalandırma**. Örnek: *Bazı haberlerin verilmiş tarzı halk üzerinde dalgalanma yaratıyor.*

sansasyonel: dalgalandırıcı. Örnek: *Dalgalandırıcı haberlerle ortalığı karıştırıyorlar.*

santra : Fransızca centre (merkez). Sporda, oyunun başlatıldığı merkez. Teklif ettiğimiz karşılık: **orta yuvarlak**. Örnek: *Topu orta yuvarlağa koydu ve oyuna başladı.*

santrafor : İngilizce center (merkez) + fore (ön). İleri ucun ortasında yer alan oyuncu. Karşılığı: **orta uç**. Örnek: *Takımın genç orta ucu çok başarılı bir oyun çıkardı.*

seans : Fransızca séance (mesleğini veya sanatını yapan bir kimsenin yanında, o kimsenin mesleği ile ilgili bir iş için harcanan süre, aralıksız bir iş için harcanan süre). Bu kelime için Kurulumuz, **oturum** sözünün uygun bir karşılık olacağı konusunda birleşmiştir. Örnek: *Oturumun ilk yarım saatinde gösterge bin 341 puanlık bir artışla 20 bine dayandı.*

seksiyon : Fransızca section (bir kuruluştaki veya bir bilgi şöleninde yönetim birimlerinden her biri). Bu söz için Kurulumuz, **bölüm** kelimesinin uygun bir karşılık olduğu görüşünde birleşmiştir. Örnekler: *Bankamızın ilgili bölüme bakan müdürü, bugün gelmeyecek. Biz, bildirimizi B bölümünde okuyacağız.*

self-servis : İngilizce self (kendisi, kendine) + service

(hizmet). Teklifimiz: **seçal**. Örnek: *Bazı lokantalarda hizmet seçal şeklinde veriliyor.*

seminer : Fransızca séminaire (bir konu üzerinde toplu çalışma). Teklif edilen karşılık: **toplular çalışma**. Örnekler: *Vakıf, demokrasi konulu bir toplular çalışma düzenledi. Öğrenciler belli bir konuda toplular çalışma ödevi hazırlayacaklar.*

sempati : Fransızca sympathie (duygudaşlık, kanı kaynama, cana yakınlık). "Bir insanın bir başkasına karşı duyduğu sevgi ve yakınlık" anlamında kullanılan sempati için dilimizde şu karşılıklar uygun düşmektedir: **yakınlık, cana yakınlık, sevimlilik**. Örnek: *Türk olduğumuzu söyleyince Macarların yakınlıklarını tebessümlerinden hissediyoruz.*

sempati duymak : **kanı kaynamak**.

sempatik : Fransızca sympathique (sevimli, cana yakın, candan). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **sevimli, cana yakın**. Örnek: *Sevimliliği (cana yakınlığı) ile bütün bakışları üzerinde topluyordu.*

sempozyum : Fransızca symposium (şölen; bilimsel şölen, belli bir konunun tartışıldığı bilimsel toplantı). Teklif ettiğimiz karşılık: **bilgi şöleni**. Örnek: *Önümüzdeki ay bir "Türk Dünyası Bilgi Şöleni" düzenleyeceğiz.*

septom: Fransızca symptome (belirti, alâmet, araz). Komisyonumuz **belirti** karşılığını daha önce **sendrom** için teklif etmişti. Doç. Dr. Salih Murat Akkın'dan aldığımız ve Türk Dili dergisinin Nisan (1995) sayısında yayımladığımız mektupta **belirti**'nin **septom** karşılığı olması gerektiği, **sendrom** için ise **hastalık tablosu** teriminin tıp pratiğinde yerleştiği ifade edilmektedir. Akkın'ın uyarısı doğrultusunda **septom** için teklif edilen karşılık: **belirti**. Örnek: *Bu hastalığın en önemli belirtisi yüksek ateştir.*

sendrom: Fransızca syndrome (hastalıkla ilgili belirtilerin tümü). Tıptaki kullanılışı için teklif edilen karşılık: **hastalık tablosu**. Örnek: *Bu hastalık tablosu birden fazla etkenle ortaya çıkabilir.*

Sendromun dilimizde mecaz olarak kullanılan "kriz, buhran, sıkıntı" anlamı için teklifimiz: **sıkıntı**. Örnekler: *Önümüzdeki günlerde "Eylül sıkıntısı"nın psikolojik etkisiyle dövize yönelik bir talep oluşabilir. Partilileri önümüzdeki aylarda bir "genel başkan sıkıntısı" bekliyor.*

sentir : İngilizce center (merkez). Dilimizde **merkez**

kelimesi bulunmasına rağmen son zamanlarda sentir kelimesi çeşitli kurum ve kuruluşların isimlerinin arkasına eklenmektedir. Bunların başlıcaları, teklif ettiğimiz karşılıkları ile birlikte şunlardır. Media center: **iletişim merkezi**; check up center: **tam bakım merkezi**; trade center: **ticaret merkezi**; flower center: **çiçek pazarı**.

sezon : Fransızca saison (mevsim). Bu kavram için dilimizde zaten güzel bir kelime vardır: **mevsim**. Örnek: *İki takım da yeni mevsime büyük bir ümitle başlamışlardı.*

side effect : İngilizce side (yan, taraf) + effect (etki, sonuç). İlaçların istenmeyen etkilerini anlatmak için tıp alanında kullanılan bu kelimeye Türkçe bir karşılık da yine doktorlarımız tarafından bulunmuştur: **yan etki**. Örnek: *İlaçın en çok rastlanan yan etkileri, mide ağrısı, sindirim yolu kanamaları ve gizli kanama gibi bulgulardır.*

siesta : İspanyolca siesta (öğle uykusu). "Sıcak ülkelerde, öğle uykusunu uzatarak işe başlama saatini daha ileriye alma" anlamında kullanılan bu kavram için teklif ettiğimiz karşılık: **öğle uykusu**. Örnek: *Akdeniz ülkelerinin çoğunda görülen öğle uykusu uygulaması Çeşme'de de başladı.*

simultane : Fransızca simultané (eş zamanlı, aynı anda olan). Son zamanlarda daha çok, "anında yapılan sözlü tercüme" için kullanılan simultane sözü için teklif ettiğimiz karşılık: **anında**. Örnek: *Görüşmeler anında çeviriyle dev bir ekrandan yansıtılacak.*

single : İngilizce single (tek, bir; özel; tek kişilik). Son zamanlarda müzik dünyasında, "tek kişi tarafından doldurulan kaset veya yoğun teker" anlamında kullanılan single sözünün bu anlamı için teklif ettiğimiz karşılık: **tekli**. Örnek: *Sanatçının yeni çıkan teklisi, önümüzdeki günlerde piyasaya sürülecek.*

skor : İngilizce score (oyunda kaydedilen sayı veya puan). Sporda, "sayı bakımından mevcut durum veya sonuç" anlamında kullanılmaktadır. Karşılaşma henüz bitmemişse **durum**, bitmişse **sonuç** kelimelerinin kullanılması teklif edilmektedir. Örnekler: *Şu anda durum 2-1. Karşılaşma 3-1'lik bir sonuçla bitti.* Bazı durumlarda **sayı** kelimesi kullanılmalıdır. Örnek: *Efes'in başarılı çalıştırıcısı sadece sayıya sevindi.*

skorboard : İngilizce score + board (tahta). Takımların kazandığı sayıları gösteren tabelâ. Teklif edilen karşılıklar: **sayı göstergesi**, **sayı levhası**. Örnek: *Şu anda sayı göstergesine*

(levhasına) bakıyoruz; durum: 56-52.

slogan : İskoçyalı bir klanın savaş narası olan "gaelce slaugh-ghairm" sözlerinden çıkmış olan slogan, bugün "kısa ve çarpıcı propaganda sözü" anlamında kullanılmaktadır. Bu kavram için, Oğuz Kağan Destanı'nda "savaş narası", bugünkü Kırgız Türkçesinde ise tam olarak slogan karşılığında kullanılan bir sözü teklif ediyoruz: **uran**. Örnekler: *Lise ve dengi okullar arasında sigaraya karşı uran yarışması düzenlendi. Meydana toplananlar Kıbrıs lehinde çeşitli uranlar attılar.*

snack-bar : İngilizce snack (kısım, porsiyon) + bar. "Günün her saatinde çabucak yemek yenilebilen lokanta" anlamında kullanılan snack-bar için teklifimiz: **atıştırma yeri, atıştırmalık**. Örnek: *Ağır lokantalar artık revaçta değil; insanlar atıştırma yerlerine (atıştırmalıklara) daha çok rağbet ediyor.*

sofistike : Fransızca sophistiqué (karıştırılmış, hileli; yapmacıklı; teknolojiye çok gelişmiş, ileri).

Felsefedeki anlamı için teklifimiz: **yanıltıcı**. Örnek: *Yanıltıcı bir muhakeme tarzı var.*

Teknolojideki anlamı için teklifimiz: **karmaşık**. Örnek: *Günümüzün karmaşık silah sistemleri askerliği tam bir uzmanlık alanı hâline getirdi.*

Aşağılayıcı, kötüleyici anlam için teklifimiz: **bilmiş**. Örnek: *Arjantinliler, kendilerini bölge ülkelerine göre daha üstün, daha kültürlü, daha bilmiş buluyorlar.*

software : İngilizce software (bilgisayara verilen plân, program ve çeşitli belletimler). Bu kelimenin **yazılım** sözüyle karşılanması Kurulumuzca kabul edilmiştir. Örnek: *Daha fazla yazılım ve güç artırımıyla yarının gelişmiş başka ürünleri ortaya çıkacak.*

sorti : Fransızca sortie (çıkış). Son zamanlarda özellikle uçakların bir yeri bombalamak üzere alandan çıkışları için kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **çıkış**.

sorti yapmak : Sorti sözü daha çok "yapmak" fiiliyle birlikte kullanılmaktadır. Teklif ettiğimiz karşılık: **çıkış yapmak**. Örnek: *Hava kuvvetlerimize ait uçaklar bugün altı çıkış yaptı.*

spekülasyon : Fransızca spéculation (felsefede tasavvur; soyut ve anlaşılmaz düşünce; vurgunculuk). "Soyut ve anlaşılmaz düşünce, konuyu saptırarak boş konuşma" anlamı için teklif ettiğimiz karşılık: **düşüntü**. Örnek: *Bu konudaki düşüntü-*

lerden artık herkes bıktı.

İş hayatındaki spekülasyon için şu karşılık dilimizde zaten vardır: **vurgunculuk**. Örnek: *İnşaat işlerinde vurgunculuk yaparak zengin oldu.*

spekülâtif : Fransızca spéculatif. Ticarî anlam için karşılığı: **havadan, açıktan**. Örnek: *Dövizdeki açıktan (havadan) artışların işe yaramadığı görüldü.*

“Soyut ve anlaşılmaz düşünce, boş söz” anlamıyla ilgili olarak teklif edilen karşılık: **düşüntülü**. Örnek: *Düşüntülü konuşmalarla öldürülecek vaktimiz yok.*

spekülâtör : Fransızca spéculateur. Karşılığı: **vurguncu**. Örnek: *Düşük fiyattan topladığı hisseleri yüksek fiyattan satan vurguncu köşeyi dönüyor.*

spesifik : Fransızca spécifique (özü, kendine has; özel, hususî). Teklif ettiğimiz karşılıklar: **çok özel, özellikli**. Örnek: *Eski para koleksiyonculuğu ve alım satımı çok özel (özellikli) bir konu.*

spesiyal : Fransızca spécial (olağan üstü; seçkin; özel). Son zamanlarda dilimizde bu kelime “özel, kendine özgü” anlamlarında kullanılmaktadır. Biz de aynı karşılıkları teklif ediyoruz: **özel, kendine özgü**. Örnek: *Bu alışveriş yerinin özel (kendine özgü) bir havası var.*

spesiyalite : Fransızca spécialité (özellik; uzmanlık). Son zamanlarda bu söz, “lokantadaki özel yemek” anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklifimiz: **özel yemek**. Örnek: *Lokantamızın bugünkü özel yemeği hünkârbeğendir.*

sponsor : İngilizce sponsor (kefil; vaftiz babası; manevî baba). Dilimizde bir işi, bir faaliyeti, bir programı destekleyen şirket veya kişi anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **destekleyici**. Örnek: *Destekleyici kuruluşlar kitapların yayımlanmasını kolaylaştırıyor.* “Sponsorluğu ile” ifadesi için **desteğiyle** kelimesi kullanılmalıdır. Örnek: *Geçen haftaki karşılaşmalar, büyük kuruluşların desteğiyle yapıldı.*

spot : İngilizce spot (yer; benek, nokta; ayıp; projektör ışığı; peşin). Basın yayın organlarında son zamanlarda peşin piyasayı anlatmak üzere kullanılan spot için dilimizde zaten karşılık vardır: **peşin**. Örnek: *Bugünkü peşin piyasa değerleri, hâlâ Ekim fiyatları seviyesinde.*

spot satış : peşin satış.

“Projektör ışığı” anlamı için teklif ettiğimiz karşılık:

ışını. Örnek: *İşınların altındaki genç adam elindeki kırmızı gülle “değişim”i anlatıyordu.*

spot lâmbası : ışıntı lâmbası.

stabil : oturmuş, istikrarlı, sabit.

stabilizasyon : Fransızca stabilisation (dengeleme; sağlama; sürükletme). Bu söz için teklif ettiğimiz karşılıklar: **istikrar, oturmuşluk, sabitlik**. Örnek: *Türkiye son zamanlardaki uygulamalarla belli bir istikrarı (oturmuşluğu, sabitliği) yakaladı.*

stabilize : oturtulmuş, sabitleştirilmiş.

stabilize yol : berkitme yol. Örnek: *Berkitme yolların üzerine sıkıştırma işleminden sonra asfalt kaplama yapılır.*

stagflasyon : Fransızca stagflation (ekonomideki durgunluk ve enflasyonun aynı anda yaşanması). Bu söz için Kurulumuz, **durgun şişkinlik** karşılığını önermiştir. Örnek: *Gerekli önlemler alınmazsa durgun şişkinliği konuşmak değil yaşamaya başlayacağız.*

stand-by : İngilizce (yedekte bulunan). “İstikrar programı uygulamakta olan ülkelere IMF ‘nin bu programı desteklemek üzere, belli şartlara bağlı olarak verdiği kredi” anlamında kullanılan stand-by için uygun bulduğumuz karşılık: **destek**. Örnek: *Destek anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra IMF, anlaşmadaki şartların uygulanıp uygulanmadığını denetleyecek.* Bu kavram dışında **yedekte** karşılığı kullanılmalıdır. Örnek: *Cep telefonlarımız herkesin sustuğu yerde konuşmaya devam eder, tam 24 saat yedekte kalabilir.*

star : İngilizce star (yıldız). Ünlü sanatçılar için kullanılan star yerine biz de **yıldız** diyebiliriz. Örnek: *Hollywood’un ünlü yıldızları dün İstanbul’daydı.*

start : İngilizce start (başlamak). Daha çok bir spor terimi olarak yaygınlaşan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılıklar: **başlama, çıkış**. Emir olarak kullanıldığı zaman **başla** kelimesi tercih edilmelidir. Özellikle bilgisayarda **start** komutu için **başla** kelimesi kullanılmalıdır.

start vermek : başlatmak. Örnek: *Hakem düdüğüni çalarak yarışı başlattı.*

start yeri : başlama yeri.

stopper : İngilizce stopper (tıkaç; durdurucu). Futbolde, savunmanın önünde görev yapan ve topu kesip dağıtan oyuncu. Karşılığı: **durdurucu**. Örnek: *Takımın durdurucuları üstün bir*

başarı gösterdiler. Alman hoca, Semih'i durduruculuğa çekmeyi düşünmüyor.

stres : İngilizce stress (fizyolojik veya psikolojik sebeplerden kaynaklanan ve sinir sistemini aşırı derecede yıpratarak organizmada sıkıntı, gerginlik, yorgunluk, dikkat dağınıklığı yaratan rahatsızlık). Bu kelimeye karşılık olarak **gerginlik** sözü uygun görülmüştür. Örnek: *Sporcuların bu gerginliğe nasıl dayandıklarına doğrusu hayret ediyorum.*

strese girmek : gerginliğe girmek.

stresli : gergin. Örnek: *Gergin bir hayat.*

suare : Fransızca soire. Bu söz Türkçede iki anlamda kullanılmaktadır. Bunlardan biri "gece oynanan tiyatro veya sinema gösterisi", diğeri ise "akşam yemeğinden sonra yapılan eğlence, toplantı" dır. Kurulumuz, bu söz için **akşamlik** kelimesini karşılık olarak önermiştir. Örnek: *Sanatçılara verilen bir akşamlığa gitmiştim, beni kimse tanımadı.*

sübvansiyon : Fransızca subvention (yardım; devletçe yapılan para yardımı, para desteği). Teklif ettiğimiz karşılık: **destekleme.** Örnek: *Ülkenin bazı ürünlerine dünya pazarlarında rekabet imkânı sağlamak için ihracat desteklemeleri yapıyor.*

sübvansiyon etmek : desteklemek. Örnek: *Balıkçılık, hükümetlerin en çok desteklediği sektörlerden biridir.*

süpermarket, hipermarket, grosmarket : satış sarayı. Örnek: *Ankara'da birkaç satış sarayı birden açıldı.*

şilt : İngilizce shield. Bu söz Türkçede "üzerinde genellikle bir kurum veya kuruluşun adı, işareti kazılmış olan ve takdir için armağan olarak bir kimseye veya gruba verilen kalkan biçiminde levha" anlamında kullanılmaktadır. Bu söz için Kurulumuzun önerisi **ergilik**'tir. Örnek: *Şehir Tiyatrolarına emeği geçenlere ergilik verilecek.*

šov : İngilizce show (gösteriş, görünüş, gösteri). Daha çok sahne ve ekrandaki eğlendirici programlar için kullanılan şov kelimesine karşılık olarak **gösteri** sözü dilimizde tutunmuş ve yerleşmiştir. Ancak son zamanlarda şov ile kurulan İngilizce çeşitli birleşik kelimeler yayılmaktadır. Bunlar için teklif edilen karşılıklar da aşağıdaki maddelerde sıralanmıştır.

šovmen : İngilizce showman (tiyatro, sirk vb. sahibi, reklâmcı). Dilimizde daha çok, sahne ve ekranda gösteri yapan kimseler için kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz

karşılık: **gösteri adamı.** Örnek: *Gösteri adamı olmak (gösteri adamlığı) yetenek isteyen bir iştir.*

šovrum : İngilizce show ve room (oda). İngilizce show-room (sergi salonu). Teklif ettiğimiz karşılık: **sergi evi.**

šov yapmak : Dilimizde daha çok "gösteri yapmak" anlamında kullanılmaktadır. Bu anlam için teklif ettiğimiz karşılık: **gösteri yapmak.** Örnek: *Konuyu anlatacağına gösteri yapıyor.*

tabldot : Fransızca table d'hôte (ev sahibi sofrası). Karşılığı: **seçmesiz yemek.** Örnek: *Seçmesiz yemek usulünde belli yemekleri yemek zorundasınız.*

taç : İngilizce touch (dokunma, değme). Topun, alanın yan çizgilerinden dışa çıkması. Teklif ettiğimiz karşılık: **yan.**

taca çıkmak : yana çıkmak.

taç atmak (atışı yapmak) : yan atışı yapmak.

taç çizgisi : yan çizgisi.

Örnekler: *Abdullah, topun yana çıkmasına engel olmadı. Yan atışını Tayfur kullanacak.*

talk şov : İngilizce talk (konuşma) + show (gösteri, gösteriş). Son zamanlarda ekranda moda olan talk şov, "televizyonda sohbet programı sunan, fakat sohbetten çok kendi sunuculuğunu bir gösteriye çeviren kimselerin yaptığı iş" için kullanılmaktadır. Bu anlamda iki karşılık teklif ediyoruz: **çene yarıştırmaya** (orta oyunundan), **söz gösterisi.** Örnek: *Televizyondaki söz gösterisi (çene yarıştırmaya) programını seyrettiniz mi?*

talk şovcu : Yukarıdaki maddede anlatılan işi yapan kişi. Teklif ettiğimiz karşılık: **çene yarıştırmacı.** Örnek: *Çene yarıştırmacılık son zamanlarda geçerli bir meslek hâline geldi.*

tayming : İngilizce timing (ayarlamak, saat tutmak). Son yıllarda "bir iş için uygun zamanı seçmek" anlamında dilimizde kullanılmaya başlanan timing için teklif ettiğimiz karşılık: **zamanlama.** Örnek: *Zamanlamayı iyi yapmak, başarının şartlarından biridir.*

tempo : İtalyanca tempo (zaman). Dilimizde "gidiş, hız, ilerleyiş, gelişme hızı" anlamlarında kullanılmaktadır. Bu anlam için tekliflerimiz: **gidiş, hız.** Örnekler: *Maiyetindekiler onun çalışma hızına yetişemezlerdi. Hayatın ekonomik gidişi içinde sanata fazla yer ayıramıyoruz.*

Müzikteki tempo için teklifimiz: **vuruş.** Örnek: *Bu par-*

çanın vuruşu çok ağır.

tempo tutmak : vuruş tutmak. Örnek: *Hep birlikte vuruş tutmaya başladık.*

test etmek : İngilizce test (tasfiye etmek; imtihan etmek; mihenge vurmak, denemek; tahlil etmek). Son zamanlarda "denemek, mihenge vurmak" anlamlarıyla dilimizde kullanılmaktadır. Bu anlamlar için teklif ettiğimiz karşılıklar: **denemek, ölçmek**. Örnek: *Denemeden (ölçmeden) karar vermeyiniz.* Reklâmlarda "tadına bakmak" yerine de bazen "test etmek" kullanılmaktadır. Bu durumda **tadına bakmak** tercih edilmelidir.

think-tank : İngilizce think (düşünme) + tank (sarnıç; depo; tank). Think-tank (beyin takımı). Fikir üreten uzmanlar grubunu anlatmak üzere son zamanlarda sıkça kullanılmaya başlayan bu terim için teklifimiz: **beyin takımı**. Örnek: *Hükümetlere ve partilere bağımlı beyin takımları başarılı olamıyor.*

tiraj : Fransızca tirage. Gazetecilik veya dergicilikte sık sık karşımıza çıkan bu söz, "bir basılış sırasındaki baskı sayısı" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz, **baskı sayısı** sözünün bu kelime için uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Yazar, gazetesinin baskı sayısında önemli bir artış olduğunu belirtti.*

tonmayster : İngilizcede ve Almancada kullanılan tonmaister, radyo ve televizyonda "ses sorumlusu, ses yönetmeni" anlamındadır. Bizde de bu anlamda kullanılmaktadır. Bu söz için önerimiz **ses yönetmeni**'dir. Örnek: *Yapımcılığını İlhan Şeşen'in, ses yönetmenliğini ise S. Gücün'ün üstlendiği kaset 28 Kasım'da piyasaya çıkıyor.*

transformasyon : Fransızca transformation, Lâtincede trans (ötesinde) + formare (biçimlemek, biçimlenmek). Son zamanlarda daha çok toplumumuzdaki değişimi anlatmak üzere kullanılan bu kelime için teklif ettiğimiz karşılıklar: **dönüşüm, biçim değiştirme, şekil değiştirme, kabuk değiştirme**. Daha güçlü bir anlatım için **kabuğunu çatlatma** deyiimi de kullanılabilir. Örnekler: *Toplumumuz büyük bir dönüşüm içinde. Toplumumuz biçim değiştiriyor (şekil değiştiriyor, kabuk değiştiriyor, kabuğunu çatlatıyor).*

trend : İngilizce trend (eğilim). "Belirli değişkenler kümesinin aynı doğrultuda gösterdikleri düzenli değişim" anlamında kullanılan trend için teklifimiz: **eğilim**. Örnek: *Borsa,*

tırmanma eğilimini sürdürdü.

tripleks : üç katlı. Örnek: *Yapsatçılar daha geniş mekânlara olan rağbete bakarak bahçe içinde üç katlı evlere yöneldiler.*

tubeless : Fransızca tubeless (iç lastiği olmayan). Bu kelime için Kurulumuzun önerdiği karşılık **içsiz**'dir. Örnek: *Artık otomobilime içsiz lastikler taktıracağım.*

underwriting : İngilizce underwriting. Bu söz dilimizde, "bir komisyon veya prim karşılığında sigorta riskinin üstlenilmesi" anlamında kullanılmaktadır. Bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **üstlenim** sözünü önermektedir. Örnek: *Satış garantilemek ve sağlıklı sonuca varmak için alış verişe aracılık edecek bir üstlenim kurumuna ihtiyaç duyuldu.*

ütopya : Yunanca utopia (olmayan ülke). "Gerçekleştirilmesi imkânsız görünen tasarı ve düşünce" için dilimizde zaten güzel bir kelime vardır: **hayal**. Örnek: *Türkiye topraklarında bir başka devlet kurulması hayaldir.*

Ütopya kelimesi edebiyatta "hayal edilen ülke" anlamında kullanılır. Bu anlam için karşılık: **hayal ülke**. Örnek: *"O Belde" şiirinde Haşim, bir hayal ülke tasavvur ediyordu.*

ütopik : hayalî. Örnek: *Hayalî gayelerle ömrünü tüketti.*

ütopist : hayalci. Örnek: *Romanın kahramanı hayalci bir karaktere sahip.*

"Hayal" ile "düş" kelimeleri karıştırılmamalıdır. Düş, "rüya" demektir, "hayal" yerine kullanılmamalıdır. "Hayal kırıklığı" yerine "düş kırıklığı" denirse "rüya kırıklığı" gibi tuhaf bir anlam ortaya çıkar.

valüasyon : Fransızca valuation (değer biçme, kıymet, bir malın değerini belirleme). Kurulumuzun bu kelime için önerdiği karşılık **değerleme**'dir. Örnek: *Bir ülkenin ihracatı ile ithalatı arasındaki fark giderek açılıyorsa, ortada bir değerlendirme meselesi var demektir.*

vanmen şov : İngilizce one man show (tek adam gösterisi). Teklif ettiğimiz karşılık: **tek adam gösterisi**. Örnek: *Bu oyun, tek adam gösterisine döndü.*

versiyon : Fransızca version (çeviri; varyant; anlatış biçimi, yorum). Dilimizde "bir metin veya eserin farklı nüshaları" için kullanılan versiyonun Türkçede zaten karşılığı vardır: **nüsha**. Örnek: *Metnin yeni bir nüshasını bulduk.*

Son zamanlarda film, dizi vb. eserlerin farklı uyarlama-

ları için de versiyon kelimesi kullanılmaktadır. Bu anlam için teklifimiz: **biçimleme**. Örnek: *Türk seyircisinin severek izlediği Mavi Ay adlı dizinin yerli biçimlemesi olan Limon, önümüzdeki günlerde ekrana gelecek.*

viyadük : Lâtince via (yol) ve ductus (ulaştırma). Dili-mizde “vadi veya ırmak üstünden geçen, ayaklar üzerine otur-tulmuş, yüksek bir köprü şeklindeki yol” anlamında kullanıl-maktadır. Teklif ettiğimiz karşılık bir sıfat tamlamasıdır: **köp-rü yol**. Örnekler: *Hamzadere köprü yolu, Molla Gürani köprü yolu.*

vizyon : Fransızca vision, Lâtince visio (görme işi, görüş, görme). Önceleri sinema terimi olarak kullanılan vizyona **gösterim** şeklinde güzel bir karşılık bulunmuştu. Örnek: *Yeni sinema mevsiminde gösterime girecek filmler şunlardır. Ancak kelime son zamanlarda “uzak görüşlülük”, “geniş görüşlülük” an-lamlarında da yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Vizyonun bu anlamı için dilimizdeki uzak görüşlülük ve geniş görüşlülük kelimelerini kullanabiliriz.*

vizyon sahibi : Vizyon kelimesi son zamanlarda daha çok “vizyon sahibi” şeklinde yaygın bir kullanışa sahip olmaktadır. Oysa Türkçemizde bunun için birçok güzel karşılıklar vardır: **geniş görüşlü, geniş ufuklu, görüş sahibi, ileri görüşlü, uzak görüşlü, ufku geniş.**

vokal : Fransızca vocal, Türkçede birkaç anlamda kul-lanılır. Temel anlamı sesle ilgilidir. Bunun dışında “müzik, şarkı, opera, oratoryo gibi insan sesi için yapılmış besteler, ses müziği” anlamında kullanılır. Gramerde ise a, ı, o gibi seslileri anlatan bir terim olarak geçer. Dolayısıyla bu kelime için önerdiğimiz karşılıklar müzikte **seslik** ve gramerde **ünlü**’dür. Örnekler: *Şarkıların hepsi ilginç sesliklerle süslenmiş. Sa-natçının yeni çıkacak olan kasetindeki birkaç şarkıya seslikte arkadaşlık edeceğiz. Türkçe, ünlüleri bol bir dildir.*

vokalist : Fransızca vocalist (bir müzik parçasını okuyan veya bir şarkıcının parçasını okurken ona eşlik eden). Bu söz için önerilen karşılık **seslikçi**’dir. Örnekler: *Konser için hazırlanan dev sahnede 30 kişilik orkestranın yanı sıra dansçılar, seslik-çiler de görev alacak. Son günlerde zevkle dinlediğimiz sanat-çının Nilüfer’in seslikçisi olduğunu biliyor musunuz?*

walkman : İngilizce walkman (pille çalışan, kulaklık aracılığı ile müzik dinlemeye yarayan ve insanın üzerinde taşı-

yabileceği teyp). Bu kelimeye Kurulumuz, **gezerçalar** veya **yürürçalar** karşılıklarını önermiştir. Örnek: *Yeni aldığı gezer-çalar (yürürçalar) onu oyalıyordu.*

zaping : İngilizce zapping (vurmak; ünlem olarak bom). İngiliz argosuna ait bu kelime “televizyon kanallarında gezin-mek” anlamını kazanmış ve bu anlamla Türkçede de kullanılır olmuştur. Teklif ettiğimiz karşılık: **geçgeç**.

zaping yapmak : Teklif edilen karşılık: **geçgeçlemek, geçgeç yapmak**. Örnek: *Televizyonda geçgeçlemek (geçgeç yapmak) pek çok kimsenin zevki hâline geldi.*

TÜRKÇE KARŞILIKLAR DİZİNİ

- A -

açığa düşme	: Ofsayt
açığa düşmek	: Ofsayta düşmek
açığa düşürememek	: Ofsaytı bozmak
açığa düşürme gerekçesi	: Ofsayt gerekçesi
açığa düşürmek	: Ofsayta düşürmek
açığa düşürme taktiği	: Ofsayt taktiği
açıklamak	: Deklâre etmek
açıklanmak	: Deklâre edilmek
açık oturum	: Panel
açıktan	: Spekûlâtif
(oyunu) ağırdan almak	: Rölanti oynamak
akışkan	: Likit
akışkanlık	: Likidite
aksakal	: Duayen
akşamlik	: Suare
alan	: Plâtform
alan tutma	: Alan markajı
altın saatler	: Prime-time
alt küme	: Klâsman grubu
amaç	: Misyon
ana kent	: Metropol
anında	: Simultane
anî akın	: Kontratak
anlamsız	: Absürd
anlayış	: Mantalite
anlık	: Palyatif
anlık (görünüş)	: Enstantane
ara kazanç	: Arbitraj
arkadaş	: Partner
arka plân	: Back ground
askıda	: Rölantide

aşağılık duygusu	: Aşağılık kompleksi
atıştırma	: Snack-bar
atıştırma yeri	: Snack-bar
ayak üstü	: Festfud
ayarlar	: Endeksleme
ayarlama	: Endekslenme
ayarlı	: Endeksli
ayırma	: Logo
aykırı	: Paradoksal
aykırılık	: Paradoks

- B -

bağlamak	: Angaje etmek
bağlanmak	: Angaje olmak
bağlanmış	: Angaje
bağlantı	: Angajman
bağlaşımlı	: Enterkonnekte
bağlı	: Endeksli
bakış açısı	: Perspektif
bakkal	: Minimarket
baltalama	: Sabotaj
baltalamak	: Sabote etmek
baskı	: Pres
baskı sayısı	: Tiraj
başarım	: Performans
başhanımefendi	: First lady
başlama	: Start
başlama yeri	: Start yeri
başlatmak	: Start vermek
belgegeçer	: Faks
belgegeçerle göndermek	: Fakslamak
belirti	: Semptom
belirtke	: Amblem
belleni	: Firmware
berkitme yol	: Stabilize yol
beyin takımı	: Think-tank
biçim değiştirme	: Transformasyon
biçimleme	: Versiyon

biçimlenme	: Formasyon
bildirge	: Deklârasyon
bildirilmek	: Deklâre edilmek
bildirmek	: Deklâre etmek
bilgi almak	: Brifing almak
bilgi kiralama	: Know-how
bilgilendirilmek	: Brifing almak
bilgilendirme	: Brifing
bilgilendirmek	: Brifing vermek
bilgileşim	: Benchmarking
bilgi satma	: Know-how
bilgi şöleni	: Sempozyum
bilgi vermek	: Brifing vermek
bilim kurgu	: Science-fiction
bilimsel toplantı	: Kolokyum
bilişim ağı	: Network
bilmiş	: Sofistike
bilsat	: Benchmarking
bir gecelik	: Over-night
birikme	: Kümüleşyon
birikmiş	: Kümüleştif
birinci ekonomi	: Mikro ekonomi
birinci orun	: First-class
borç erteleme	: Moratoryum
boşa almak	: Rölantiye almak
boşta durmak	: Rölantide durmak
boşta olma durumu	: Demarke durum
boşta olmak	: Demarke olmak
bölüm	: Departman
bölüm	: Seksiyon
bölüntü	: Fraksiyon
buluş	: Patent
buluş hakkı	: Patent hakkı
buluşlu	: Patentli
bütüncü ekonomi	: Makro ekonomi
bütünleşme	: Entegrasyon
bütünleşmek	: Entegre olmak
bütünleşmiş	: Entegre
büyük	: Mega
büyük	: Makro

büyük hedef : Makro hedef
büyüleyici özellik : Karizma

- C -

cana yakın : Sempatik
cana yakınlık : Sempati
canlandırıcı : Animatör
canlandırma : Animasyon
ceza alanı : Penaltı alanı
ceza noktası : Penaltı noktası
ceza vuruşu : Penaltı
ceza vuruşu kaçırmak : Penaltı kaçırmak
ceza vuruşu vurmak : Penaltı atmak
cüzdan : Portföy

- Ç -

çaba : Efor
çakar : Flâş
çakıntı : Flâş
çalar : Nüans
çalgı âleti : Enstrüman
çalıştırıcı : Antrenör
çalıştırıcı : Koç
çarpıcı : Flâş
çelişki : Paradoks
çelişkili : Paradoksal
çene yarıştırmacı : Talk şovcu
çene yarıştırmacı : Talk şov
çengel (atış) : Hukşat
çengelleme : Hukşat
çevre bilimi : Ekoloji
çevre bilimiyle ilgili : Ekolojik
çevre dengesi : Ekolojik denge
çevre felâketi : Ekolojik felâket
çevre yıkımı : Ekolojik felâket
çevreyle ilgili : Ekolojik

çevrilgen : Konvertibl
çevrilgenlik : Konvertibilite
çevrim içi : On-line
çeyrek sonuç : Çeyrek final
çıkış : Start
çıkış : Sorti
çıkış : Depar
çıkış hakemi : Depar hakemi
çıkış yapmak : Sorti yapmak
çiçek pazarı : Flower center
çift : Double
çifte kıskaç : Double team
çift vuruş : Endirekt (atış)
çizgi im : Barkot
çok özel : Spesifik
çoksatır : Best-seller
çok yansıtımlı gösterim : Multivizyon gösterisi
çöküntü : Depresyon

- D -

dağıtıcı : Distribütör
(halkça) daha çok tutulmak : Popülaritesi artmak
dal : Branş
dalan : Lobi
dalancı : Lobici
dalancılık : Lobicilik
dalaşma : Polemik
dalgalandırıcı : Sansasyonel
dalgalandırma : Sansasyon
dalgalanma : Sansasyon
damar aktarma : By-pass
dar : Mikro
dar milliyetçilik : Mikro milliyetçilik
dayatılmış : Empoze
dayatmak : Empoze etmek
değer : Kotasyon
değer açıklamak : Kotasyon vermek
değer artırma : Revalüasyon

değer düşürme	: Devalüasyon
değer düşürmek	: Devalüe etmek
değer eşitliği	: Parite
değerleme	: Valüasyon
değerlendirme	: Rejting
değerler dizisi	: Paradigma
değişimci	: Revizyonist
değişken (sayı)	: Parametre
delil	: Argüman
deneme	: Eksperyans
denemek	: Test etmek
denetimlemek	: Çek etmek
deneyim	: Eksperyans
derinlik	: Perspektif
desteğiyle	: Sponsorluğu ile
destek	: Stand-by
destekleme	: Sübvansiyon
desteklemek	: Sübvanse etmek
destekleyici	: Sponsor
destekli bütçe	: Konsolide bütçe
dev	: Mega
devasa	: Mega
devir	: Periyot
devre dışı bırakmak	: By-pass
dış	: Aut
dışa atmak	: Auta atmak
dışa çıkmak	: Auta çıkmak
dış atışı	: Aut atışı
dış çizgisi	: Aut çizgisi
dizi	: Paradigma
dizin	: Endeks
doğrulama	: Konfirmasyon
doğrulamak	: Konfirme etmek
doğrulatmak	: Konfirme ettirmek
dolambaç	: Lâbirent
donanım	: Ekipman
donanım	: Hardware
donanım	: Lojistik
döküm	: Envanter
dönem	: Periyot

dönemli	: Periyodik
dönüşüm	: Transformasyon
duraksız	: Non-stop
durdurmak	: Blokaj
durdurucu	: Stoper
durgunluk	: Deflasyon
durgunluk	: Resesyon
durgun şişkinlik	: Stagflasyon
durum	: Pozisyon
durum	: Skor
duygudaşlık	: Empati
duyuru tahtası	: Billboard
dünya çapında	: Global
dürüst oyun	: Fair-play
düşmanca	: Antagonist
düşmanlık	: Antagonizm
düşüntü	: Spekülasyon
düşüntülü	: Spekülâtif
düşürüm	: Damping
düzeltilmek	: Revize edilmek
düzeltilme	: Revizyon
düzeltilmek	: Revize etmek
düzenleme	: Aranjman
düzenleme	: Kodifikasyon
düzenlemeci	: Aranjör
düzenlemek	: Kodifiye etmek
düzenlemek	: Aranje etmek
düzenlenmek	: Aranje edilmek

- E -

edebiyat	: Literatür
edimli	: De fakto
edimli olarak	: De fakto
eğilim	: Trend
eksen oyuncu	: Pivot
eleme	: Eliminasyon
elemek	: Ekarte etmek
elemek	: Elimine etmek

elenmek	: Elimine olmak
eli yüzü düzgün	: Prezantabl
elle oynama	: Ent
elle oynamak	: Ent yapmak
elverişli	: Ergonomik
engel	: Handikap
ergilik	: Şilt
erk	: Kondisyon
eş	: Partner
etkileme	: Efekt

- F -

faydacı	: Pragmatik
faydacılık	: Pragmatizm
fırsat	: Okazyon
fırsatçı	: Oportünist
fırsatçılık	: Oportünizm

- G -

gayret	: Efor
gecelik	: Over-night
geçerleme	: Konfirmasyon
geçerlemek	: Konfirme etmek
geçerletmek	: Konfirme ettirmek
geçgeç	: Zaping
geçgeçlemek	: Zaping yapmak
geçgeç yapmak	: Zaping yapmak
geçici	: Palyatif
geçmiş	: Back ground
gelecek bilimi	: Fütüroloji
gelecekçi	: Fütürist
gelecekçilik	: Fütürizm
geliştirici	: Kondisyoner
genel görünüm	: Panorama
genel görünümlü	: Panoramik
geniş	: Makro

geniş aç	: Makro aç
geniş görüşlü	: Vizyon sahibi
geniş görüşlülük	: Vizyon
geniş ölçek	: Makro ölçek
geniş ufuklu	: Vizyon sahibi
gerçekleme (gösterisi)	: Reality show
gerekirci	: Determinist
gerekircilik	: Determinizm
gergin	: Stresli
gerginliğe girmek	: Strese girmek
gerginlik	: Stres
getirim	: Rant
getirimci	: Rantiye
getirimli	: Rantabl
gezerçalar	: Walkman
gidiş	: Tempo
giriş	: Antre
gizleme	: Kamufllaj
gizlemek	: Kamufle etmek
gizlenmiş	: Kamufle
gölgeleme	: Markaj
gölgelemek	: Marke etmek
gölgelenmek	: Markaja alınmak
gölgeleyici	: Markajcı
(özel) görev	: Misyon
görsel etkileme	: Görsel efekt
görümsetme	: Klip
görüngü	: Fenomen
görüngücülük	: Fenomenizm
görüntü	: Profil
görüntüleme	: Klip
görünümlü	: Pitoresk
görünüş	: Profil
görüş sahibi	: Vizyon sahibi
gösterge	: Endeks
gösteri	: Demonstrasyon
gösteri	: Şov
gösteri adamı	: Şovmen
gösterim	: Vizyon
gösterişli	: Prezantabl

gösteri yapmak	: Şov yapmak
gösterme	: Prezantasyon
göz alıcı	: Pitoresk
gözde	: Flâş
gözde	: Hit
güç	: Efor
güç kaynağı	: Dinamo
gündüzlük	: Matine
güven hesabı	: Akreditif
güvenilirlik	: Kredibilite
güvenirligi onaylanmış olmak	: Akredite olmak
güven yazısı	: Akreditif

- H -

hakem ve yardımcı hakemler	: Hakem triosu
halkçı	: Popülist
halkçılık	: Popülizm
halk yardakçılığı	: Popülizm
halk yardakçısı	: Popülist
hasımca	: Antagonist
hasımlık	: Antagonizm
hasret	: Nostalji
hastalık tablosu	: Sendrom
hata	: Faul
hata vuruşu	: Faul vuruşu
havadan	: Spekülâtif
havalandırma	: Air-conditioner
havalandırma	: Air-conditioned
hayal	: Ütopya
hayalci	: Ütopist
hayalî	: Ütopik
hayal ülke	: Ütopya
hayta	: Holigan
hazır değer	: Disponibl değer
hazır kahve	: Instant coffee
hazır para	: Disponibilite
hazır yemek (bölümü)	: Festfud
hesap	: Adisyon

hesaplı orun	: Economy class
hesap özeti	: Ekstre
hız	: Tempo
hıza kalkmak	: Depara kalkmak
hızlanış yapmak	: Deparı atmak
hızlanmak	: Depar atmak
hızlı akın	: Fast-break
hızlı hücum	: Fast-break
hizip	: Fraksiyon
hücum	: Ofans
hücumu dayalı	: Ofansif
hücum oyuncusu	: Forvet

- I -

ışını	: Spot
ışını lâmbası	: Spot lâmbası

- İ -

içsiz	: Tubeless
iflâs anlaşması	: Konkordato
ikinci karşılaşma	: Rövanş
ikinci karşılaşmayı kazanmak	: Rövanşı almak
iki katlı	: Doubleks
ikili yatak	: Double bad
iki ölçü	: Duble
ilân tahtası	: Bilboard
ileri görüşlü	: Vizyon sahibi
ileri uç	: Forvet
ileri uç oyuncusu	: Forvet
iletişim araçları	: Medya
iletişim merkezi	: Media center
iletişim ortamı	: Medya
ilk gösteri	: Prömiyer
ilk örnek	: Prototip
im	: Kot
imlemek	: Kotlamak

ince ayırım	: Nüans
isim hakkı	: Franchising
isteklendirme	: Motivasyon
isteklendirmek	: Motive etmek
istenmeyen durum	: Komplikasyon
istenmeyen kişi	: Persona non grata
istikrar	: Stabilizasyon
istikrarlı	: Stabil
iş bilimi	: Ergonomi
işe uygun	: Ergonomik
işe yarar	: Ergonomik
işlik orun	: Business class
itibar	: Prestij
itibarî	: Nominal
itici	: Antipatik
iticilik	: Antipati
iyileştirme	: Rehabilitasyon
izlek	: Prosedür

- K -

kabuğunu çatlatma	: Transformasyon
kabuk değiştirme	: Transformasyon
kabul töreni	: Resepsiyon
kabul yeri	: Resepsiyon
kalem kavgası	: Polemik
kanı kaynamak	: Sempati duymak
kanı kaynamamak	: Antipati duymak
kanıt	: Argüman
kargaşa	: Kaos
karışık	: Komplike
karışıklık	: Komplikasyon
karışıklık	: Kaos
karlanmaz	: No-frost
karmaca	: Potpuri
karmaşa	: Karambol
karmaşa	: Komplikasyon
karmaşık	: Kompleks
karmaşık	: Lâbirent

karmaşık	: Sofistike
karşı düşürüm	: Anti-damping
karşılaşma	: Maç
karşılaşma takvimi	: Fikstür
karşılık	: Provizyon
karşıt	: Kontrastlı
karşıtlık	: Kontrast
katlanarak	: Kümülatif olarak
katlanma	: Kümülasyon
katlanmış	: Kümülatif
kavram	: Konsept
kelepir	: Okazyon
kendine özgü	: Spesyal
kıdemli	: Duayen
kısıtlayıcı	: Deflâtör
kıstas	: Kriter
kışkırtıcı	: Provokatör
kışkırtma	: Provokasyon
kışkırtmak	: Provake etmek
kiralama	: Leasing
kiralamak	: Lease etmek
kiralayıcı	: Leasingci
kol	: Branş
konusumluk	: Kontör
koşmaca	: Jogging
köktenci	: Fundamentalist
köktencilik	: Fundamentalizm
köprü yol	: Viyadük
köşe	: Korner
köşe vuruşu	: Korner vuruşu
köşeye çıkarmak	: Kornere çıkarmak
köşeye çıkmak	: Kornere çıkmak
kumar ebesi	: Krupiyer
kundaklamak	: Sabote etmek
kurgu	: Fikşin
kurmaca	: Fiktif
kurultay	: Kongre
kuruluşlar bütünü	: Kompleks
kuşluk yemeği	: Branç
kutulu telefon	: Ankesörlü telefon

küçük	: Mikro
kümelenme	: Kümülaşyon
kümeli	: Kümülatif
küresel	: Global
küreselleşmek	: Globalleşmek

- L -

lâfazan	: Demagog
lâfazanlık	: Demagoji
lâf ebeliği	: Demagoji
lâf ebesi	: Demagog

- M -

malî belge	: Enstrüman
mecaz	: Metafor
mecazî	: Metaforik
mecazlı	: Metaforik
merkez	: Sentir
meslek	: Kariyer
meslekte yükselmek	: Kariyer yapmak
mevsim	: Sezon
meydan	: Forum
molasız	: Non-stop
muazzam	: Mega
mutabakat	: Konsensüs

- N -

nakit	: Likit
nüşa	: Versiyon

- O -

(şaşılacak) olay	: Fenomen
------------------	-----------

onarım	: Restorasyon
onarmak	: Restore etmek
onurluk	: Plâket
ortak	: Partner
orta kaldırım	: Refüj
ortak yapım	: Koprodüksiyon
orta uç	: Santrafor
orta yuvarlak	: Santra
oturmuş	: Stabil
oturmuşluk	: Stabilizasyon
oturtulmuş	: Stabilize
oturum	: Scans
oyun görevlisi	: Krupiye
oyun kurucu	: Guard
oyun kurucu	: Playmaker

- Ö -

ödeme süresi	: Opsiyon
ögle uykusu	: Siesta
ölçmek	: Test etmek
ölçüt	: Kriter
önceliği ele almak	: İnisiyatif ele almak
önceliği ele geçirme	: İnisiyatif ele geçirme
öncelik	: İnisiyatif
öncelik sırası	: Protokol
öncül	: A priori
öne sürmek	: Lânse etmek
ön yemek	: Ordövr
öz	: Ekstre
özel	: Spesyal
özellikli	: Spesifik
özel yemek	: Spesiyalite
özendirme	: Promosyon
özet	: Ekstre
özlem	: Nostalji
özlemlî	: Nostaljik

küçük	: Mikro
kümelenme	: Kümülaşyon
kümeli	: Kümülatif
küresel	: Global
küreselleşmek	: Globalleşmek

- L -

lâfazan	: Demagog
lâfazanlık	: Demagoji
lâf ebeliği	: Demagoji
lâf ebesi	: Demagog

- M -

malî belge	: Enstrüman
mecaz	: Metafor
mecazî	: Metaforik
mecazlı	: Metaforik
merkez	: Sentir
meslek	: Kariyer
meslekte yükselmek	: Kariyer yapmak
mevsim	: Sezon
meydan	: Forum
molasız	: Non-stop
muazzam	: Mega
mutabakat	: Konsensüs

- N -

nakit	: Likit
nüsha	: Versiyon

- O -

(şaşılabak) olay	: Fenomen
------------------	-----------

onarım	: Restorasyon
onarmak	: Restore etmek
onurluk	: Plâket
ortak	: Partner
orta kaldırım	: Refüj
ortak yapım	: Koprodüksiyon
orta uç	: Santrafor
orta yuvarlak	: Santra
oturmuş	: Stabil
oturmuşluk	: Stabilizasyon
oturtulmuş	: Stabilize
oturum	: Scans
oyun görevlisi	: Krupiyec
oyun kurucu	: Guard
oyun kurucu	: Playmaker

- Ö -

ödeme süresi	: Opsiyon
öğle uykusu	: Siesta
ölçmek	: Test etmek
ölçüt	: Kriter
önceliği ele almak	: İnisiyatifi ele almak
önceliği ele geçirme	: İnisiyatifi ele geçirme
öncelik	: İnisiyatif
öncelik sırası	: Protokol
öncül	: A priori
öne sürmek	: Lânse etmek
ön yemek	: Ordövr
öz	: Ekstre
özel	: Spesyal
özellikli	: Spesifik
özel yemek	: Spesiyalite
özendirme	: Promosyon
özet	: Ekstre
özlem	: Nostalji
özlemlî	: Nostaljik

- P -

para alım satımı	: Change-exchange
para basma	: Monetizasyon
para basmak	: Monetize etmek
para cüzdanı	: Portföy
para çantası	: Portföy
para değişimi	: Change-exchange
para kısıtlaması	: Deflasyon
para kısıtlayıcı	: Deflâtör
para şişkinliği	: Enflasyon
paraya çevirme	: Monetizasyon
paraya çevirmek	: Monetize etmek
pay	: Marj
pekiştirilmiş	: Konsolide
pekiştirme	: Konsolidasyon
perdesi bozulmak	: Detone olmak
perdesiz	: Detone
perdesizleşmek	: Detone olmak
pergel hareketi	: Pivot hareketi
peşin	: Spot
peşin piyasa	: Spot piyasa
peşin satış	: Spot satış

- R -

rekabetçi	: Kompetitif
reklâm ışıltısı	: Reklâm spotu
renkli	: Pitoresk
resimsi	: Pitoresk
ruh çöküntüsü	: Depresyon
ruh karmaşası	: Kompleks

- S -

sabah keyfi	: Gusto
sabit	: Stabil
sabitleştirilmiş	: Stabilize

sabitlik	: Stabilizasyon
saçma	: Absürd
saçma	: Paradoksal
saçmalık	: Paradoks
saf dışı bırakmak	: Ekarte etmek
sağlıklı yaşam merkezi	: Fitness center
salcılık	: Rafting
sal yarışı	: Rafting
satım	: Dealing
satımcı	: Dealer
satış merkezi	: Market
satış sarayı	: Hipermarket, süpermarket, grosmarket.
savunma	: Defans
savunmaya dayalı	: Defansif
saygınlık	: Prestij
sayı	: Skor
sayı göstergesi	: Skorboard
sayı levhası	: Skorboard
saymaca	: Nominal
seçal	: Self-servis
seçmeli yemek	: Alâcard
seçmesiz yemek	: Tabldot
seçme süresi	: Opsiyon
seçme yetkisi	: Opsiyon
sefil	: Lümpen
sektirme pas	: Bounspas
serbest vuruş	: Frikik
sergi	: Ekspozisyon
sergi evi	: Şovrum
sergileme	: Ekspozisyon
sergileme günleri	: Ekspozisyon günleri
serseri	: Holigan
sesleme	: Efekt
seslik	: Vokal
seslikçi	: Vokalist
ses yönetmeni	: Tonmayster
sevimli	: Sempatik
sevimsizlik	: Sempati
sevimsiz	: Antipatik

sevimsizlik	: Antipati
seviyesiz	: Lümpen
sıkıntı	: Sendrom
sıla özlemi	: Nostalji
(zaman) sınırı	: Dead line
sıra dışı	: Marjinal
sıvı	: Likit
siyırılmak	: Demarke olmak
simşar	: Broker
soğuk	: Antipatik
soğukluk	: Antipati
son adam	: Libero
son birim	: Marjinal
son birim değer teorisi	: Marjinal değer teorisi
son birim geliri	: Marjinal gelir
son birim maliyeti	: Marjinal maliyet
son birim yararı (faydası)	: Marjinal yarar (fayda)
soncul	: A posteriori
son dört	: Final-four
sonuç	: Skor
sonuç	: Final
sonuç karşılaşması	: Final maçı
sonuç oyuncusu	: Finalist
sonuç takımı	: Finalist
sonuç yarışması	: Finalist
söylemsemi	: Play back
söylemsemek	: Play back yapmak
söylemsemi yapmak	: Play back yapmak
söylemsemiyle sunmak	: Play back yapmak
söz dalaşı	: Polemik
söz gösterisi	: Talk şov
sözleşme	: Protokol
sözleşme tutanağı	: Protokol
söz meydanı	: Forum
sözsüz	: Enstrümental
sunma	: Prezantasyon
sunmak	: Prezante etmek
sunuş	: Prezantasyon
sürelî	: Periyodik
süre sonu	: Dead line

sürükleyici	: Dinamo
sürüm	: Emisyon
sürüş	: Dripling

- Ş -

şekil değiştirme	: Transformasyon
şişkinlik	: Enflasyon
şube	: Branş

- T -

taban	: Baz
tadına bakmak	: Test etmek
takdir	: Reyting
takım	: Ekipman
takvim	: Fikstür
tam bakım	: Çekap
tam bakım merkezi	: Check-up center
tam bakım yaptırmak	: Çekap yaptırmak
tam gün	: Full-time
tanıtırma	: Prezantasyon
tanıtmak	: Prezante etmek
tasarım	: Dizayn
tasarımcı	: Dizaynır
tasarımlamak	: Dizayn etmek
tasarımlanmak	: Dizayn edilmek
tecrübe	: Eksperyans
tek adam gösterisi	: Vanmen şov
tekel	: Monopol
tekeline almak	: Patentine almak
teker	: Disk
teker atmak	: Disk atmak
tekerçik	: Disket
tekerçalar	: Disk player
tekerçalarıcı	: Diskjokey
tekli	: Single
tek liste	: Fiks mönü

temel	: Baz
tepeden inmece	: Jakoben
tepeden inmecilik	: Jakobenizm
tesisler bütünü	: Kompleks
tezat	: Kontrast
tezatlı	: Kontrastlı
ticaret merkezi	: Trade center
toplu çalışma	: Seminer
toplu durum	: Konjonktür
topluluk	: Ansambl
top sürme	: Dripling
torba	: Poşet
torba çay	: Poşet çay
tören düzeni	: Protokol
tutam	: Lot
(adam) tutma	: Markaj
(adam) tutmak	: Marke etmek
tutmak	: Blokaj
tutmalık	: Krampon
(halkça) tutulan	: Popüler
tutulanlar	: İn (olanlar)
(halkça) tutulma	: Popülarite
(halkça) tutulmak	: Popüler olmak
tutulmak	: Markaja alınmak
tutulmak	: İn (olmak)
tutulmamak	: Out (olmak)
tutulmayanlar	: Out (olanlar)
tutulmaz olanlar	: Out (olanlar)
tutulmaz olmak	: Out (olmak)
(halkça) tutulmuş	: Popüler
tutulmuş para	: Bloke para
tutulur (tutulan) olmak	: İn (olmak)
tuzak	: Komplot
tuzak kurmak	: Komplot kurmak

- U -

uca kayma	: Marjinalleşme
ucuz halkçılık	: Popülizm

uç	: Marjinal
uçta	: Marjinal
ufku geniş	: Vizyon sahibi
uran	: Slogan
uyarcılık	: Konformizm
uyarıcı	: Doping
uygulanabilirlik	: Fizibilite
uygunluk	: Agreman
uymacılık	: Konformizm
uyum	: Entegrasyon
uyum sağlamak	: Entegre olmak
uzak görüşlü	: Vizyon sahibi
uzak görüşlülük	: Vizyon
uzlaşma	: Konsensüs
uzmanlaşma	: Kariyer
uzmanlaşmak	: Kariyer yapmak

- Ü -

üç katlı	: Tripleks
üçleme	: Hat-trick
ülüş	: Kota
ülüşe alınmak	: Kote edilmek
ülüşe almak	: Kote etmek
ünlü	: Vokal
(toplam) ürün	: Rekolte
(yıllık) ürün	: Rekolte
üst küme	: Play-off
üstlenim	: Underwriting
üstlenmek	: Angaje olmak
üstünlüğü ele almak	: İnisiyatif ele almak
üstünlüğü ele geçirme	: İnisiyatif ele geçirme
üstünlük	: İnisiyatif

- V -

varış	: Finit
varış için hızlanmak	: Finit kalmak

veri	: Done, data
verimli	: Rantabl
vurguncu	: Spekülâtör
vurgunculuk	: Spekülâsyon
vuruş	: Tempo
vuruş tutmak	: Tempo tutmak

- Y -

yabancı saha	: Deplâsman
yabancı sahaya çıkmak	: Deplâsmana çıkmak
yakınlık	: Sempatı
yan	: Taç
yana çıkmak	: Taca çıkmak
yan atışı yapmak	: Taç atışı yapmak
yan çizgisi	: Taç çizgisi
yan etki	: Side effect
yanıltıcı	: Sofistike
yapım	: Prodüksiyon
yapımcı	: Prodüktör
yararcı	: Pragmatik
yararcılık	: Pragmatizm
yaratım	: Kreasyon
yaratımcı	: Kreatif-kreatör
yardım	: Asist
yardımcı	: Asist
yardımcılık	: Asistlik
yardım etmek	: Asiste etmek
yarım gün	: Part-time
yarı sonuç	: Yarı final
yarışım	: Kompetition
yarışımçı	: Kompetitif
yatırım	: Plâsman
yatırım yapmak	: Plâse etmek
yatırmak	: Plâse etmek
yavaşlatılmış	: Rölanti, rölantide
yavaşlatmak	: Rölantiye almak
yazılım	: Software
yedekte	: Stand-by

yemek altı	: Ordövr
yemek hizmeti	: Catering
yemek listesi	: Menü
yeniden kurma	: Rekonstrüksiyon
yeniden tasarımılama	: Restitüsyon
yenileme	: Restorasyon
yenileme	: Revizyon
yenilemek	: Restore etmek
yenilemek	: Revize etmek
yenilenme	: Revizyon
yenilenmek	: Revize edilmek
yer altı (treni)	: Metro
yer değiştirme	: Deplâsman
yer değiştirmek	: Deplâse olmak
yerinde (vuruş)	: Plâse
yerinde vuruş yapmak	: Plâselemek
yerleşke	: Kampüs
yıl aşırı	: Bienal
yıldız	: Star
yoğunlaşma	: Konsantrasyon
yoğunlaşmak	: Konsantre olmak
yoğunlaştırılmış	: Konsantre
yoğunlaştırmak	: Konsantre etmek
yoğun teker	: Kompakt disk
yoklamak	: Çek etmek
yöntem	: Metot
yöntem bilgisi	: Know-how
yöntem bilimi	: Metodoloji
yuvarlak olarak	: Global olarak
yürürçalar	: Walkman
yürütücü	: Menecer

- Z -

zamanlama	: Tayming
zevk	: Gusto
zıt	: Kontrastlı
zıtlık	: Kontrast
zihniyet	: Mantalite